128. št. — 5. leto. Poštnina pavšalirana. Posamezne številke 1 Din. V Ljubljani, v nedeljo 4. junija 1922.

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/I. Telefon 360
Uprava:
... trg 8. Telefon 44
— ne vračajo.
priložiti znamke
dgovor.

Plačano do
Licijalna knjižnica
Ljubljana.

Jugoslovansko-italijanski dogovor gotovo dejstvo?

ITALIJANSKA VLADA JE ŽE IMENOVALA SVOJEGA ZASTOPNIKA V PRISTANIŠKEM KONZORCIJU ZA LUKO BAROŠ IN DELTO. — OŠKODOVANI JUGOSLOVANI NA REKI NE DOBE NOBENE ODŠKODNINE. — OJAČENJE ITALIJANSKIH ČET NA REKI. — DR. NINČIĆ O SPORAZUMU Z ITALIJO.

Zagreb, 3. jun. (Izv.) Današnja »Slobodna Tribuna« je prejela od svojega poročevalca z Beograda naslopno poročilo: V ministrstvu za zunanje posle so mi potrdili, da je dogovor z Italijo od včeraj gotovo dejstvo. Sporazum dr. Krstelja s Tostijem di Valminuta se smatra kot gotov s 1. junijem, ako se dogovor ne prekliče do tega dne. Ker tedaj dogovor ni bil preklican, je dogovor sklenjen navzlic posvetovanjem ministrskega sveta, ki se baje vrše. Za dokaz navaja dopisnik to, da je italijanska vlada včeraj našo vlado uradno obvestila, da je bil imenovan generalni ravnatelj trgovinskega brodovja v Rimu Gulini, za italijanskega zastopnika v pristaniškem konzorciju z luko Baroš in Delto. Na prošnjo oškodovanih Jugoslovanov na Reki je pozvedoval dopisnik ponovno pri ministrstvu za zunanje posle o usodi oškodovancev. Potrdili so mu, da je Ljuba Nešić, načelnik odseka za Reko po naročilu min. dr. Ninčiča v resnici odklonil vse prošnje za odškodnino, in sicer vsled sporazuma z Italijo. Odškodninske zahteve presegajo 50 milijonov dinarjev.

Reka, 3. jun. (Izv.) Z ozirom na korake, ki jih je storila jugoslov. vlada potem svojega rimskega poslanika Antonijevičeva, je odposlala italijanska vlada na Reko ojačenje tamošnjim četam. Namen tega ojačenja je, da se odvrne vsakršna nevarnost, ki preti Barošu, Delti in Bankinu, predvsem pa tamošnjim skladiščem s strani fašistov.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Minister za zunanje posle dr. Ninčič je danes sotrudniku lista »Novosti« podal izjavo, v kateri pravi da ne more povedati nič desinitivnega in posebnega o sporazumu z Italijo. Dr. Ninčič je dejal, da je o vsem tem poročal ministrskemu predsedniku Pašiću. Vlada bo proučila vse konvencije, ki jih je izdelal dr. Krstelj z italijanskim delegatom Tostijem. Za sedaj izgleda, da se bo sporazum glede Reke in Zadra, ki je bil izdelan po posredovanju angleškega ministrskega predsednika Lloyd Georgea, mogel podpisati, toda šele takrat, ko se prouče konvencije, ki jih je sklenil dr. Krstelj.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Minister za zunanje zadeve dr. Ninčič je bil danes dopoldne na dvoru, kjer je poročal kralju o svojem sestanku z ministrskim predsednikom Pašićem.

St. Protič o svojem bivanju v Zagrebu

PROTIĆ ZBIRA DOKAZNI MATERIJAL PROTI PRIBIČEVIĆU. — RAZGOVORI Z OPOZICIJONALNIMI POLITIKI. — DEMOKRATSKA STRANKA NE SMATRA ZA POTREBNO STOPITI V STIK S HRVATSKO OPOZICIJO.

Zagreb, 3. jun. (Izv.) Ko se je vrnil poslanec Stojan Protič iz Zagreba v Beograd, je izjavil nekaterim novinarjem, ki so ga spraševali o namenu njegovega potovanja v Zagreb, da se je mudil v Zagrebu v zasebnih zadevah in sicer radi svoje afere z ministrom Pribičevičem, zlasti kar se tiče znanega pisma Hercigonje. Razen tega se je razgovarjal o politiki z nekaterimi opozicionalnimi zagrebškimi politiki, zlasti z Radičem. Iz teh razgovorov ima vtis, da so pogoji za sporazum mnogo ugodnejši, kakor so bili pred kratkim časom. Z ozirom na svoje nadaljnje delovanje je izjavil Protič, da je to odvisno edinole od končnoveljavnega sklepa radikalne stranke. Povedal je tudi, da je predsednik demokratske stranke Ljuba Davidović, ko se je mudil v Zagrebu, hotel stopiti v stike s hrvatskim blokom, da pa je to preprečil Pribičević v zvezi s svojimi prijatelji. Današnja »Riječ« piše, da so Protičeve trditve kratkomalo izmišljene. Davidović je nasprotno, ko se mu je z gotove strani predlagalo, naj govori z Radičem, to odklonil, češ da nima potrebe stopiti v stike niti z Radičem niti s hrvatskim blokom. Ako pa hoče govoriti z njim Radič, ve, kje se nahaja in ga more, ako mu je drago, posetiti.

Državni proračun za leto 1923:

PRORAČUN SE BO OZIRAL SAMO NA REALNE POTREBE. —

Beograd, 3. jun.)Izv.) V ministrstvu za finance so izdelali navodila za sestavo novega proračuna za leto 1923. Ta navodila se razpošljejo vsem državnim oblastem. Navodila temelje na koncentraciji dela in delovnih sil, kakor tudi na stvarnih potrebah. Posamezna ministrstva in oblastva naj navedejo samo realne potrebe, ne ozirajo naj se pa na postavke, ki niso neobhodno potrebne. Navodila se v podrobnem ozirajo tudi na dohodke reparacij. Načrti posameznih oblasti morajo biti v Beogradu do 8. avgusta t. l. Nato se sestane posebna komisija, ki bo proučevala posamezne predloge, tako da se bo proračun meseca oktobra t. l. lahko predložil parlamentu. Najvišja vsota izdatkov se ugotavlja na 9 milijard. Proračunski zakon bo vseboval tudi zvišanje neposrednih in posrednih davkov.

POVRATEK PAŠIĆA V BEOGRAD.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Predsednik vlade Pašić se vrne v Beograd v torek dne 6. t. m.

KRALJEVA POROKA.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Poljska vlada bo pri poroki kralja Aleksandra zastopana razen po svojem poslaniku na beograjskem dvoru Okenskim, tudi po poljskem poslaniku v Sofiji Winjawi.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Oficialno dekoracijo mesta povodom kraljeve poroke bo tvorila piramida z lesenim grbom in krono z začetnicami »A. M.«. Ceste bodo vzdolž in širom okrašene z neštevilnimi zastavami in zastavicami.

NAČRT ZA AMNESTIJO OB PRILIKI KRALJEVE POROKE SE JE IZROČIL DVORU.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Minister za pravosodje dr. Laza Marković je predložil dvoru v proučevanje načrt o pomiloščenju obsojenih n pobeglih, katere so sodišča obsodila potem rednega postopka. Dvor načrta pravosodnemu ministru še ni vrnil. Kakor se doznava, vsebuje ta ukaz le splošne, ne pa individualne pomilostitve. Pravijo, da se osebne pomilostitve proglase po kraljevi poroki.

VLADA JE SPREJELA POSOJILO BLEROVE SKUPINE.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Dasi tudi vlada prikriva svoje sklepe o posojilu, se je razvedelo, da je sprejela ponudbo Blerovega sindikata na posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. Finančni minister dr. Kumanudi je včeraj konferiral z zastopnikom te skupine in se danes popoldne pogodba glede tega posojila podpiše.

ODREDBE PROTI VPADOM BOLGARSKIH ČETAŠEV NA NAŠE OZEMLJE.

Beograd, 3. jun. (Izv.) »Tribuna« poroča, da se je ministrski svet bavil na svoji snočnji seji z zaupnim poročilom vojnega ministra generala Vasića o vpadih in bojih z bolgarskimi razbojniki v Južni Srbiji. Doznava se, da je ministrski svet dal vojnemu ministru na razpolago zadostno število čet, da zavaruje mejo proti Bolgariji. Na ta način je računati, da bodo ponehali vpadi bolgarskih tolp na naše ozemlje. Ministrski svet je za to akcijo odobril potrebni kredit.

LJENINA JE ZADELA KAP?

Berlin, 3. jun. (Izv.) Kakor doznava »B. Z. am Mittag« z verodostojnega mesta, je zadela Ljenina včeraj kap. Radi tega sta Litvinov in Radek odpotovala v Moskvo.

ROBERT CECIL O UREDITVI EVROPSKIH VPRAŠANJ.

London, 3. jun. (Izv.) Sir Robert Cecil je izjavil v svojem govoru v Scheffieldu glede vprašanja obnovitve Evrope: Napake versaillske mirovne pogodbe obstoje v tem, da se zahtevajo od Nemčije vojne odškodnine, ki presegajo njeno plačilno možnost. Mirovna pogodba temelji na sili, namesto na spravljivosti. Lord Cecil je poudarjal, da se morajo evropska vprašanja urediti na podlagi bratstva in sodelovanja.

Izmena notranje politike.

Priprave za poročne svečanosti odvračajo pozornost od dejanskega političnega stanja naše države. Toda čim manjša je pozornost, tem večja je naglica, s katero se pripravljajo novi, in za notranji razvoj, pomembni dogodki.

Le poglejmo najvažnejše politične izpremembe, katere smo doživeli, odkar se je pred enim letom izglasovala Vidovdanska ustava. Že ob njenem rojstvu je bilo za vsakega realnega politika jasno, da bo rodila v državi največjo zmedo in nevarnost in da bo predstavljala pravzaprav začetek velikega nacijonalnega razdvajanja. To vsled tega, ker so že tedaj stranke, v prvi vrsti radikalna in demokratska stranka, tvorile koalicijo, ki je bila vse prej, kakor prisrčna. Tudi ni bila sklenjena na podlagi posebnega političnega pakta, ki naj bi vezal delovanje obeh glavnih strank vsaj dotlej, dokler bi bila ne samo vsa upravna preureditev države po določilih Vidovdanske ustave izvedena na papirju in objavljena v »Službenih novinah«, temveč vsaj dotlej, dokler bi mogla koalicija dobiti izrazito večino jugoslovanskega naroda za to ustavo. Toda že pri izglasovanju ustave je ta večina bila prav neznatna in krhka. Vladna koalicija se je začela drobiti. Nastale so krize jesenskih in zimskih mesecev, ki so se navidezno rešile pod pretvezo nadaljnega skupnega dela v smislu Vidovdanske ustave. V resnici pa vlada v tej vladni koaliciji nesoglasje. Radikalci se drže dosledno hladno napram demokratski stranki.

S takim neodkritosrčnim razmerjem med radikalci in demokrati v sedanji vladni koaliciji smo prišli do pomladi. Ni dvoma, da bi mrtvoud, ki je ravno v sedanjih mesecih zadel našo narodno skupščino izzval akutno krizo sedanje vladne koalicije, da ni prišla vmes kraljeva poroka in svatbene svečanosti, ki po svoji nujnosti prekašajo ostala politična vprašanja ter s tem možnost vladne krize.

Priprave za svečano poroko odvračajo, kakor rečeno, pozornost od našega notranjega položaja. In vendar, kako se je ravno v teh zadnjih dveh mesecih zradikaliziral! Muslimanska stranka, ki je s svojimi kupljenimi glasovi, proti ogromni večstomilijonski odkupnini, odločila izglasovanje Vidovdanske ustave, se nahaja danes v opoziciji. Ravno tako so poostrili svoje razmerje do vlade srbski zemljoradniki. Slovenska ljudska stranka, ki po dr. Korošcu tudi nekaj predstavlja, je krenila na levo. In če je dr. Korošec skoraj eno leto trdovratno zasledoval svoje posebno stališče v borbi za revizijo ustave, se je pa vendar na celjskem zborovanju nagnil k skrajnejšim nazorom ter govoril o možnosti skupnega nastopa celokupne opozicije v državi. Izrečno je omenil možnost skupnega nastopa s Hrvatskim blokom. V demokratski stranki sami je nastopil razkol. Danes izhajajo demokratski listi, v katere pišejo odlični predstavniki te stranke o možnosti in o nujnosti ustavne revizije.

Beležiti pa moramo v takem političnem ozračju nov nastop Stojana Protiča, ki je ravno ta teden posetil zopet Zagreb in se tamkaj razgovarjal z glavnimi zastopniki Hrvatskega bloka ter skupine okoli »Slobodne tribune«. Značilno je, da niso prodrla v časopisje o teh razgovorih natančnejša poročila. Beograjski politični krogi pa vedo za besedo, ki se je tamkaj obravnavala. Šlo je zato, da se ugotovi pogoje za skupen nastop opozicije in sicer ne samo v pogledu revizije ustave, temveč celo v konkretnejši obliki, v pogledu stvoritve enotne vlade, ki naj bi izvedla nove skupščinske volitve ter na ta način vprašala narod sam za odločitev v ustavnem sporu.

Mislimo, da bi bil vladarjev korak, s katerim bi po poročnem oddihu odda vlado jugoslovanski opoziciji najbolj državotvorno dejanje od postanka naše države. S tem bi opozicija prevzela nase odgovornost za pozitivno, za zadovoljujoče delo v državi in izkazati bi se morala tamkaj, kjer prisluškuje narod, kjer razsoja ljudstvo in to je pri režimu, ne pri avtonomističnih ali centralističnih službenih objavah.

Sporazum v prašanju volilnega zakona.

D'KONTOV SISTEM ZAVRNJEN. - VPRAŠANJE KOLIČNIKA REŠENO.

Beograd, 3. jun. (Izv.) Danes dopoldne je bil med radikalci in demokrati sklenjen sporazum v vprašanju volilnega zakona. Volilni zakon bo v kratkem predložen parlamentu. D'Hontov sistem ni bil odobren. Vprašanje količnika se je uredilo na ta način, da se bo število glasov delilo s številom kandidatov plus 1. Ako je tedaj v eni oblasti 8000 glasov in trije kandidati, se bo 8000 delilo s 3 plus 1 t. j. s 4. Potem znaša količnik 2000. Vsak okraj postavi po enega kandidata, dva manjša pa skupaj enega. To se je zaradi tega vzelo vpoštev, da dobijo tudi manjši okraji možnost, da pridejo do svojega zastopnika. Kar se tiče nosilcev list, ne morejo kandidirati v okrajih, ampak le v okrožjih in oblasteh. V tem zmislu se je danes dopoldne dosegel junktim med obema predlogoma. Vsa zadeva se bo ponovno razpravljala v klubih.

Decentralizacija sovraštva.

Zagrizenost ni ona modra, pogumna in razumna vztrajnost, ki je v stanju izvesti velike stvari, temveč je na las podobna prirojeni lastnosti hudih psov, ki pograbijo človeka za hlačnico in ne izpuste prej, dokler ne dobe s palico po hrbtu. Taka zagrizenost igra veliko vlogo v naši državni politiki.

Jugoslavija je bogata na velikih zagrizencih, revna pa je na modrih, pogumnih in vztrajnih državnikih. Tudi zagrizenci imajo o sebi dobro mnenje. Stavil bi na primer, da Pribičević in Radić vsak sebe nadvse čislata, da pa drug o drugem nimata posebno laskavega mnenja.

Pribičević smatra sebe za velikega človeka, ker se je zarotil, da bo vse Hrvate in Slovence ujedinil v Srbe, pa naj velja, kar hoče. Radić vidi v sebi nadnaravnega moža, ker je na zagrebškem sejmišču slovesno proglasil neodvisno, nevtralno in kmečko hrvaško republiko v senci srbskih bajonetov in ob navdušenem pritrjevanju hrvaških bogatašev.

Radić pa ima o Pribičeviću slabo mnenje, ker ta doslej še ni izpeljal, kar je zagrozil in Pribičević nima laskavih misli o Radićevih sposobnostih, ker še ni nikjer videti tiste republike, na katero se je zaklel pred Bogom in pred ljudmi.

Na nesrečo pa za zgodovino ni velik tisti, ki razpolaga z grmečo besedo, tudi ne tisti, ki ima velike namene, ampak tisti, ki velike reči pravilno zamisli in tudi vztrajno izpelje. Zato ne riskiramo zmote, če izrazimo skromno mnenje, da bo zgodovina omenila besnenje centralistov kot neuspeh, anahronističen poskus.

Novi narodi se ne delajo po zapovedi, tudi še nisi postal Srb, če so ti posadili šajkačo na glavo. Naš kmet se ne bo naučil srbščine čez noč, če mu to zaukaže sam Pribičević. Kako naj ima revež bistrejšo glavico kot, recimo, naši najodličnejši centralisti v Sloveniji od bivših do sedanjih ministrov in celo do bivših Ilirov in sedanjih policajdemokratov, katerih niti eden se še do danes ni privadil toliko srbščine, da bi lahko za silo predaval na učiteljišču v Piškopeji. Če lahko Pribičević čaka našega dr. Kukovca še nekaj let, da se priuči srbščine, bo moral dr. Kukovec tudi našega slovenskega kmeta počakati še nekaj desetletij ali pa še več, da se izuri v jeziku g. Pribičevića.

Med tem ko vsi narodi sveta vedno močneje teže k federaciji, samoupravi, ko se je že ustvarila, sicer še kot nebogljen poskus Liga Narodov, ko mednarodnost, ki je često služila kot imperijalistična fraza, obeta postati dejanje v bodoči federaciji svobodnih evropejskih narodov, v takih časih naj se vrnemo v temni srednji vek in naj po vzgledu Karola Velikega z ognjem in mečem ustvarjamo enoten narod tam, kjer to vprašanje in tudi ta potreba nista podane? V Evropo, v ozke stike s kulturo vseh civiliziranih narodov mora voditi pot južnih Slovanov, ne pa med kitajske zidove omejenega balkanizma.

Kako zopet na drugi strani ustvariti samostojno hrvaško kmečko republiko, če njeni apostoli ne razpolagajo z nobeno močjo, če taka republika z rešitvijo hrvaškega vprašanja ne prinaša rešitve srbskega, slovenskega in bolgarskega vprašanja, ki so tako tesno spojena s hrvaškim? Kako se naj po svoji čudežni ustanovitvi taka samohrvaška republika obdrži pod koncentričnim pritiskom italijanskega, madžarskega, nemškega in balkanskega imperijalizma? In kakšna usoda zadene nas Slovence, mejaše take »mirotvorne« Radićeve republike?

Pribičevićizem in radićivizem bosta položena v grob na istem pokopališču zgodovine kot mrtvorojena stvora, ki nista mogla živeti zato, ker so jima bili nekateri udje, zlasti glavica, razviti čez vsako normalo, med tem ko so drugi deli telesa, recimo nožice, po katerih vsako zdravo živo bitje hodi, ostali zakrknjeni in pritlikavi.

V čem je problem in njeg. rešitev?

Med štirimi jugoslovanskimi narodi ni niti enega, ki bi bil sposoben s silo ali z lepo asimilirati ostale. Če bi eden med njimi radi svoje številnosti to morda izpeljal, ga ovira kulturna zaostalost. Drugi med njimi imajo razvitejše kulturne elemente, so pa prešibki po številu. Vsi štirje imajo voljo in pravico živeti drug zraven drugega. To pa ni mogoče razen v sporazumu. S sporazumom je treba začeti tam, kjer je napetost največja. To je med Srbi in Hrvati. Hrvatje so tekom treh let dokazali, da jih centralizem nikdar zlomil ne bo. Ves trud je zaman. Boj med Srbi in Hrvati pa uničuje državo, njene finance, njen ugled, njen obstoj.

V večino evropejskih držav so prinesle povojne razmere velikanski nered. Ta nered, ki je bil še pred vojno na Balkanu doma, je tu sedaj večji kot kje v Evropi. Zaradi bede, krivic, nepoštenosti, upravne nesposobnosti, zaradi preganjanja delavnih slojev, reakcije, izjemnih postav je v ljudstvu ognjenik upravičene jeze.

Ali je velik oni politik, ki celo to ogromno sovraštvo obrne v en sam cilj? Ali je dober Srb tisti srbski politik, ki vse osredotoči v Belgradu, ki da samo Srbom vodstvo države v roke, pa tudi vso odgovornost? Gotovo se mož ne zaveda, da s centralizacijo državo centralizira ljudsko sovraštvo.

Rešitev pa je v decentralizaciji sovraštva. Prenesite upravičeno jezo ljudstva na slabe razmere, zanič upravo in nesposobne ljudi na več središč: Skoplje, Beograd, Novi Sad, Zagreb, Sarajevo, Ljubljana potom pokrajinske avtonomije, še bolšje in korenitejše potom federacije — in rešili ste v bistvu problem države. Pot za združitev z Bolgari bo odprta.

Predno pa sploh zamore pametna beseda meso postati, mora pasti sedanji reakcijonarni, absolutistični in protiljudski režim, v katerem se zrcali vsa nesreča, ki tare državo in narod.

Poslovna morala.

»Jugoslavija« je priobčila v četrtek, 1. t. m. uvodni članek »Poslovna morala«, ki je zadel jutrovce v živo. Po svoji stari ciganski navadi pa ne odgovarjajo stvarno temveč zopet z osebnim napadom na me. »Jutro« piše:

»Človek s poslovno moralo, poslovni človek, ki izkorišča na najgrši način tudi politiko v svoje zasebne namene, to je gospod Anton Pesek, lastnik in izdajatelj »Jugolsavije«. Poslovna morala je odločala, da je Anton Pesek začel izdajati »Jugoslavijo«, poslovna morala ga je gnala za ljubljanskega župana, poslovna morala ga je napotila, da je porabil 9 milijonov od 13 milijonov vlog malih naložnikov za svoje zasebne špekulacije. Na koncu vseh koncev pa je Anton Pesek sedaj iz poslovne morale še zagrabil za tisočake »Jadranske banke«, da pogreva klevete proti dr. Žerjavu.«

Kot odgovor na to blatenje navedem sledeča dejstva:

1. Koncem oktobra 1918 je bilo zborovanje raznih slov. organizacij v Mestnem domu v Ljubljani, da bi se priredile demonstracije ozir. manifestacije za političen preobrat, kakor so se vršile že po Češkem in Hrvatskem. Na tem zborovanju je govoril zoper prireditev manifestacije g. Dolfe Ribnikar ter svaril pred posledicami, ker se je strahopetno bal avstrijskih vojaških oblasti, ki so takrat še bile v Ljubljani. Edino jaz in g. Zorko Fakin sva se zavzela za to, da se priredi manifestacijo za političen prevrat. S svojima navdušujočima govoroma sva pridobila zborovalce za manifestacijo. Izvolil se je pripravljalni odbor za prireditev manifestacije, ki je izvolil za predsednika g. Dolfe Ribnikarja. Ta je pa strahopetno odklonil predsedstvo ter sploh izstopil iz odbora ker se mu še ni zdelo varno, in vse delo in vsa odgovornost je ležala na meni in g. Fakinu, ki sva delala noč in dan, g. Dolfe Ribnikar pa je gledal od strani iz varnega zavetja. Ko je manifestacija 29. oktobra 1918 krasno uspela in je bil političen preobrat izvršen, se je sestala prva narodna vlada.

Minister oz. kakor so se takrat imenovali poverjenik za prehrano bi bil sila rad postal g. Dolfe Ribnikar, ki se je na moč silil v ospredje. Ko je bil preobrat izvršen in nevarnost odstranjena, je šele postal g. Ribnikar korajžen ter se je celo sprl, da bi spodrinil zaslužnejšega dr. I. Tavčarja, ki so ga drugi nominirali za poverjenika za prehrano. Ker g. Dolfe Ribnikar ni postal poverjenik, je začel rovariti zoper narodno vlado ter je sklical sredi novembra celo protestni shod zoper njo v »Union«. — Kerkmu je vlada shod prepovedala, je hotel govoriti z balkona Uniona na Miklošičevi cesti zbrani množici, ki ga pa ni hotela poslušati ter ga je celo izžvižgala. Takoj drugi dan je prišel razjarjeni Dolfe k meni, češ da bo kar začel izdajati dnevnik. Ker to iz tehničnih razmer ni bilo mogoče, ker sem imel takrat še majhno tiskarno, sva se dogovorila, da začne 1. decembra izhajati dnevnik »Svobodna Jugoslavija«. Najel sem stavce za nočno delo ter tehnično pripravljal tiskarno, da bi lahko od 1. decembra naprej tiskala dnevnik. Dogodki so se takrat hitro menjavali in g. Ribnikar si je — iz katerih razlogov ne vem — naenkrat premislil — in tako sem začel izdajati jaz sam 15. decembra 1918 dnevnik »Jugoslavijo«.

Jaz se nisem nikdar silil v ospredje, pač pa sem delal za narodovo korist. silil v ospredje se je nekdo drugi. Iz baš navedenega slučaja pa je jasno, da je nekdo drugi hotel izkoriščati politiko v svojo zasebno korist.

2. V ljubljansk obč. svet lani sploh nisem hotel kandidirati in ko me je NSS klub temu postavila na kandidatno listo na 4 mesto, sem zahteval, da se me pomakne na 10., in končno ko so le silili v me, sem zahteval da se me dene na 7. mesto. Računal sem namreč, da NSS ne bo dobila več kot 4 ali 5 mandatov in da torej ne bom izvoljen, če bom bolj zadaj na listi. Končno so me pomaknili s 4. mesta na 6. in žal! bil sem izvoljen. Dokaz, da sem se resno branil, je načelstvo NSS oz. zbor zaupnikov, ki je sestavljal kandidatno listo. Ko je potem NSS postavljala kandidata za župana, sem bil jaz tisti, ki je predlagal g. dr. Jamarja ter se zavzemal zanj. Ko je pa on opetovano odklonil, sem končno prevzel mi ponudeno kandidaturo. — Še na misel mi ni prišlo, da bom zvoljen za župana, pač pa je JDS storila vse, da dobi župana, še celo klerikalcem je obljubil g. Turk podžupana, če oni volijo JDS župana. Ko so klerikalci ponudili NSS župana, če bi volili klerkalca za podžupana sem bil jaz tisti, ki je to ponudbo odločno odklonil ter propagiral, da naj gre NSS samostojno svojo pot; če jo hočejo druge stranke podpreti, prav, ako ne, tudi prav; koncesij pa nobenih. niti paktov. In tako je bilo.

Ko sem bil potem proti vsemu pričakovanju izvoljen za župana, so me začeli sistematično napadati, sem smatral za svojo strankarsko dolžnost, da sem vstrajal. Mirno lahko rečem, da sem uspešno in junaško bil ne le tedne temveč skoraj pol leta neenak boj proti rafiniranosti, zlobnosti, denarni in vladni premoči JDS, ki ji nobeno sredstvo ni bilo preslabo in preogabno, da bi me vrgli.

G. dr. Žerjava je »Jugoslavija« že parkrati vprašala, zakaj ni tožil takrat časopisov, ko so mu očitali, da sta skušala on in ravatelj Praperotnik s pomočjo intimnega Praprotnikovega prijatelja g. Tribuča podkupiti g. uradnika Vavpotiča, da bi pričal zoper mene, čeprav me niti poznal ni. Še bo javnosti v spominu, da so mu ponujali 100.000 K. Stotisoč kron za eno pričo! Drug slučaj, ki ga tudi že imam ugotovljenega je, da so ponujali 150.000 K in še več, da lahko gre čez mejo in si ustvari novo eksistenco, če hoče po krivem pričati zoper mene. — Upam, da se bo tako sčasoma dvignila zavesa, ki še danes zakriva znani ptujski proces.

In ko se zadnje dni odkriva zavesa tudi nad propagandnim in vseučiliškim fondom, ne bo težko uganiti, odkod stotisočaki za podkupljevanje prič proti svojemu nevarnemu političnemu nasprotniku. **Da, to je poslovna morala!!**

3. Kar pa se tiče mojih dolgov, je vsota ki jo navaja »Jutro« močno pretirana. Nič pa me ni sram in nikakor ne tajim, da imam več milijonov K dolga, ki sem ga pa pošteno zavaroval in ki ga vračam in ga bom pošteno vrnil. Je toliko premoženja, da ni nevarnosti za kritje, saj je še nedavno »Jutro« pisalo, da je vrednost mojh podjetij tolika kot vsota mojih dolgov.

Vsak obrtnik in industrijalec dela dandanes s kreditom. To ni nič hudega in tudi mene ni sram svojih dolgov. Ne pijančujem in ne zapravljam temveč delam — to lahko rečem brez samohvale — noč in dan in uspeh ne izostaja. Če sem ustvaril takorekoč iz nič veliko moderno tiskarno, knjigoveznico in knjigarno, kjer ima čez 100 ljudi svoj zaslužek, je to poleg kulturnega tudi važno socijalno delo. Če sem z delom in trudom ustvaril toliko in toliko ljudem zaslužek in če sem se pri tem poslužil kredita, kakor skoraj vsak industrijalec dandanes, je to poslovna morala, ampak drugačna od poslovne morale ljudi, ki bodo pred sodnijo morali polagati račune o **narodno-obrambnem** skladu za Koroško in **vseučiliškem fondu** ki je bil namenjen v podporo revnim dijakom.

4. »Na koncu koncev pa je Anton Pesek sedaj iz poslovne morale še zagrabil za tisočake »Jadranske banke«, da pogreva klevete proti dr. Žerjavu, tako piše »Jutro«. To je infamna laž, kajti niti od Jadranske banke niti od g. Kamenarovića nisem prejel niti jaz niti »Jugoslavija« niti beliča za to, da smo poročali o njegovih »klevetah«.

Iz vsega »Jutrovega« zavijanja in blatenja se vidi nemoralnost klike, ki nima zaslombe v narodu, pa se hoče siloma za vsako ceno obdržati na krmilu pri vladnih jaslih iz katerih zoblje v škodo splošnosti, v škodo naroda. — Pri procesu v Ptuju sem ogorčen vskliknil: **»Vaše lumparije se bodo maščevale«** in bliža se čas, ko se bo to zgodilo. Vsako nasilje, vsaka perfidija, vsaka lumparija se maščuje prej ali slej in tako se bo tudi mladodemokratska klika sesula v lastni gnilobi. Kdor drugim jamo kopije, sam vanjo pade.

Anton Pesek.

Protestni shod proti razpustu občin. sveta ljubljanskega.

V petek zvečer se je vršil velik protestni shod v Unionski dvorani, ki ga je sklicala bivša koalirana večina občinskega sveta. Shodu je predsedoval bivši župan g. dr. Perič, ki je bil ob otvoritvi shoda burno aklamiran. Dr. Perič se je v nagovoru zahvalil za izkazano zaupanje, ter podal besedo bivšemu obč. sv. tov. Rupniku (NSS). Govornik je uvodoma omenil, da se nahajamo v dobi diktature kapitalizma, samovolje in reakcije. Priklical je v spomin prihod prvega kraljevega namestnika v Slovenijo g. Iv. Hribarja, ki je pri sprejemu na južnem kolodvoru odgovoril raznim deputacijam z govorom , v katerem je povdarjal izrečno, da je prišel v Slovenijo, da ščiti pravo in pravico. Isti mož je to svojo dano besedo pojedel s tem, da je razpustil obč. svet ljubljanski, in tako javno posvedočil da je zaščitnik krivice, nasilja in zakonolomstva.

Obširno je orisal povod, ki je bil merodajen za razpust tej jari gospodi ter končno ugotovil, da so razpoložljivi milijoni pri Mestni hranilnici bili tista edina tarča, radi katere se je razpust izvršil. Demokratom ni bilo všeč, da je bivša večina stremila za tem, da se pri Mestni hranilnici ljubljanski naložen denar odvzame različnim bankam, ter se ga uporabi za kulturno in socijalno povzdigo ljubljanskega prebivalstva. Torej je bil povod za razpust edino merodajen v tem, da se je hotelo preprečiti spekulacijo z denarjem, naloženem v Mestni hranilnici, od strani nekaterih bank. Poslovna morala je tudi v tem razpustu pokazala, da se je zelo gosto naselila iz balkanskih krajev v osrčje Slovenije.

Razpust upravnega odbora Mestne hranilnice niso mogli izvršiti brez razpusta obč. sveta. Padel je obč. svet, padel je upravni odbor protizakonito in to le radi zlatega teleta. Drugega tehtnega razloga vlada gotovo ni imela in če bi ga imela, bi ga bila tudi naznanila. Umaknili smo se nasilju, čistih rok in poštenih src. V jeseni pa bodemo započeto delo nadaljevali. Omenil je težkoče, ki jih je bivša večina premostila in to kljub intrigiranju od posameznih liberalnih obč. svetnikov, ki so vse delo samo zavirali. Našteval je razne sklepe, ki ostanejo za delj časa neizvrševani in ki bi se mogli še udejstviti. Omenil je mestno aprovizacijo in klavnico, uradniške in delavske hiše, uradno poslopje na Vodnikovem trgu, električno centralo itd.

Razkril je manipulacijo z Vnovčevalnico, ki je prešla po krivdi liberalcev iz državnih v privatne roke namesto v roke mestne občine. Napadel je vlado radi občinskih sodišč, ki je kapitulirala pred verižniki ter stem pokazala, da s svojimi naredbami ne dela drugega kakor da meče bednim in zapostavljenim pesek v oči. Čez noč je morala občinska večina prevzeti državni stanovanjski urad. Stem je vlada napravila mestni občini en milijon škode na leto. Mestna občina pa je bila prisiljena nositi odgovornost za vsa krivična dejanja, ki jih je ta urad pred prevzemom zagrešil. Vse to se je storilo edino iz političnih motivov, da bi nam otežkočili delovanje na magistratu. Tudi tem intrigam smo bili kos in smo jih premostili. Izdelali so nov volilni red, ki naj bi demokratskim kapitalističnim eksponentom pripomogel zopet do župana. Že pred volitvijo je obč. svetnik Turk prosil SLS za kompromis samo, da bi dobili župana. S tem so tudi pokazali, v koliko je tisti takozvani klerikalni zmaj nazadnjaški, in v čem se pozna vsa tista tolikanj opevana lažinaprednost. Znovim volilnim redom so tudi ti demokratski naprednjaki pokazali, kako so napredni! Izročili so Maribor in Ptuj Nemcem, samo da bi prišli v Ljubljani do županskega stolca.

Pri bodočih volitvah si hočejo zasigurati večino z Vranglovskimi glasovi. Mi jim pa odgovarjamo, da gremo kot skupna falanga delavnega ljudstva v boj pri bodočih volitvah za pravo in pravico.

Za njim je dobil besedo tov. obč. sv. Kremžar, ki je omenil, da vladni eksponenti pravijo, da je temelj države vojaštvo, da je pa ta temelj tako slabo oblečen, da se zgraža že zunanji svet. Od vlade, ki niti svojih ljudi ne more pošteno plačati in obleči, ni pričakovati pravice. Poziva na enoten nastop pri bodočih volitvah.

Besedo dobi tudi sodr. Bernot, ki je istotako pozival na skupen nastop pri bodočih volitvah vseh tistih, ki so izkoriščani, brez razlike političnih naziranj.

Predsednik dr. Perič govori sklepno besedo v imenu obč. sv. JSDS naštevajoč pomen obračuna in pozivljajoč na skupen in enoten nastop pri bodočih volitvah, ki bi naj ustvaril eno samo armado delavnega ljudstva proti armadi kapitalistično demokratskih izkoriščevalcev, ter z zahvalo na navzoče mnogoštevilne zborovalce zaključi sijajni in disciplinirani zbor.

(Gornjega poročila nismo objavili že včeraj, ker so nastale tehn. zapreke.)

Strašna obsodba državotvorcev.

Beograd, 29. maja.

Tudi v Sloveniji imamo hud in zopern boj z »državotvorci«, alias prodani politikastri okoli »Jutra«. Vsakemu resničnemu demokratu se mora studiti, kako ti najmodernejši svobodoljubi neprestano kličejo policijo proti prekucuhom in veleizdajalcem, ki hočejo porušiti državo.

Toda vse bolj se širi spoznanje, kje da je treba iskati uničevalce naše države. Tukajšnji radikalni »enfant terrible«, znani **»Balkan«**, je priobčil danes uvodnik pod naslovom **»Ali ve pa vse to kralj? Dvanajsta ura bije«.**

Članek se spominja lepe in pametne kurtizane Pompadurke, kako je hotela odpreti oči Ludoviku XV. in kako ga je svarila pred vsakdanjimi informatorji. »Vsa ta gospoda nosi dvoje mask: eno do dvora in drugo na dvoru; eno govore pred Vami, drugo zunaj dvora. Ko izveste resnico o stanju v Vaši zemlji, bo že prepozno. In rečem Vam, Sire, pa četudi je vsa Francija mirna: dovolj je petorica desperatov, da se morate bati za svojo usodo.«

»Bog vsegamogočni, kaj bi rekla Pompadurka, da je živa in to v naši zemlji. Koliko je pri nas nezadovoljnežev, ki so jih ustvarili nesposobni in zlokobni državniki. Koliko je pri nas ljudi, ki so pripravljeni z bombo pognati v zrak sebe in vse okoli sebe. Kdo pove našemu ljubljenemu kralju vso resnico? Ali naši »ustavo-parlamentarci« dopuščajo kralju, da prečita vsaj vse naše liste in tako izve mnogo?! — In potem nadaljuje »Balkan« v glavnem tako:

»Neprestano se kriči: defetisti, separatisti, črnožolti, agenti Nikite, izdajalci. (Ali niso cvetke vsako jutro v — »Jutru«?!) Toda vse take črne ptice treba iskati zgoraj na vrhih naše uprave, nikakor pa ne doli v nižjih vrstah narodnega življenja. In ako so tam zdolaj, one so ustvarjene od zgoraj. — Črna gora, steber našega ujedinjenja je potisnjena v desperatstvo. Njeno nezadovoljstvo je prešlo tudi v Boko, Hercegovino in Sandžak. **Ves ta kraj je strnjen v nezadovoljstvu, v osveti za trpljenje svojega prebivalstva.**

Radikalna in demokratska stranka tekmujeta, katera dobi tam več pristašev. Smelo jima povemo, **da tam ni več ne radikalov ne demokratov;** na prihodnjih volitvah bosta popolnoma pobiti obe stranki. Zmaga pa nekaj novega, nepričakovanega, o čemer ni radikalci ni demokrati niti ne sanjajo. Šele tedaj bodo videli, **da je g. Pribičević tudi tam uničil delo ujedinjenja, kakor ga je uničil na Hrvatskem.**

In v Južni Srbiji — mar-li je tam bolje?

V Vojvodini, je-li tam bolje?

Ali ni tudi v teh krajih Pribičevstvo (in Žerjavstvo, pripominjamo mi) **upropastilo delo ujedinjenja in izkopalo globok jez med njimi in Beogradom...**

Mi v ime pravice in morale, v ime svobode, v ime najsvetejših interesov te naše domovine pred Bogom in svetom visoko dvigamo svoj glas proti dosedanjim barbarstvom in protisocijalnim metodam na vrhu državne uprave, namreč: da se vsak Srbin, Hrvat ali Slovenec, ki hoče biti zvest tej državi, neusmiljeno odbija, šikanira, policijsko preganja, gmotno denuncira, brezstidno obrekuje po plačanih listih (pri nas »Jutro«, op. dop.) in psuje črnožoltim, separatistom, Nikitinim agentom in izdajalcem samo zato, ker ni v osebni milosti pri g. Svet. Pribičeviću (ako je Črnogorec kod Andrije Jagoševa, Slovenec pri Žerjavu!)

Zlo je zavzelo široke mase, ker je nezadovoljstvo poteklo od velikega števila pojedincev, ki so hoteli biti lojalen in pozitiven element, pa so namenoma bili odgnani v gozd, da se odstranijo ali pobegnejo v beli svet iz svoje ljubljene domovine, kjer jih oblasti preganjajo kakor divjo zver.«

Tako srbski radikalni, torej vlado list! — Ali niso naši opozicionalni listi ves čas istega govorili? Kdo jih je slišal? — Kako daleč je moralo dozoreti ono zlo splošne nejevolje in obupa, ako pride do takih izjav beograjski vladni list?

Ali ste slišali: Vi vsi: Žerjav, Kramer, Ribnikar, Brezigar, Knaflič, Kukovec (ali je še kdo? menda sem vse naštel!) Vi ste uničevalci našega ujedinjenja in na Vas pada vse prokletstvo! Pride kmalu čas, ko boste morali — bežati, ako se ne boste hoteli izpostaviti osveti naroda, katerega ste prevarili.

Pravica in Jugoslavija bosta zahtevali osvete!

—gk—

— *Izigrani prof. Reisner.* Kam so šli zneski, ki so jih dvignili dr. Žerjavovi prijatelji pri Jadranski banki, to ima ugotoviti prof. Reisner. S to nalogo so ga poverili vedno prefrigani mladini. Dosedaj je prof. Reisner veljal za pristaša starejših gospodov iz JDS in je kot tak v Belemgradu užival tudi ugled. Pri zadnjem zasedanju ministrskega stolčka za dr. Kukovcem se je v klubih celo prtresalo, če naj mar ne postane raje prof. Reisner minister. Če bi sedaj dr. Žerjav odstopil, bi postal gotovo prof. Reisner njegov naslednik, ker se je pokazalo, da uživa zaupanje mladinov in ker je pokazal ,da je na to zaupanje jako ponosen, bo pa težko z ministrstvom, ker Belgrad ima svoje muhe.

C. N. in A. M. Williamson:

Cesaričini biseri.

(Dalje.)

»Da, lehko bi ti bila zaupala, dasi je bila skrivnost bolj Stephenova nego moja. Toda usta so mi bila zapečatena z dvojno prisego! Prvič sem obljubila Stephenu, ko je vstal od mrtvih, da ne črhnem živi duši besedice. In kesneje, ko so ga ugrabili sem morala priseči iznova, pri spominu svojih mrtvih roditeljev, pri svoji ljubezni do brata in pri vsem, kar mi je svetega, da ne izdam Cheffinskega in njegovih tovarišev nikomur, niti lastnemu soprogu ne, če bi ga kdaj imela. A to zdaj več ne velja. Zločinci so me goljufali, in Stephen je mrtev. Klo Rileyeva mi ne bi bila poslala tega sporočila, ako ne bi vedela zanesljivo. Stephen je moral umreti že pred tisto strašno nedeljo, ko se je začela vsa najina nesreča, tvoja in moja. Da obdržé oblast nad menoj, bi bili storili lopovi vse, kar je bilo v njihovi moči, samo da bi ga bili ohranili živega vsaj do izročitve listin. Kmalu potem, ko si me privedel v Novi York, so zvedeli o najini poroki, po časopisih so se pojavile ‚osebne vesti' z naslovom ‚Stevovi sestri' — kakor prej v Kaliforniji. Njihovega odposlanca, ki bi me bil imel pričakovati v Chicagu, je menda prestregla policija in ga vteknila zaradi starih grehov pod ključ. Še vedno so me imeli v oblasti, dasi sem bila tvoja žena, a tudi jaz sem imela nekaj moči do njih, zakaj v mojih rokah so bili papirji, katerih so potrebovali v svoje namene. Na vse pozive sem odgovarjala odločno, da ne dobe ničesar, dokler ne vidim brata živega, zdravega in slobodnega. Upala sem, da s tem dosežem njegovo prostost. Toda Stephena ni bilo od nikoder; samo pisal mi je, kratko pisemce, v katerem mi je naznanil, da mu začasno ne preti nič hudega in da ne ravnajo ž njim baš slabo. Kadar bo mogel, pride; doslej pa naj varujem listine in skrivnost', ter čakam. Težak kamen se mi je odvalil s srca po tem obvestilu. A kmalu — baš tisto nedeljo, ko sem peljala Klojo na izprehod — me je ustavil na cesti tuj mož in mi dal razumeti, da prihaja od Stephena. Peterson je bilo njegovo ime. Rekel je, da so se ‚tovariši' premislili ter nočejo izpustiti Stephena, marveč ga umoré, ako ne izročim listin še tisti večer. Na moje vprašanje. kaj je vzrok tega sklepa, je odgovoril Peterson, da ne ve. A meni je zdaj jasno. Stephen je bil umrl. Cheffinsky in njegovi pajdaši so bili izgubili talca, s katerim so me strahovali, ter se niso upali čakati delj. Po Kloji sem poslala tisti ovitek Petersonu v hotel ‚Westmoreland'. Da, možu, ki je bil potem umorjen! Ko sem vzela ovoj, da bi ga nesla Kloji, se mi je raztrgal nakit in biseri so se razsuli, a nisem se upala počakati niti toliko, da bi jih bila pobrala! Upala sem, da dobi Stephen vsaj zdaj svobodo, toda — oh, Roger, ovoj, ki sem gradila nanj vse svoje nade, ni bil tisti, katerega si ti prevzel na vlaku v svoje varstvo. Bil je podtaknjen namesto pravega! Ko ga je odprl Peterson vpričo Kloje, je našel v njem samo prazen pisemski papir, kakršnega imajo na vlakih Santaféške železnice. Klo je razvozlala skrivnost; pojasnila mi je, kaj se je moralo zgoditi v Chicagu, ko sva stopila iz vlaka. Justin O' Reilly se je bil zavzel za Herona ter izvršil nezaslišano spreten trik!«

»Justin O' Reilly! Vrag naj ga vzame!« je izbruhnil Roger; toda Beverley mu je zaprla usta z roko.

»Ne. Krivico mu delaš. Po mojem ravnanju napram Heronovim me je moral imeti za najgrjo nehvaležnico in izdajalko. Tisti hip, ko so našli skrivni predal odprt, so vsi vedeli, da sem ukradla zapečateni ovoj. Ako je John Heron povedal O' Reillyju, kaj je hranil v njem, si ta ni mogel misliti drugega, nego da hočem izsiljevati denar. In Heronova sta molčala pozneje samo zato, ker se je bil Justinov trik posrečil. Dolores mu je dala s seboj enak ovoj, svoj zlati pečatni vosek in pečat s svojim monogramom; med vožnjo je napolnil ovitek z železniškim papirjem ter ga izročil spretnežu, katerega je bil morda brzojavno naročil na chicaško postajo; dolgoprstnež ti je v gneči ukradel pravi ovoj in podteknil napačnega. Heron je bil otet! Vidim pa, da je dvomil o tebi, ali nisi bil morda zmenjen z menoj. Zapravila sem ti Heronovo prijateljstvo!«

»Maram zanj!«

»In tudi Justin O' Reilly je dvomil o tebi, še bolj pa je preziral mene. Toda sijajno se je vedel napram Kloji, ki je šla k njemu v hotel, ukradla pravi ovoj iž njegove zakladnice in ga prinesla meni — —«

»Tak to je bil tisti ovitek ž njegovim naslovom, ki sem ga našel pri tebi in sem mu ga vrnil še tisti večer!«

»Ti, Roger? Ti si ga vrnil?«

»Da, jaz. Kakor vidiš, nisi bila samo ti potrebna izpovedi; tudi jaz imam marsikaj na vesti — —«

»Nikake izpovedi ne maram od tebe. Karkoli si storil, je bilo prav. Še preden si mi rekel, sem slutila, da veš, kako je z biseri — —«

»Čeprav sem vedel, bi ti bil moral zaupati. Celo takrat, ko sem te slišal telefonirati O' Reillyju — —«

»Saj sem mislila, da si bil ti! Telefonirala sem mu zaradi Kloje. Pomagal ji je, in s tem posredno tudi meni, čeprav sem govorila ž njim samo tisto nedeljo zvečer, ko je pripeljal Klojo iz svojega hotela. Oh, Roger, ne moreš si misliti, koliko je storil zame ta otrok! Ne le, da je dobila nazaj papirje, kar je bilo itak zaman, in zdaj še bisere — Peterson jih je bil ukradel; to nežno dekle je prebilo zame strahote, od kakršnih bi marsikatera druga zblaznela, če ne umrla! Morda je še zdaj v nevarnosti, zakaj bisere je vrgla v ročni torbici skozi okno, sama pa je ostala v hiši tistih tatov! Gospodična Blackburneova mi je pravkar povedala.

(Dalje prih.)

Gospodarstvo.

Prijave za dunajski velesejm.

Prijave za dunajski jesenski velesejm, ki se bo vršil od 10. do 18. septembra 1922 so mnogo številnejše, kakor pri prejšnjih velesejmih. Predvsem one tvrdke, ki so razstavljale že na prejšnjih velesejmih, hite, da si zagotove prostor, običajno v povečanem obsegu. V posameznih oddelkih se bo tem željam tudi lahko ustreglo, v kolikor bo to dopustila pridobitev prostora s priklopitvijo dvornega hleva. Žalibog pa se bo moralo v številnih oddelkih tudi pri tej prireditvi mnogo priglašenih tvrdk črtati ozir. jim omejiti prostor. Posebno ugoden je položaj za razstavljalce papirja v »Stifskaserne«. Prijave za ta oddelek stoje, v kolikor se tiče njihovega števila, na drugem mestu in prijavljena uporaba prostora presega že sedaj polovico na razpolago stoječega prostora. Žalibog se ne more še reči z gotovostjo če bo trud velesejmskega vodstva za pridobitev novih prostorov dosegel zaželjenega uspeha.

Po prijavah je dosedaj najbolj številno zastopana tekstilna industrija, za njo pride papir, usnjeni izdelki, parfumerija, čevljarska industrija, umetnostna obrt, galanterijsko blago, pohištvo itd. Kakor se zdi je začetni odpor proti razstavi pohištva v rotundi ponehal, ker neoziraje se na to, da bi bilo za razstavo pohištva vsako skladišče premajhno (ta oddelek je pri zadnjem velesejmu zavzel **2500 m² Ntto**) je naslonitev tega oddelka na stavbni oddelek logično in praktično popolnoma opravičena.

V tehnični stroki se že sedaj odlikujejo po številnosti prijav strojna industrija, železna in kovinska industrija in elektrotehnična industrija.

Izredno majhno zanimanje vlada v oddelku za godala in knjigovezno obrt. Tem oddelkom, ki so vsled neugodnih razmer pri zadnjem velesejmu najslabše odrezali, se bo sedaj nakazal v vsakem oziru zadovoljiv prostor v velesejmski palači sami, oddelku za knjige in grafiko seveda le tedaj, če se zanj ne bo moglo najti vsestransko pripravnega prostora poleg oddelka za papir.

Iz inozemstva so se prijavili razstavljalci iz sledečih strok: čevlji in usnje, tekstilna industrija, obleke, steklo, porcelan, usnjeni izdelki, igrače, papir, parfumerija, strojna industrija, železni in kovinski izdelki. Vsled otvoritve oddelka za surovine se pričakuje iz inozemstva večja udeležba, kakor do sedaj; prijavni termin se bo za inozemstvo podaljšal do 30. junija, v kolikor pa se tiče oddelka za surovine, ki je v veliki meri navezan na prijave iz prekomorskih krajev, pa do 31. julija.

Dnevne vesti.

= *Pozdravljeni v naši sredi!* Danes zjutraj so se peljali skozi Ljubljano dijaki trgovske akademije v Zagrebu. Na kolodvoru so jih pozdravili ljubljanski trgovski akademiki, nakar so se odpeljali Zagrebčani proti Bledu, da si ogledajo ta biser naše domovine. Povrnejo se v pondeljek v Ljubljano. Živeli bratje Hrvati med slovenskimi tovariši!

— *Prihodnja štev. »Jugoslavije«* izide v sredo zjutraj ob navadnem času.

— *Poročno darilo mesta Osjek.* Mestna občina je votirala v spomin na kraljevo poroko svoto 4 milijonov K za zgradbo otroškega doma v Osjeku. Dom dobi ime bodoče naše kraljice.

— *Nezaslišana podivjanost Wranglovcev.* V noči na 1. t. m. so obmejne straže na Plaču prijele več tihotapcev, med njimi je bil tudi polir Keršler z ženo iz Zagreba, ki sta se vračala iz Gradca. Ni še dognano ali sta se res bavila s tihotapstvom, ali sta šla peš čez mejo le zato, ker nista imela potnih listov. Ker je Keršler bolehar na kili ter ni mogel hitro hoditi so ga graničarji suvali s kopiti, a ko je padel in ni mogel več vstati, ga je neki Wranglovec vlekel po tleh. Strahoviti transport je trajal več ur. Dasi je bolnik bljuval blato je zdravnik od Sv. Kungote izjavil, da ni nič nevarnega. V Mariboru je bolnik brez zdravniške pomoči ležal na vozu med zaslišavanjem žene na okr. glavarstvu, a ko se je žena vrnila, je našla moža mrtvega.

— *Podaradništvo finančne kontrole* do- (po) glasom »Uredbe finančne kontrole« za vršitev zunanje službe, če prekorači ista 8 ur, po D 2.40 trošninskih prispevkov. Kakor vsakdo lahko vsakdo vidi, je to bore malo, saj si človek za ta denar ne more kupiti niti četrtinke vina. Od 1. maja 1922 se pa glasom naredbe delegacije ministrstva financ v Ljubljani zunanja služba sploh ne sme predpisati v takem obsegu, da bi izvršujoči organ bil upravičen zahtevati trošninske prispevke. Štedenje je sicer na mestu, toda na tem mestu ne. Če ima vlada toliko denarja, da votira za spomenik pokojnemu Draškoviču 150.000 dinarjev, mora imeti tudi toliko denarnih sredstev, da nam nemudoma izplača trošninske prispevke, katere nam delegacija ministrstva financ dolguje in sicer od 1. 12. 1921. do 30. 4. 1922. Kupna vrednost denarja vsak dan pada in naravnost nečuveno je, da mora državni nameščenec za krvavo zasluženi denar še moledovati. Več prizadetih.

— *Važna iznajdba.* Tržaška Slovenca Albert Kraševec in Jos. Škerlavaj sta iznašla novo napravo zoper vlome v železno blagajno. Aparat se postavi v blagajno. Ako bi kdo skušal vlomiti v blagajno, začno električni zvonci zvoniti v blagajni in na vsakem drugem mestu n. pr. v gospodarjevem stanovanju. Zvonenja ni mogoče preprečiti tudi če se žice prerežejo. Vsi poizkusi so se vrlo dobro obnesli.

— *Za češkoslovaškega poslanika v Sofiji* je imenovan glavni urednik »Slovenskega Deenika« g. Bohdan Pavlu.

Meščanska šola pri Sv. Lenartu v Slov. goricah je zagotovljena, ker je občina izpolnila vse pogoje. Prvi razred se otvori jeseni.

— *Huda Eva.* V Vurmatu pri Selnici ob Dravi je neka Eva Vajš udarila veleposestnika L. s sekiro po glavi ter ga smrtno ranila. Eva je pobegnila čez mejo v Avstrijo.

— *Vlak je povozil med Logatcem in Planino* 22-letnega železniškega delavca Filipa Bogataja, ki se je vračal po noči vinjen domov. Našli so za grozno razmesarjenega mrtvega.

— *Novi most čez Krko pri Cerkljah* so vendar začeli graditi. Baje bo most v dveh mesecih že gotov.

— *Aretirani mesarji.* V Osjeku je policija aretirala 4 mesarje ter jih odvedla v zapor, ker so prodajali telečje meso po 70 kron.

— *Kongres jugoslovanskih srednješolcev* se vrši v Beogradu v dneh 28., 29. in 30. t. m. Udeležniki imajo polovično vožnjo, stanovanje in hrano v Beogradu pa brezplačno.

— *Odmev napada na milansko gledališče.* Kakor poročajo iz Milana, je bila izrečena sodba nad povzročitelji napada na gledališče Diana. Dva kolovodji sta bila obsojena na dosmrtno prisilno delo, trije drugi pa v ječo na trideset, 25 in 11 let.

— *Jugoslovanska Simens d. d.*, ustanovljena od Simens Koncerna ter jugoslovanskih bank, je prevzela posle avstrijskih Simens za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Z zgradbo lastnih tovaren se je začelo. Prvovrstna kakovost fabrikatov ter tvrdka kljub primernim cenam je znana; obilno skladišče v tuzemstvu. Glej tudi današnji inserat.

— *Razne nesreče.* Opekarski delavec Andrej Rozman se je s kolesom zaletel med konje. Pri tem se mu je v žepu razbila steklenica in ga obrezala po rebrih. — Ivana Premrl, 3letna deklica iz Tacna je pri igri padla in si zlomila desno nogo. — Jakob Dvorak, zidarski delavec v Zg. Šiški je padel z odra in se poškodoval v križu. — Reza Štrukelj, užitkarica iz Roba pri Velikih Laščah je padla z voza in si zlomila levo roko. — Ivan Istenič, 60-letni posestnik iz Dol Logatca je sekal trhlo drevo, ki se je nenadoma razklalo. Veja je udarila Isteniča po desni roki in mu jo zlomila. Vsi poškodovanci so oddani v bolnico.

— *Tatvina v gostilni.* V Št. Vidu nad Ljubljano je dne 29. maja v Babnikovi gostilni balinal livar Anton Kern iz Ljubljane. Ker je v sedanjem času pri balinanju gotovo vroče, je Kern slekel svoj suknjič, v katerem je imel 4200 kron denarja, ga obesil na stol in balinal dalje. Po igri pa je Kern opazil, da suknjiča ni več. Drugi dan so orožniki izsledili tatu v osebi nekega pijanca, tudi suknjič so našli, denarja pa ni bilo več.

— *Himen.* Poročil se je g. Alojzij Beretič, trgovec in posestnik v Šmarjeti z gdč. M. Šbil iz Mokronoga. Bilo srečno!

Ljubljana.

= *Jurjevanje na ljubljanskem gradu.* Pred 14. leti se je bilo zopet uvedlo tradicijonalno praznovanje sv. Jurja na ljubljanskem gradu. Praznovanje je dobilo idealen pomen proslave pomladi, obenem pa se je združila z njim praktična stran nabiranja denarja v splošno kulturne namene slov. naroda s tem, da so se vsi dohodki dali »Družbi sv. Cirila in Metoda«. Praznik se je udomačil in pridobil je na stari tradiciji. — Letošnje praznovanje je bilo nad vse sijajno. Od ranega jutra do noči so romale množice Ljubljančanov k svojemu patronu ter darovale svoj obulus »domu na oltar«. Prireditev »Jurjevanja« je nesla družbi znesek 60.714 K. Glavno zaslugo na tako lepem uspehu moramo pripisovati šentpeterskima in šentjakobsko-trnovskima C. M. podružnicama. Podružnični odbori so imeli dokaj skrbi, potov in truda, da so kljub obilim stroškom dosegli tako lep prebitek. Ženska šentpeterska podružnica je izročila družbi 36.150 kron 60 v, moška in ženska šentjakobsko-trnovska pa 24.553 K 40. Družbino vodstvo izreka na tem mestu vsem prirediteljem svojo najsrčnejšo zahvalo. Pripomnimo le, da si želimo v teh težkih dneh, ki jih ima Družba zlasti sedaj v financijelnem oziru, da bi se po vseh večjih krajih naše domovine zganile naše podružnice, ter priredile v korist C. M. družbe prireditve v večjem obsegu.

= *V znamenju maja.* Pod okni neke tukajšnje šole oz. internata se zbirajo v ponočnih urah gospodje, ki najbrže vsled srčnih bolečin ne morejo spati. Tam dajejo duška svojim srčnim čuvstvom s pesmijo in včasih tudi z deklamacijo. Ti koncerti se prirejajo v bližini policijskega ravnateljstva, — kaj sosedje pravijo k temu nam ni znano. Mislimo pa, da bodo tudi oni vpoštevali dobro voljo mladih pevcev. — Ravnateljstvu naše opere pa priporočamo, da odpošlje svojega pooblaščenca, najboljše g. Rukavina in personam, da skuša pridobiti te velesile za naš oder, ker si bo s tem prihranil pot po inozemske soliste, ter si bo pridobil mogoče simpatije s strani naših slavnih mož, Kogoja &Co., ter bo s tem rešil domovini mnogo dobrih sil.

= *Ljubljanska v »Zvezi slov. pevskih zborov včlanjena pevska društva* pojo na dan kraljeve poroke, dne 8. junija t. l. ob petih popoldne pred gradom Tivoli par zborov. Pevska vaja za ta nastop, ki je obvezen, se vrši v sredo, dne 7. junija točno ob osmih zvečer v dvorani Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Pozivamo vse zbore, da se je gotovo korpokorativno udeleže! — Odbor Zveze slov. pevskih zborov.

= *Policijske vesti.* Na Bleiweisovi cesti je bilo v četrtek ukradeno kolo. Tat se je odpeljal proti Viču, toda ni imel sreče, ker je prijel detektiv Cankar za kolo. Tat je sicer ušel, toda kolo se je vrnilo lastniku in tudi tatu bo policija aretirala. — Dne 1. junija je neznan tat ukradel delavcu Tomcu Francu par čevljev. — Uradniku Josipu Bratovžu je bilo ukradeno kolo, vredno 9000 kron. — Na Dolenjski cesti je neznan kolesar podrl na tla 71-letno starko Uršulo Brian. Starka se je precej poškodovala.

= *Kolesarji pozor!* Policijska direkcija je odredila, da morajo nositi vsi kolesarji vedno, kadar se vozijo s kolesom, s seboj tisto legitimacijo, katero so dobili pri policijski direkciji. Tatvine koles se tako množe, da je policija prisiljena energično nastopiti in bodo kolesarje policijski organi na cesti primerjali, če se vozijo kolesarji s svojimi kolesi. Na ta način upa policijska direkcija tatvine koles v Ljubljani vsaj nekoliko omejiti.

= *Pobiranje pisem.* Poroča se nam, da se bodo pobirala pisma iz poštnih nabiralnikov še nadalje trikrat na dan in sicer ob 8. ob 13. in ob 19. uri. Ob 8. in 13. uri bodo poštni uslužbenci pobirali peš, ob 19. uri pa z navadnim zbiralnim vozom.

Maribor.

Poročila sta se v soboto dne 3. t. m. v stolni cerkvi v Mariboru primorska rojaka g. Bogomir Milost, uradnik juž. žel. in gdč. Lidija Paulin.

Odlikovana špedicija »Orient«. Kralj Aleksander je podelil mednarodni špedicijski in skladiščni delniški družbi »Orient« v Mariboru naslov »Kraljeva dvorska špedicija kraljevine SHS.« Naslov je dobila družba v priznanje za zasluge na internacijonalnem in špedicijskem polju, kakor tudi v priznanje za prospeh našega trgovskega srednjeevropskega prometa.

Proslava kraljeve poroke v Mariboru je preveč površno zamišljena. Vidi se, da je ta spored sestavilo samo par oseb, brez sodelovanja širšega občinstva. Pritegniti bi morali temu odboru vse sloje meščanstva. Upamo, da se ta proslava razširi in izpopolni, kakor je treba.

»Volksstimme« se je v svoji zadnji številki obregnila ob »Sokole« jahače. Svetujemo ji, naj bo le prav tiho! Nemcev in nemčurjev ne bomo vprašali, kaj sme vojna uprava in kaj ne sme.

Davek na ponočevanje. Pokrajinska vlada je potrdila svoječasno sklenjeni sklep občinskega sveta za davek na ponočevanje. Kdor se nahaja po 22. uri še v gostilni ali po 23. uri v kavarni, plača za mestni sklad 1 dinar. Prav umesten davek.

»Klub mariborskih novinarjev« se je ustanovil v Mariboru v varstvo stanovskih interesov. Predsednik kluba je g. Vekoslav Spindler, podpredsednik g. Milan Plut in g. Miri Golob.

Na kraljeve svečanosti v Beograd gre tudi 10 mariborskih detektivov.

Nemcev je prišlo vse polno v svoje vinograde uživat naš jugoslovanski-štajerski zrak in — črešnje. »Das deutsche Leid« še zmerom živi, — ali smo dovolj resni, da jim to bolezen preženemo!?

»Kavarna »Park« se je včeraj v soboto ob 16. uri otvorila. Kavarna dela čast gg. Klemenčiču in Valjaku.

Konture političnega obzorja se zadnji čas v Mariboru prikazujejo v jasnejši luči, ker se bližajo volitve za oblastne skupščine. Za sedaj se sicer še samo tipa, toda že to je za pazljivega nepristranskega opazovalca zelo zanimivo. Očividno je, da so tukaj drugačne razmere, kakor v notranjosti države. Glasilo demokratov »Tabor« že izvaja neke »prognoze«, s katerimi sicer izpeljuje vodo na svoj mlin, v splošnem pa precej točno objasnuje položaj. Nar. soc. stranka se še ni izjavila, ravno tako tudi SLS ne. Vsekakor bo to zanimiva politično narodna konstelacija. V narodnem oziru je potrebno, da najde veliki čas velike ljudi. — Dobro bi bilo, da bi lokalni časopisi ublažili svoje strankarske osti in pripravljali teren za boj, ki naj bi bil vzvišen nad vsakdanjim strankarskim strupom.

Celje.

Pri celjskem okrajnem sodišču se je v petek 2. t. m. vršila razprava voditeljev samostojne kmetijske stranke Drofenika in tovarišev proti posestniku Kuraltu iz Šenčurja pri Kranju. Dne 28. decembra lanskega leta se je v Celju v gostilni pri »Angelju« vršil ustanovni občni zbor Slov. zemljoradničke stranke. Na tem zboru je govoril tudi g. Kuralt, ki je napadel voditelje SKS. Trdil je da so samostojneži pred volitvami v konštituanto mešetarili s Protičem, ki jim je obljubil 2 milijona kron, ki jih pa potem niso dobili, ker je dr. Korošec podučil Protiča kakšni ljudje so samostojneži. Dalje je Kuralt trdil, da je izročil dr. Žerjav Drofeniku, Kušarju in Mermolji v neki vili na Bledu 400.000 kron in da se je dr. Žerjav ob neki priliki izrazil o voditeljih SKS, da jih bo JDŠ imela, kadar jih bo potrebovala. O poslancu SKS Ureku je rekel, da bi tudi on od dr. Žerjava dobil 30.000 kron. G. Kuralt je pri razpravi nastopil dokaz resnice. Zaslišani so bili razni politiki in osebe raznih strank. Pri razpravi v petek je sodnik razsodil, da se dokazi resnice niso posrečili in je bil g. Kuralt obsojen radi žaljenja časti na 6000 kron globe. Kuralt je proti razsodbi prijavil vzklic in bo imelo končno besedo o tej zadevi še celjsko okrožno sodišče.

Internacijonalna nogometna tekma med »Eintracht« iz Münchena in celjskimi »Atletiki«, ki bi se imela vršiti danes v nedeljo pop. v Celju, je odpovedana in preložena na poznejše dni.

Pri drugem porotnem zasedanju v Celju bi se imeli razpravljati 3 slučaji, ker pa se za 3 slučaje ne splača porotnikov klicati v Celje, se bo en slučaj obravnaval pred poroto v Ljubljani dva in sicer Janko Vrečar zaradi ropa in Franc Cerjak radi uboja pa v Mariboru.

Celjske brivnice bodo o binkoštnih praznikih danes v nedeljo in v pondeljek celi dan zaprte.

Šahovska tekma za prvenstvo Slovenije med ljubljanskim in mariborskim šahovskim klubom se vrši danes v nedeljo 4. in jutri v pondeljek 5. junija v mali dvorani »Uniona«. Igra se v nedeljo in pondeljek od pol tri. Pondeljek bo ob 8. uri zvečer družabni večer v čast došlim gostom, ki ga priredi celjski šahovski klub.

Slaščičarna Petriček se je iz Aleksandrove ulice preselila na Glavni trg.

Mehanično delavnico je na Mariborski cesti otvoril Dragotin Reš.

Občni zbor »Kola jugoslov. sester« v Celju se ne vrši 8. t. m. temveč v torek 13. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma

Pokrajina.

Hrastnik. — (Čudna so pota...) Pred letom je odšel v Švico tukajšnji kmečki sin, ki se je pred tedni zopet vrnil — bogat, da hoče kupiti kar celo dolgo hrastniško vas. Sicer nas to prav nič ne briga, kakor nas tudi ne briga, odkod ima ta gospod naenkrat toliko premoženja, vendar smo to omenili — v boljše razumevanje! Gospod je bil namreč lansko zimo na naboru potrjen; medtem pa, ko so njegovi vrstniki odrinili v vojaško službo, je šel g. Majdič v Švico. (Če z dovoljenjem ali brez tega, nam ni znano). Ko se je čez leto dni vrnil, se mu pač ni hotelo še k vojakom, vsled česar je izposloval, da se mu je vojaška služba preložila za tri mesece; toda niso še pretekli trije meseci, je že potom nekega advokata zaprosil, da se mu vojaška služba še za eno leto preloži. Seveda

Sokolstvo.

Ljubljanski Sokol vadi redovne vaje za svoje člane-netelovadce, ki hočejo nastopati v kroju, *v torek 6. t. ob 7. uri zvečer* na bivšem dirkališču ob Lattermanovem drevoredu. Pridite vsi! Zdravo! — Prednjački zbor!

Sport in turistika.

Malo odgovora gosp. Evg. Betettu. Včeraj je prineslo tuk. »Jutro« s podpisom g. Evg. Betetta popravek k poročilu o prvenstveni tekmi Ilirija—Primorje, ki je izšlo v »Jugoslaviji« 30. t. m. Namesto, da bi se g. omejil na stvarne trditve navedenega poročila in jih skušal izpodbiti, se zaletava v mojo osebo kot predsednika Ljubljanskega nogometnega podsaveza in načelnika S. K. Primorja. Ker stopam s svojo osebo nerad v javnost, navajam proti popravku gosp. Betetta nastopne ugotovitve. 1. Poročevalska služba se vrši nemoteno in popolnoma svobodno. Podvržena je samo spoštovanju resnice in dejanskega stanja. Iz tega vidika je bilo pisano poročilo »Jugoslavije«, jaz kot urednik sem je pripustil v list, ker sem prisostvoval tekmi, se na lastne oči uveril o dejstvih, ki jih navaja to poročilo: Ona so: a) pristranost sodnika, g. Betetta in pa b) drzka in nevarna igra ilirskega moštva (saj pravi o točki b) sam g. Betetto, da je g. V. »izbil žogo vratarju iz rok« in s tem dosegel dva goala). 2. Ker pa ti dejstvi nista slučajni, marveč izraz neke ukoreninjene slabosti, katero so že opetovano pribili in grajali domači in bližnji športni krogi (zagrebški!), je naš poročevalec smatral za potrebno, da jih v rezki obliki povdari. S tem je iz žurnalističnega vidika vršil samo svojo dolžnost. Da bi pa morala služiti športna žurnalistika obiteljiskemu hvalisanju, ne pa objektivnemu poročevanju, je »zastarelo«. 3. Zavračati pa moram, da se g. Betetto zaganja ob tako prigodni priliki v mojo osebo kot predsednika LNP in načelnika S. K. Primorja. Vedite, da vodi prvega kakor tudi športnike iz S. K. Primorja samo »fanatizem« dela, dolžn. in ljubezni do slovenskega športa. To so dokazali, odkar so po Vaši osebno, ne načelno vtemeljeni dezertaciji prevzeli vodstvo osrednje organizacije slovenskega nogometa. Iz tega ozira Vam ne pristoja nastopati z osebnimi grajami proti moji osebi in mojim sotrudnikom. 4. Ali je časopisno poročilo za Vas ugodno ali neugodno, glavna stvar je njega resničnost. Če pa ste pristransko vodili nedeljsko tekmo, ne more za to naš poročevalec prav ničesar, še manj pa jaz kot predsednik LNP in Primorje. Kot prvi Vas smem samo na pravem mestu opozoriti na storjeno krivico.

I. Birsa, preds. LNP., S. K. Primorja.

Pozor lovci in strelci! V ponedeljek 5. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v restavraciji hotela »Union« prijateljski sestanek udeležencev vseh treh binkoštnih športnih prireditev. t. j. razstave psov, razstave rogovja in strelske tekme.

Slovensko planinsko društvo naznanja, da se otvori koča na Veliki planini nad Kamnikom na Binkoštno nedeljo. Preskrbljeno bo z dobro pijačo in z vsemi potrebnimi jestvinami. Oskrbnica bo gostom gotovo najbolje postregla. Ker se izbuja flora se ta lahka tura priporoča vsem, ki si žele razvedrila v lepi planinski okolici in razsežnimi razgledi.

Razstava Celjske Sokolske župe je otvorjena v sejni dvorani Narodnega doma v Celju. Razstava traja do 10. junija in se ne bo podaljšala, ker se morajo razstavljeni predmeti odposlati po razstavi izletnemu odboru v Ljubljano.

Slovensko Planinsko Društvo opozarja obiskovalce Golice; da je Spodnja Koča ob izletnih dneh zelo prenapolnjena, in ker turisti dostikrat celo noč prihajajo, je tudi težko vzdržati nočni mir. Zato se priporoča da posečajo turisti tudi Kadilnikovo Kočo na vrhu Golice, kjer je dovolj prostora, in kjer bodo lahko udobno prenočevali. Turisti in izletniki pa se splošno opozarjajo na hišni red, po katerem mora biti v planinskih kočah po 10. uri nočni mir, in naj tozadevno podpirajo oskrbnike.

T. u. SV. München v. 1860 — Ilirija. Nogometni tekmi med Ilirijo in T. u. SV. München v. 1860 na binkoštno nedljo in na binkoštni pondeljek se pričneta ob pol 18. uri. Predigre: v nedeljo ob pol 15. uri Hermes rez. — Ilirija II., ob 16. uri prvenstvena tekma Jadran—Ilirija rez., v pondeljek ob 16. uri prv. tekma Slovan—Ilirija rez. — Predprodaja vstopnic v cvetličarni Wider, Šelenburgova ulica. Monakovsko moštvo dospe v Ljubljano danes ob 22. uri.

Službeno iz LNP. Prvnstvena tekma Slovan—Ilirija rez. dne 5. t. m. se ne vrši kakor je bilo prvotno določeno na igrišč Sparte ob Dunajski cesti temveč ob *16. uri na igrišču Ilirije.* — Tajnik II.

Gledališče in glasba.

Prelovec: »Rdeče Rože« Moški zbor z bariton solom. Priredba za dvospev s spremljevanjem klavirja. Cena 4 dinarje. Dobiva se v Zvezni knjigarni v Ljubljani, na Marijinem trgu.

Društvene vesti.

Dobrotnikom Ferijalnega Saveza! Želeli bi natisniti in javiti svojim članom naslove vseh, ki bi bili pripravljeni prenočiti (ali po mogočnosti prehraniti) onega člana-ferijalca, ki bi se potujoč po domovini, obrnil s to prošnjo na dobrotnika. Prsimo vse one, ki bi hoteli postati naši dobrotniki, naj javijo svoje naslove in svoje obljube Ferijalnemu Savezu, Beograd, II. muška gimnazija.

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani naznanja svojim p. n. članom, da se vrši v petek, 16. junija t. l. v sejni dvorani mestnega magistrata izredni občni zbor s sledečim sporedom: 1. premenba društvenih pravil v smislu zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 in 2. slučajnosti. Z ozirom na važnost dnevnega reda vabimo gg. člane k mnogoštevilni udeležbi.

Zabavna prireditev društva »Soča«. Društvo »Soča« opozarja svoje člane, prijatelje in drugo občinstvo na svojo zabavno prireditev, ki se vrši v soboto dne 10. t. m. ob 20. (8.) uri zvečer v prostorih hotela »Tivoli« Na programu je: godba, zborovpetje, samospevi, dvospevi, razni originalni komični prizori in kupleti. — Kdor hoče preživeti ta večer par neprisiljeno — prijetnih uric, naj pride med naše živahne Primorce.

Zatekel se je neki pes k posestniku Mihael Grad v Beričevem št. 31. Občina Dol. Pes je volčje pasme, rujav, 50 cm visok ter ima prisekan rep. Lastnik psa je dosedaj še neznan.

* *Batine zopet v modi.* Radi vedno naraščajoče nevarnosti pred raznimi lopovi, so v kanadski provinciji zopet uvedene batine. To vrsto kazni bodo prejeli vsi oni, ki bodo zasačeni pri raznih zločinih. Pet kaznjencev je v tamošnji jetnišnici že bilo kaznovano z batinami, katere bodo dobivali redno vsaki dan, dokler bo trajal zapor. Najhujše pri vsem tem pa je, da se jim batine prav nič ne vštejejo v število dni, katere imajo presedeti.

Priporočajo se sledeče tvrdke:

ŠPEDICIJE:
Orient, d. d. Ljubljana, Sodna ul. 3, tel. 463.
Balkan, d. d. Ljubljana, Dunajska c.

VELETRGOVINA VINA:
Restavracija »Zlatorog«, Ljubljana, Gosposka ulica.

FOTOGRAFSKI ATELIJE:
Kunc Franc, Ljubljana, Wolfova ul. 6. Prvi domači zavod za povečanje slik.

KNJIGARNA:
Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

MANUFAKTURE:
F. Ostrelič, Ljubljana, Vegova ulica št. 12. V bližini državne realke.
I. C. Mayer, Ljubljana.
Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 25/I.

TRGOVINA BOMBAŽA; SUKANCA ITD.:
Karl Prelog, Ljubljana, Stari trg 12.

KONFEKCIJSKA TRGOVINA:
J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.

PAPIRNA TRGOVINA:
I. Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra c.

SLAŠČIČARNA:
Kalaš, Ljubljana, Židovska ul.

STAVBENO PODJETJE:
Dr. ing. M. Kasal, Ljubljana.

KAVARNE:
»Central«, Ljubljana, poleg jubilejnega mosta, Štefan Mikolič.
Jadran, Breg, vsak dan koncert.

TRGOVINA Z ZLATNINO IN SREBRNINO:
Ivan Pakiž, Ljubljana, Stari trg 20.

KAMNOLOM IN OPEK. STROJI:
Kleemanns ver. Fabriken, Obertürkhem und Faurndau.

IZDELOVANJE IN POPRAVLJANJE ROČNIH HARMONIK
F. Vodišek, Ljubljana VII., 156.

PARNA PEKARNA:
Jakob Kaučič, Ljubljana, Gradišče.

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIŠKO PISARNO
sta otvorila ing. Alojz Hrovat in ing. Albin Černe, avtorizirana civilna inženerja v Ljubljani, Krekov trg št. 10, I. nadstr.

Velik trgovski lokal
na najbolj prometnem kraju v sredi Ljubljane
se odda tvrdki, ki **plača najemnino za 10 ali vsaj 5 let naprej.**
Ponudbe pod „Lokal“ na upravo lista.

Za veliko, zelo dobičkanosno, dobro upeljano industr. podjetje v Sloveniji
se sprejme
1 ali več družabnikov s pol do 1 milijon kron ali posojilo proti visokemu obrestovanju in popolnem jamstvu.
Ponudbe pod „VISOKA RENTABILITETA“ na upravo lista.

POZIV.*)

Čiščenje, s katerim se je začelo pred javnostjo, treba je pred javnostjo nadaljevati in dovršiti.

V svojem poročilu na občnem zboru Jadranske banke 27. maja t. l. izjavil sem doslovno:

»Upravi našega zavoda je bilo priobčeno, da je bil del dobička iz kupčije s svincem namenjen demokratski stranki. Iz knjig zavoda ni razvidno, da bi se bila demokratska stranka kot taka okoristila s tem denarjem, kar v ostalem potrjuje tudi izrecna izjava blagajnika pokrajinske organizacije demokratske stranke. Dognano pa je, da so ta denar dvignili ožji pristaši politike dr. Žerjava, k čemur sta jim pripomogla gg. A. Praprotnik in dr. J. Kavčnik.«

Preiskujoč razne kupčije, sem naletel med drugim na dva računa pod fiktivnimi imeni:

»Ivan (Jovan) Marković« in »I. Lavrič — Vrhnika«.

Iz teh računov je bilo dvignjeno skupaj **SHSK 3,137.515.20.**

Znano mi je, da je v Trstu članom upravnega sveta Jadranske banke priobčil g. Praprotnik, da je Jadranska banka vsled vpliva dr. Žerjava dobila kupčijo s svincem, pri kateri bi pač banka morala imeti velik zaslužek, in da je dr. Žerjav izrazil željo, da se za to stavi demokratski stranki na dispozicijo denarna podpora, nakar se je določil znesek od K 1,000.000.— za Jugoslovensko demokratsko stranko.

Toda iz knjig zavoda ni razvidno, da bi bila uprava zavoda odobrila v to svrho kredit od ca K 3,000.000.— komurkoli, pa tudi ne pod navedenimi fiktivnimi imeni. Tudi so člani upravnega sveta izjavili, da jim o teh računih ni absolutno ničesar znanega.

Znano mi je nadalje, da so tudi **predsedništvu in blagajniku pokrajinske organizacije demokratske stranke v Ljubljani** bili ti računi, kakor tudi dviganje denarja, **nepoznani.**

Konstatiram pa, da so doli navedeni gospodje, za katere so dvigali denar tudi njihovi nastavljenci, ožji pristaši politike dr. Žerjava, takozvani »mladini«, kakor je to navedeno v mojem citiranem poročilu od 27. maja 1922.

Iz konta I. Marković so dvigali:

s čekom	št. 13801	od 4. 1. 1920	K 16.000.—	**Zalka Korenjak» za tajništvo JDS«,** (šifriral Praprotnik),
» »	» 13802	» 5. 1. 1920 »	3.000.—	**Zalka Korenjak** (šifr. Kavčnik),
» »	» 13803	» 9. 1. 1920 »	1.000.—	**Zalka Korenjak,**
» »	» 13804	» 12. 1. 1920 »	50.000.—	denar nakazan **prof. Voglarju** v Mariboru (šifr. Kavčnik),
» »	» 13805	» 12. 1. 1920 »	100.000.—	denar nakazan **»Delniški tiskarni«** na njen konto pri Jadranski banki (šifr. Kavčnik),
» »	» 13806	» 16. 1. 1920 »	50.000.—	denar nakazan **dr. V. Kukovcu** na njegov račun pri Ljubljanski kreditni banki v Celju,
» »	» 13807	anuliran,		
» »	» 13808	» 31. 1. 1920 »	7.500.—	**Zalka Korenjak,**
» »	» 13809	» 3. 2. 1920 »	2.000.—	**Dr. Klepec,**
» »	» 13810	» 5. 2. 1920 »	6.000.—	**Zalka Korenjak,**
» »	» 13811	» 5. 2. 1920 »	100.000.—	**Peter Smola, čitaj dr. Milko Brezigar** (šifr. Praprotnik),
» »	» 13812	» 18. 2. 1920 »	150.000.—	**Riko Rozman** (šifr. Praprotnik),
» »	» 13813	» 21. 2. 1920 »	1.000.—	**Zalka Korenjak**
» »	» 13814	» 21. 2. 1920 »	12.000.—	denar nakazan **dr. Fettichu,**
» »	» 13815	» 1. 3. 1920 »	4.500.—	Zalka Korenjak
» »	» 13816	» 12. 3. 1920 »	1.711.20	Zalka Korenjak (š. Kavčnik),
» »	» 13817	» 8. 4. 1920 »	100.000.—	Franc Strus (š. Praprotnik),
» »	» 13818	» 23. 4. 1920 »	300.000.—	**Švigelj Z.** (š. Praprotnik),
» »	» 13819	» 18. 5. 1920 »	365.000.—	**Švigelj Z.** (šifr. Praprotnik),
» »	» 13820	» 31. 5. 1920 »	200.000.—	**Švigelj Z.** (šifr. Praprotnik),
» »	» 13821	» 17. 6. 1920 »	15.200.—	**Švigelj Z.**
» »	» 13822	» 1. 7. 1920 »	20.000.—	**čeka ni več v dokumentih,**
» »	» 13823	» 2. 7. 1920 »	400.000.—	**Švigelj Z.** (šifr. Praprotnik),
» »	» 13824	» 28. 7. 1920 »	50.000.—	Gorjanc (šifr. Praprotnik),
» »	» 13825	» 10. 10. 1920 »	20.000.—	**Anica Vivoda** (š. Praprotnik),
z nakazilom		» 26. 1. 1920 »	200.000.—	Ivanu Ancelju, Zagreb, Stačeva 9.

Skupaj K 2,174.911.20

Iz konta I. Lavrič so dvigali:

s čekom	št. 17801	od 29. 9. 1920	K 300.000.—	**čeka ni več v dokumentih**
» »	» 17802	» 9. 10. 1920 »	20.000.—	**Anica Vivoda,**
» »	» 17803	» 15. 10. 1920 »	40.000.—	**Ljudmila Krištof** (šifr. Praprotnik),
» »	» 17804	» 30. 10. 1920 »	30.000.—	**brez gira** (š. Praprotnik),
» »	» 17805	» 4. 11. 1920 »	10.000.—	**A. Vivoda** (š. Praprotnik),
» »	» 17806	» 11. 11. 1920 »	20.000.—	**Birtič** (šifr. Kavčnik),
» »	» 17807	» 12. 11. 1920 »	117.000.—	**Dr. Lavrenčič** (š.Kavčnik)
» »	» 17808	» 17. 11. 1920 »	50.000.—	**Dr. Pestotnik,**
» »	» 17809	» 22. 11. 1920 »	25.000.—	**Dr. Pestotnik** (š.Kavčnik)
» »	» 17810	» 26. 11. 1920 »	20.000.—	**Ljudmila Počkaj** (isti rokopis kakor Ljudmila Krištof, (šifrirano Kavčnik),
» »	» 17811	» 4. 12. 1920 »	20.284.—	**Hudnik** (šifr. Kavčnik),
» »	» 17812	» 7. 12. 1920 »	49.680.—	**Dr. Lavrenčič** (š.Kavčnik)
» »	» 17813	» 16. 12. 1920 »	30.000.—	**Hudnik,**
» »	» 17814	» 27. 12. 1920 »	14.040.—	**Dr. Lavrenčič** (š.Kavčnik)
» »	» 17815	» 8. 1. 1921 »	5.000.—	**Dr. Pestotnik** (š.Kavčnik)
» »	» 17816	» 26. 1. 1921 »	20.000.—	**Z. Korenjak** (š. Kavčnik),
» »	» 17817	» 26. 2. 1921 »	50.000.—	**L. Sila,**
» »	» 17818	» 12. 3. 1921 »	6.000.—	**Z. Korenjak** (š. Kavčnik),
» »	» 17819	» 1. 4. 1921 »	11.000.—	**Anica Vivoda** (š.Kavčnik)
» »	» 17820	» 21. 4. 1921 »	60.000.—	**Vera Pogačnik** (šifr. Kavčnik),
» »	» 17821	» 8. 5. 1921 »	6.000.—	**Anica Vivoda** (š.Kavnčik)
» »	» 17822	» 30. 5. 1921 »	8.000.—	**Z. Korenjak** (š. Kavčnik),
» »	» 17823	» 11. 6. 1921 »	50.000.—	**Marija** (rodb. ime nečitljivo).

Skupaj K 962.604.—

Skupaj se je torej dvignilo iz obeh kontov K 3,137.515.20!

Pri pregledovanju računov od strani Jadranske banke je profesor Breznik, ki je kot zaupnik dr. Žerjava pod krivimi imeni Marković in Lavrič vršil dispozicije in podpisoval čeke, izjavil na protokol 27. januarja 1922. v Jadranski banki pred pričami med drugim sledeče:

»Od kje se je denar vlagal na ta dva konta, mi ni znano.

Čegava lastnina je bil denar na obeh kontih, mi ni znano; dr. Žerjav me je l. 1920. kot svojega zaupnika prosil, naj disponiram z zneski na tekočem računu Marković in pozneje na tek. računu Lavrič in sicer z manjšimi zneski po svoji prevdarnosti, z drugimi pa po naročilu dr. Žerjava. Glede konta Lavrič mi je dr. Žerjav rekel, da morem disponirati do kron 1,000.000.—, glede konta Marković pa do K 2,000.000.—.

Dr. Žerjav mi je izjavil, da je denar do teh zneskov na razpolago v strankine svrhe.

Da je bil kdo drugi upravičen disponirati na konto Marković razven mene in kdo je bil dotični, ne vem, tudi ne poznam njegovega mi predloženega rokopisa. Vse dvige sem efektuiral samo jaz iz obeh kontov, t. j. podpisoval sem čeke samo jaz, dvigale pa so denar pri blagajni Jadranske banke zmojo vednostjo različne osebe, v katero svrho se je denar pač nakazal.

Iz katerih virov je bil končni debet-saldo krit in sicer na kontu Marković 13. junija 1921., na kontu Lavrič pa 15. junija 1921., to meni ni znano.«

Konstatiral sem nadalje, da so bili navedeni računi alimentirani deloma z denarjem, ki je imel pripasti Propagandnemu fondu za Koroško deloma z denarjem, odvzetim Jadranski banki na nepravilen in prikrit način in sicer nekaj dni predno sem suspendiral generalnega ravnatelja g. Praprotnika.

Čudno se mi zdi, da so: poslanci, profesorji, učenjaki, visoki funkcijonarji (§ 104 s. k. z.) — sam izbran cvet »mladinske« inteligence — mogli disponirati s tako velikimi zneski in da se pri tem niti niso vprašali, kdo daje denar, s kako pravico in odkod denar prihaja.

Čudno se mi tudi zdi, zakaj se z denarjem disponira pod krivimi imeni, če je ta denar bil namenjen demokratski stranki in zakaj se je to zamolčalo predsedništvu in blagajniku stranke, ki so morali zvedeti šele sedaj iz mojega poročila marsikaj, kar se je dogajalo in se dogaja v demokratski stranki.

Iz dokumentov, ki so še v banki, ne morem natančno razvideti, v katere svrhe se je denar porabil. Čudno to ni, ker so sedanji generalni ravnatelj Slovenske banke v Zagrebu in sedanji namestnik generalnega ravnatelja Slavenske banke v Zagrebu gg. A. Praprotnik in dr. J. Kavčnik kot upravitelji Jadranske banke odnesli in uničili na razne načine dokumente in knjige zavoda. Tako je n. pr. g. Praprotnik v noči od 24. na 25. junija lanskega leta in sicer med polnočjo in 2. uro po polnoči vlomil v mojo zaklenjeno pisalno mizo v moji pisarni v Jadranski banki in odnesel iz nje dokumente, kar mi je moral priznati pred člani upravnega sveta Jadranske banke, in kar me je prisililo, da sem dal izmenjati ključavnice na vratih in blagajnah zavoda. Dokumenti so bili odnešeni v hišo na vogalu Vegove ulice in Kongresnega trga v Ljubljani.

»Mladini« pripovedujejo, da se je ta denar, **za katerega ni vedel niti predsednik niti blagajnik demokratske stranke,** vporabil za račun demokratske stranke v politične, kulturne in humanitarne svrhe.

Jaz kot uradnik denarnega zavoda — in mislim, da bo topogledno vsa poštena javnost z menoj ene misli — ne morem soglašati s tem, da se sme tuj denar jemati kar tako in da se, če stvar slučajno pride v javnost, **kvitira vse z medsebojno zaupnico** in s pripovedovanjem, da je šlo to v nacionalne, humanitarne in politične svrhe, pa najsi bi bilo to tudi resnica.

Pozivljam gori navedeno gospodo, da mi javno in detajlirano izkažejo vporabo dvignjenih zneskov zato, da bom mogel ž njo urediti ta račun.

Ljubljana, dne 3. junija 1922.

Č. Kamenarović, ravnatelj Jadranske banke.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

MALI OGLASI

PRODAJA:

HIŠA Z VRTOM v Mariboru, cena K 120.000.

Grajščinska posestva na Hrvatskem, 46 oralov od teh 14 oralov vinogradov s bogatimi gospodarskimi pritiklinami. Cena kron 2,000.000.

Posestvo pri Mariboru in Slovenjgradcu 1,300 000 K, oziroma 6,000.000 K

Grajščinska posestva od 9,000.000 do 16.000.000 K.

KRASNO posestvo z vilo oddaljeno 10 minut od Maribora. Vinogradnik, sadni vrt, senokoše, park se proda zelo po ceni.

Mala kmetijska posestva. Poljčane 150.00 K, 300 000 kron v bližini premogokopa.

Gostilna s špecerijsko trgovino in lepim posestvom na deželi. *Hotel in kavarna.* Skupna cena 1,200.000 kron.

Odda se v najem velika gostilna. Potrebna kavcija.

Vile in trgovske hiše v Mariboru in Celju od 900.000 kron naprej.

Veliko tovarniško poslopje, žaga in mlin.

Prevzema trgovine skupno s stanovanjem. Stavbni prostor, njive itd. — Real. pisarna RAPID, Maribor.

VELIK MODERNO OPREMLJEN HOTEL na Bledu. To letovišče, ki slovi že po svoji naravni lepoti bo imelo po nastanitvi kraljevega dvora ogromen obisk najfinejše družbe. Cena zmerna. Resne ponudbe na: J. Pogačnik, Ljubljana, Barvarska steza 6. 976

GRAŠČINSKO posestvo, — krasna ravnina, gradič modern, 11 sob parketiranih, z 115 oralov ravnega zemljišča vseh kultur, lepa gospodarska poslopja, živina, stroji. Cena Din. 1,300.000.

Vila v Mariboru, prosto stanovanje.

Gostilna, trgovina, mesnica in 14 oralov posestva K 2,400.000.

Posestva, hiše, trgovine. — *ZAGORSKI, Maribor, Barvarska ulica 3.* 978

FOTOGRAFSKI APARAT, dobro ohranjen 9—2 z vsemi spadajočimi deli. Naslov v upravi lista. 981

10 HP PARNA LOKOMOBILA Wolf, autogenski varilni aparat, hidravlična stiskalnica za izdelavo cementnega tlaka, stroj za izdelavo cementne zidne opeke, vrtalni stroj, vzvodne škarje za pločevino, lesene jarmenice, Bogdan Oblak, Logatec. 950

HIŠA v Cvetličnj ulici 31, Maribor. Pojasnila pri Slavec, Maribor, Kajžarjeva ulica 28. 970

AVTOMOBILI in več motorjev. Rimska cesta št. 11. 957

PRODAJALNIŠKA OPRAVA za špecerijsko trgovino popolnoma v dobrem stanu radi opustitve prodaje na drobno. Ogleda se lahko v trgovini Marije Hrast in c. ug. Ljubljana 7, Celovška cesta št. 25 (Hotel Vega). Istotam se dobi moka vseh vrst. 967

BENCINMOTOR, 4 do 6 PH popolnoma nov, brez napake iz tovarne Ježek, Blansko, sodovičarski stroj, na peresih in kočija. Lovro Rogelj, Vrhnika. 932

SLUŽBE:

40 SLIKARSKIH IN PLESKARSKIH POMOČNIKOV se sprejme pri tvrdki Stiplovšek, slikar in pleskar, Rožna dolina 13. 982

KOLARSKEGA POMOČNIKA sprejmem takoj. Imam tudi več razn'h vozov naprodaj ter izdelujem iste po naročilu. Miha Ložar, tvornica, Dragomelj, p. Domžale. 965

RAZNO:

PENZIJA GRINTOVEC, grad Preddvor. — Krasna solnčna lega. Na vznožju Alp. Izvrstna oskrba. Cena 160 K za hrano in sobo. V Depandanci »Zarja«, grad Češenjce. Cena samo 120 K za hrano in sobo. Priglasitev na Penzijo Grintovec, pošta Tupalče pri Kranju.

ŽEPNE URE, precizijske in stenske, popravlja najsolidneje tvrdka F. Čuden v Prešernovi ulici 1. 506

TRGOVCI! Jermena, Gože za cepove tržaške pičevnike najboljše kakovosti v vsaki množini priporoča Anton Šinkovec starejši, Kranj 12. 983

ZASTOPSTVO in zalogo svojih izdelkov iz angleških in amerikanskih surovin, oddaja *Rafinerija mineralnih olj* pod ugodnimi pogoji, za Maribor, Celje in Ljubljano. C. ponudbe pod *»Rafinerija«* na upravo lista. 980

PROSTOR za delavnice 50 do 100 m² tudi manjši se išče proti dobremu plačilu. C. ponudbe na anončno in reklamno družbo Aloma Co., Ljubljana, Kongresni trg 3 pod šifro »Delavnica«. 979

CENTRALNA VNOVČEVALNICA za živo in zaklano živino v Ljubljani prodaja vsako jutro na obeh njenih stojnicah (Prosta stojnica ter stojnica Nakupovalne zadruge) prekajeno meso in sicer šunko, reberca, plače ter šink po ceni K 84 za kg. 977

POSESTVO

srednje veliko, hiša vili podobna, pohištvo z gospodarskim poslopjem in vsem inventarjem, jako rentabel 3 km od žel. postaje med Celjem in Mariborom se radi preselitve jako ugodno proda. Dopisi pod „PRODAJA“

Alojz Beretič
trgovec in posestnik
Marija Beretič
roj. SBIL
poročena
Šmarjeta Mokronog

Iv. M.:

Strahote laškega ujetništva.

Prijatelj Zalokar, ki je ušel iz italijanskega ujetništva, mi je pripovedoval vse doživljaje, iz katerih črpam sledeče:

Zajet je bil ob polomu Avstrije v Carbonare v južnih Tirolah. Angleški častniki so dali dovoljenje, da se smejo podati takoj vsi ujetniki domov. Lahi so jih pa spravili na jako zvit način blizu Arsiero v neko dolino in jih zastražili od vseh strani s strojnicami. Vso pot jih je civilno prebivalstvo obmetavalo s pljunki . . . Nagnali so v to dolino do 20 tisoč ujetnikov in jih sortirali po narodnostih, rekoč, da gredo v osmih dneh vsi domov. Odgnali so jih v Tiene in dalje v Verono v Castel Graziano, kjer je bilo koncentriranih 60 tisoč ujetnikov na prostem v snegu in dežju skozi štirinajst dni. Tu so uživali prave strahote. Vladala je strahovita lakota, a kdor se je pritožil, je bil privezan; oficirji so jih pretepavali z zelo debelimi palicami, a pijani Kalabreži so jih pretepavali celo ponoči in vse noči jim streljali nalašč tik nad glavami, nad šotori, da so jih s tem strašili, a jih na ta način pobili brez števila. Pijanih kalabrežev se je loteval namreč ponoči silen strah pred tako ogromnim številom ujetnikov, zato so si preganjali tu strah z neprestanim streljanjem.

Slednjič so jih razdelili na delavske oddelke, jih razgnali na vse strani in jim odkazali trdo delo. Kako so te trpine stradali, kako jih goljufali pri hrani, in kako so pri tem bogateli oficirji in straža, o tem bi se napisalo več poglavij. V Veroni je bilo nakopičeno rezervne prehrane, ki bi zadoščala za vso avstrijsko soško armado za 14 dni, a so kalabreži zapalili in požgali vse.

Ujetniki, ki so bili ugrabljeni na Piavi, so trpeli še več. Civilno ljudstvo je besnelo nad njimi in jih hotelo v svoji maščevalnosti in oduševljeno velike zmage pobiti kot pse. Ujetnik je pripovedoval, da se je hotel zateči v sili v hišo k družini, ki se je imela zahvaliti edino njemu, da ni poginila od lakote. Planil je v vežo in jih prosil, naj ga ščitijo pred razhujskano množico. Nekaj časa so zmajevali z ramami, potem pa ga škodoželjno pahnili skozi vrata pred pijane »zmagovalce«, katerim je ušel le s pomočjo angleškega častnika. Italijanska straža se je vedla popolnoma pasivno in se le škodoželjno posmehovala. A ko so uvideli antantni častniki, da preti ujetnikom že resna nevarnost od strani civilnega ljudstva, tedaj so prevzeli stražo nad ujetniki sami in jim dodelili v zaščito svoje vojaštvo, laškega pa so odslovili.

V taborišču Castel d' Aziago so stali ujetniki do kolen v blatu. Kdor se je pritožil in prosil za premestilo radi bolezni, tega so takoj premestili v več metrov globoko — podzemeljsko ječo.

V Veroni so pa turški ujetniki še iz tripolitanske vojske... Pogled na te ljudi je bil naravnost grozen. Sami okostnjaki, medlih, ugaslih oči, okostenelih obrazov: živi mrtveci . . . Pravijo, da so za priboljšek vsak dan po tri do štiri ure priklenjeni k zidu . . .

»... Nadejam se in sem globoko uverjen, da bodo znali narodi visoko ceniti vzvišeno kulturo italijanskega naroda, ko bodo uvideli, spoznali in občutili veliko in plemenito liberalnost naše države . . . Giolitti? — —

Raj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ter je radi svojega antiseptičnega in čistečega osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in **vrlo prijetno sredstvo za drgnenje** hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštnino za vsakega:

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . 800 K
24 „ „ 8 „ „ . . 570 K
36 „ „ 12 „ „ . . 800 K

POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

PRIMOT: Elza obliž za kurja očesa 8 in 12 K; Elsa mentolni klinčič 10 K; Elsa posipalni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K; Glycerin 16 in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; Kineski čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; Strup za podgane in miši po 16 i 20 K

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA, donja, Elsatrg št. 357 Hrvatsko.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja konzorcij dnevnika »Jugoslavija«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Binkoštna priloga.

Manica:

Poset pokojne mamice.

— Binkošti, Božič, Velikanoč, to so prazniki, o katerih sem pohitela v rodno vas in v družbi ljube mamice preživela par edino srečnih ur.

— Nekaj let sem pa je moja rodna hišica pusta in prazna. Mamice ni več. Jaz pa sem ostala zvesta svoji navadi. Ko pridejo veliki prazniki, se napotim v domači kraj, zavijem tja v ozadje župne cerkve, kjer se vrsti križ pri križu in spoštljivo poljubim zemljo, ki pokriva najdražje bitje.

— In tedaj mi stopi pred duševne oči vse njeno dejanje in nehanje. Vidim njene ljubeznipolne oči in čujem njene blagohotne nasvete, ki mi jih daje za življenje.

— Moja preteklost vsebuje več temnih, nego solnčnojasnih dni. Kupa sladkosti mi je bila neznana, pač pa mi je bilo tem češče prazniti kelih trpljenja in bridkosti. Pa trpljenje me je utrdilo, okrepilo in gotova je postala moja stopinja.

— Toda ob materini gomili se kljub trdim življenskim preizkušnjam začutim na mah cel otrok in tako otročje zaupno se želim zopet okleniti njene vodilne roke in pokorno slušati njene nasvete, ki so bili vedno dobri in pravi.

— Le nekaj mi včasih ne hodi v sklad z nekdanjimi materinimi nauki. Mamica mi je namreč ponavljala večkrat:

»Dekle moje, v svojih potrebah bodi skromno, štedi kar moreš, dolga pa se boj kot najhujše nesreče!«

— Jaz sem jo ubogala in po tem nasvetu se ravnam še sedaj. Sicer pa, saj drugače tudi mogoče ni. Moje gmotne razmere so dostikrat pod ničlo, torej štediti moram. Kar pa se mojega prihranka tiče, o tem seveda ni vredno, da bi z ušesom mignil, ker sedaj pridejo v poštev le tisoči, pa še tistih je treba presneto veliko. Torej, jaz se ravnam v tej zadevi kolikor mogoče še vedno po materinem nasvetu, a vendar se mi zdi, da moje ravnanje ni pravilno. Poznam namreč ljudi, ki niso štedili, ki so si privoščili marsikaj, pa so danes bogatini. Jaz se pa vsemu odrečem in vendar še vedno nimam ničesar.

— Da, da, mamica moja, ako nikjer drugod, tu si se pa zmotila — tako si mislim večkrat in s to mislijo sem se zadnjič vlegla v posteljo. Od napornega razmišljanja se mi je zamreglilo pred očmi...

— Naenkrat se je pa ta megla razkrojila na dvoje in predme je stopila moja mamica, vsa lepa in ljubezniva, s tisto nebeško dobroto v očeh, ki je bila lastna le nji, moji zlati mamici.

— Zaprosila sem roki proti njej, hoteč jo objeti, poljubiti in po dolgem času pritisniti na srce. Toda moji roki, moj život, vse je bilo tako drveno, da se nisem mogla niti ganiti. Mamica pa je videla mojo revščino in se milostno sklonila k meni ter se lahno kakor dih dotaknila mojega čela. In ljubko, kakor vedno prej v življenju, me je vprašala:

— »Kako ti je, otrok moj?«

— »Nič dobrega ni pri meni, mamica. Odkar si odšla v deželo, ki se razprostira onkraj grobov, mi gre vse narobe. Vse, res čisto vse. Še tvoji nauki, ki si mi jih dajala v življenju, nauki tako lepi in plemeniti, ne pridejo več do veljave.«

— »Kateri nauki na primer? Povej sedaj!«

— »Nu na primer ta. Ti si me učila, naj nikoli ne kupujem stvari, ki niso neobhodno potrebne, naj pridno štedim, da bom kdaj kaj imela. Toda če bolj skoparim, manj imam. Kako je to mamica?«

— »Hči moja, to se čuje kakor nekako očitanje, češ, da moji nauki niso bili vselej istiniti. Pa ti oproščam, eh, kaj vse mati ne oprosti svojemu otroku! Ampak tvoje misli niso prave. Materina beseda je in ostane vedno zlata beseda, zato ker izvira iz neizčrpne ljubezni. Način, po katerem sem te jaz učila živeti, je bil seveda mišljen za predvojno dobo. Tedaj je imelo štedenje in skromnost pomen. Mar sem jaz vedela, da bo izbruhnila vojna! Ej, ta vojna je postavila ves sto- in stoletni red na glavo. Ko bi živela jaz sedaj, učila bi te kajpada drugače.«

— »Oj mamica mila, oprosti mi mojo zmoto! Že vidim, kakor vedno, tako imaš tudi v tem prav. Odpusti mi, prosim te! In še nekaj. Ko bi ti mamica sedaj še živela, kakšen svet bi mi ti dala za življenje? Oj povej, povej, vse te hočem ubogati!«

— »Nu, jaz bi ti rekla, otrok moj, samo štediti nikar. Kar si letos celo leto s težavo prištediš in od ust pritrgaš, s tem drugo leto niti enega robca več ne boš mogla kupiti, kajti draginja in hudi časi bodo napredovali še skokoma. Vse kupi, kar ti je všeč, ker v par mesecih bo še enkrat dražje in tako naprej.«

»Pa če nimam denarja mamica?«

»Pa napravi dolg, to ti bo le v korist. Kar kupiš letos, drugo leto prodaš in poravnaš papirnati dolg, poleg tega ti pa še ostane —«

— — — — — — —

— Bum, bum, bum. »Ali danes ne misliš vstati, lenoba?«

— Jaz se stresem in — zbudim.

— Torej samo sanje, in odkod ta ropot in ta ne preveč sentimentalni jutranji pozdrav? Ha, to je moja stanovanjska soseda gospa Ana, ki mi je prekinila tako lepe in poučne sanje. Gospa Ana, tega ti ne odpustim izlepa!

— Pogledala sem na uro, joj, bliskoma sem bila s postelje. Le malo trenutkov še in zamudila bi bila v pisarno.

— Tisti dan sem potem zatrdno sklenila, ravnati se odslej po naukih, ki mi jih je dala v sanjah zlata mamica. Vse pokupiti, da! Pa denar? Tega nimam. No saj je mamica rekla, naj si izposodim. Dobro. Kje pa naj si vzamem na posodo?

— Brrr — oj mamica, najin ponočni razgovor je bil prekinjen in ti mi nisi utegnila razodeti, kje naj pod božjim solncem najdem tistega človeka, ki bi meni kaj kreditiral . . .

— Joj, joj!

— Gospa Ana, zakaj si me zbudila!

—:—

H. G. WELLS:

Ukradeni bacil.

»In tole,« je rekel bakteriolog, pomeknivši majhno stekleno ploščico pod mikroskop, »tole je bacil kolere...«

Bledoličen mož je pogledal v mikroskop, zakrivaje si prosto oko z velo, bledo levico; poznalo se mu je, da ni vajen takih stvari. — »Nič kaj dobro ne vidim,« je dejal.

»Sukajte tale vijak,« je rekel bakteriolog. »Mikroskop morda ni prav nastavljen na vas. Le majcen ulomek obrata na levo ali desno — — «

»Aha! Zdaj vidim!« je vzkliknil gost! »Ne bogve česa, to je res. Majhne rožnate pege in krpice. In vendar bi se ti drobci, ti bore atomčki lehko razmnožili ter pomečkali celo mesto! Čudovito!«

Vzravnal se je, potegnil stekelce izpod mikroskopa in ga podržal proti oknu. — »Skoro nevidno,« je dejal, natanko ogledajoč preparat. Obotavljal se je. — »So li živi? So li nevarni — takole?«

»Ti so mrtvi in pobarvani,« je odgovoril bakteriolog. »Jaz za svojo osebo bi bil vesel, če bi mogli vse take stvarce, kolikor jih je na svetu, lepo umoriti in pobarvati!«

»A najbrže,« je dejal bledoličnik z lahnim usmevom, »se niti vi ne bi ravno pulili za to, da bi imeli okrog sebe mnogo tegale drobiža v živem — se pravi, v aktivnem stanju?«

»Narobe — v to smo primorani,« je rekel bakteriolog. — »Evo na primer« — — tako govoreč je stopil v drugi konec sobe in vzdignil eno izmed zapečatenih cevk, ki so tam ležale na kupu. — »Tole je naša roba v živem stanju. Kultura pravih, živih bacilov.« Pomolčal je. »Kolera, natočena v buteljke, bi se smelo reči.«

Rahel odsev zadovoljstva je preletel obličje bledega moža. — »Da le morete trpeti tako nevarno stvar okoli sebe!« je dejal, požiraje cevko z očmi. Bakteriolog je opazoval bolestno vznemirjenost v izrazu svojega gosta. Mož, ki je bil prišel danes popoldne s priporočilnim pismom nekega starega prijatelja ga je zanimal že zato, ker je bil popolno nasprotje njega samega. Gladki črni lasje in globoke sive oči, vpadlo lice in nervozno vedenje, nestalna in vendar tako ostra pozornost tega človeka — vse to se je zdelo bakteriologu čisto novo v primeri s flegmatičnimi opazkami navadnega znanstvenega delavca, ki mu je bil vsakdanja družba in občevanje. Nič nenaravnega ni bilo, da je izkušal predočiti stvar čim naučinkoviteje, videč, kako silno se dojmi poslušalca njen smrtonosni pomen...

Zamišljeni je podržal cevko v roki. — »Da, v tej steklenki je zaprta kužna bolezen. Nič drugega ni treba nego zdrobiti takšnole cevko nad količino pitne vode ter veleti tem majcenim življenskim drobcem, ki jih moraš šele pobarvati in iskati z ostro nastavljenim mikroskopom, da jih sploh opažiš, in ki nimajo ne duha ne vkusa — le-tem, pravim, je treba samo veleti: Idite, rastite in množite se, napolnite vodnjake — in smrt — skrivnostna, neizsledljiva smrt, nagla in strašna, besna smrt, polna muk in nizkotnosti, bi bila izpuščena v to mesto in bi vihrala okrog ter iskala svojih žrtev. Moža bi odtrgala od žene, otroka od matere, državnika od njegovih poslov, delavca od njegovega truda. Sledila bi vodovodom, plazila se po cestah, izbrala tu hišo, da jo poseti, tam drugo, kjer niso prekuhali pitne vode; vtihotapljala bi se v vodnjake sodavičarjev in v solato pri pranju ter prežala v ledu in sladoledu. Dremala bi v konjskih jaslih, v javnih vodnjakih bi čakala brezskrbnih otrok, da jo pridejo pit. Curljala bi v zemljo, da se pojavi nepričakovano na tisoč krajih v izvirkih in vodnjakih. Samo v vodovod bi jo bilo treba vliti — in preden bi jo utegnili napovedati ali prestreči, bi že decimirala prestolico.«

Zdajci pa je premolknil. Že večkrat je bil slišal, da je retorika njegova slabost.

»A tukaj, vidite, je shranjena varno — povsem varno!« Bledolični mož je pokimal. Oči so se mu iskrile. — »E— hm!« je dejal. »Anarhisti — da bi jih zlodej! — so vendarle norci — slepi norci, da delajo z bombami, ko bi lehko imeli takšne stvari! Zdi se mi — —«

Od vrat se je začulo rahlo trkanje. Bakteriolog je odprl. — »Samo minuto, dragec!« je šepnila njegova žena. Ko se je spet pojavil v laboratoriju, je gost baš gledal na uro. — »Kdo bi si bil mislil, da sem vam ukral toliko časa!« je vzkliknil. »Dvanajst minut še manjka do štirih. O poništirih bi se bil moral odpraviti.. A kaj, ko imate toliko zanimanja! Ne, res niti hipa ne smem več zamuditi. Ob štirih imam dogovorjen sestanek.«

Z večkratno zahvalo se je poslovil. Bakteriolog ga je spremil do vrat in se nato zamišljeno vrnil po mostovžu v laboratorij. Ugibal je, kakšnega ljudstva bi utegnil biti gost. Vsekako ni bil germanski tip, niti ne navaden romanski. — »Bolan produkt, se bojim!« je rekel bakteriolog sam pri sebi. — »Kako pohlepno je buljil v bacilske kulture!« In že ga je prešinila vznemirljiva misel. Obrnil se je k klopi zraven parne omarice in stopil nato hlastno k pisalni mizi. Z naglico si je pretipal žepe ter planil k vratom.

»Morda sem jo položil na mizo, ki stoji na mostovžu!« je rekel sam pri sebi.

»Minnie!« je vzkliknil zunaj s hripavim glasom.

»Da, ljubček!« se je začulo oddaleč.

»Ali sem imel kaj v roki, ko sem pravkar govoril s teboj, dragica?« — Premolk.

»Ničesar, ljubi. Dobro še pomnim — —«

»Grom in strela!« je zavpil bakteriolog ter šinil kakor blisk skozi hišna vrata in po stopnicah na ulico.

Ko ga je Minnie slišala s silo zaloputniti vrata, je preplašena stekla k oknu. Čisto tam spodaj na cesti je pravkar lezel slok človek v izvoščka. Bakteriolog je dirjal brez klobuka, v svojih vezenih jutranjih copatah, z divjim mahanjem proti tej skupini. Še ozrl se ni ko je izgubil copato z ene noge. — Zmešalo se mu je!« je rekla Minnie. »Ni čudo, pri takih nagnusnih študijah!« Odprla je okno, da bi ga poklicala. Tudi slokemu možu, ki se je zdajci ozrl, se je menda zazdelo, da ima opravka z norcem. Naglo je pokazal na bakteriologa in rekel vozniku besedico; izvoščkova vratca so se zaloputnila, bič je počil, konjska kopita so zapeketala, in kakor bi trenil, sta bila voz in bakteriolog, ki se je strasno gnal za njim, na koncu ulice ter sta izginila za vogalom.

Minnie je strmela še nekaj hipov vsa trda skozi okno. Nato je umeknila glavo. Bila je čisto omamljena. — »Nu da, zares je čudak,« je pomislila. — »A da divja takšen po Londonu — sredi visoke sezije — v samih nogavicah —!« Srečna misel ji je šinila v glavo. Urno si je pripela klobuk, pograbila moževe čevlje, stopila na hodnik, snela njegov cilinder in lehak površnik z obešala ter hitela k hišnim vratom in poklicala praznega izvoščka, ki je na srečo baš lezel mimo. — »Tja doli po cesti in okrog Crescenta — in glejte, da dohitiva gospoda, ki dirja tam nekod razoglav in v baršunastem jopiču.«

»Razoglav in v baršunastem jopiču, gospa. Prav, gospa!« In voznik je pognal konja tako ravnodušno, kakor bi bila to njegova vsakdanja vožnja.

Malo minut nato je splašil gručo voznikov in brezdelnikov na izvoščkarskem postajališču pri Haverstock Hillu izvošček z mršavo rjavkasto kljuso, ki je pridrdral v besnem diru mimo njih.

Izprva je vse obmolknilo. Ko pa jim je voz izginil izpred oči, je rekel tršat dobričina, ki so ga zvali »staro trobilo«:

»Ta danes dobro suče svoj bič, da bi ga strela!« se je oglasil tekač iz bližnje pivnice.

»Hejo!« je vzkliknil stari revež Tommy Byles. — »Spet takšna zbezljana kura! Tristo hudimanov!«

»To je stari George,« je dejalo trobilo. »Tudi on vozi prifrknjenca — ugenil si! Kaj? Ali dedec ne misli zlesti z voza? Pa ne, da bi podil za Harryjem Hicksom?«

Gruča na postajališču je oživela. »Hi, George!« se je razlegalo v zboru. »Le daj!« »Doženeš ga!« »Pritisni čvrsto!«

»Dober dirkač,« je rekel tekač iz pivnice.

»Da bi ga vseh tristo . . . je zavpilo staro trobilo. »Pozor, ljudje! Še malo, pa se jim sam pridružim! Evo tretjega! Ali so znoreli danes vsi izvoščki v vsem Hampsteadu ali kaj?«

»Topot je žensko bitje!« je rekel tekač.

»In divja seveda za n j i m,« je dejalo staro trobilo. »Drugače je navada narobe.«

»A kaj drži v roki?«

»Skoro bi rekel, da je možnar.«

»Takšna vražja komedija! Dva na enega — in oba se podita za Georgesom!« je rekel tekač. »Evo!«

Ob pravcati burji ploskanja in vzklikov je pridrevila Minnie mimo njih. Bogve kako prijetno ji ni bilo pri duši; a zavedala se je, da izpolnjuje svojo dolžnost, in tako je šklepetala po Haverstock Hillu navzdol in po Camden Town High Street navzgor . . . s pogledom neprestano goreče uprtim v izrazito zadnjo plat starega Georga, ki ji je bil tako zagonetno odpeljal potepenega soproga . . .

Mož v sprednjem izvoščku se je sključil in stiskal v kot; v krčevito prekrižanih rokah je prižemal k sebi stekleno cevko, v kateri so bile zaprte tako neizmerne možnosti uničevanja.

Izdelovanje raznih keramičnih izdelkov.

Že v grobovih starih Grkov in Rimljanov smo našli veliko množino večjih in manjših lončenih posod, vrčev, čaš itd. Ti predmeti so bili večkrat prav umetno in ukusno okrašeni in oblikovani Naslikani, ali pa upodobljeni v reliefu so bili prizori raznih bitk, tekem ali triumfov. Še danes lahko občudujemo v muzejih te krasne predmete. Res, kakor so bili stari v marsikateri drugi stvari mojstri tako so bili tudi v izdelovanju lončenih posod in se lahko tudi v tem oziru marsikaj priučimo.

V srednjem veku nimamo dosti lončenega posodja in drugih sličnih izdelkov, ki bi prišli z umetniškega stališča v poštev. V sedanji dobi so prevladovale posode iz bakra ali kositra. Pač pa nam je iz konca srednjega veka ohranjenih nekaj dragocenih in lepih majolik.

Pravo življenje pa je prišlo v keramično industrijo, ko je v 18. stoletju neki Böttcher v Meissen-u slučajno odkril glavno sestavino porcelana: kaolin in zmes porcelana. Pečal se je namreč z alkemijo, je skušal dobiti iz manj vrednih snovi zlato, in je slučajno napravil to velevažno odkritje. Kavlin je neka bela, glini podobna zemlja, ki se najde samo v nekaterih krajih. Za nas najvažnejši je kavlin iz Češkoslovaške. Ko je postalo to odkritje znano, so takoj pričeli otvarjati v raznih državah imenitne državne tovarne keramičnih izdelkov, izmed katerih imajo nekatere do danes slavno ime. Vsak dvor je hotel imeti svojo lastno tovarno. Tako so nastale te tovarne. Na Francoskem Serres pri Parizu, ona slavna tovarna, kjer še sedaj kralji in vladarji kupujejo svojo namizno posodo. Na Nemškem slovita tovarna v Berlinu in Meissen-u. Bavarska vlada je v istem času zgradila tovarno v Nympheburgu pri Monakovem, tovarno, ki glede kakovosti in umetnosti svojih izdelkov lahko s ponosom gleda na svoje delovanje.

Lončene posode, s tem mislim skupno vse keramične izdelke, izdelujemo iz zmesi gline, peska in drugih primesi. Finejše iz zmesi kaolina, kremenjaka itd.

Po sestavu mase in tvarine razločujemo dva glavna oddelka lončenin. Vsak teh oddelkov pa se zopet deli na več pododdelkov in podskupin.

Prvi oddelek tvorijo gosti ali nepopustni, drugega pa luknjičasti ali porezni lončeni predmeti.

Preidem na splošno izdelovanje in obdelovanje lončenih predmetov. Lončarji imajo mizo, na kateri je pritrjena hitro se vrtljiva plošča. Na to ploščo položi delavec kepo zmesi. Nato s posebnim kolesjem prične ploščo hitro vrteti. Ob strani pa drži obliki zahtevane posode primerno izrezano deščico iz lesa ali močne pločevine, takozvano šablono. Na šabloni dobi mehka glinasta kepa svojo zunanjo obliko. Za predmete, ki nimajo okrogle oblike, se rabijo posebni modeli. Navadno so modeli iz gipsa, kateri oblikovani snovi (glini) toliko vode odvzame, da gotov predmet lahko iz modela snamemo, ne da bi se pri tem upognil.

Za izdelovanje umetnega in luksuznega porcelana, iz katerega se izdelujejo cele figure, seveda nimamo modelov. V takih delavnicah so kot delavci pravi umetniki, ki vsak del kake figure posebej naredi in potem šele sestavi vse skupaj. Gotovo oblikovana figura pride zopet do umetnika slikarja, ki jo umetno in primerno pobarva.

Sedaj poglejmo še nekoliko izdelovanje porcelana, ki je najvažnejši predstavnik prvega oddelka. Izdelujejo ga v neštetih tovarnah. Porcelan sestoji iz kaolina, kremenjaka in živca. Da zmanjšamo zdrobljivost, tej zmesi pridenemo še nekoliko zmletega peska in apna. Oblikovana masa pride v peč. In sicer pride vsak predmet v svojo lastno glinasto posodo, ki se zapre, da se zadostno obvaruje pred direktnim vplivom vročine v peči. Po končanem žganju se glinaste posode z vsebino vzamejo iz peči, jih razbijemo in notri imamo na pol gotov porcelanast izdelek. Vročina v peči mora biti približno 1000° C. Sedaj pa pride na porcelan še blesk in glazura. Zato vporabljamo žgano zmes zmletega živca, peska, marmorja, krede, magnezita in apna. S tem prahom potrosimo posodo, ki pride nato zopet v peč. Ko pride ven, je predmet gotov. Predno dajo posodi lesk, jo še eventuelno pobarvajo ali okrasijo. Samo pri dragih in lepih izdelkih vidimo na glazuro slikane okraske. Taka glazura je gladka in trda, se lepo sveti in se močno drži posode. Pogoj pa je, da doseže v peči predpisano temperaturo in je tudi ne prekorači. Sicer bi se glazura kmalu odkuhala.

Vendar pa nas porcelan ne zanima ravno toliko, kakor pa drugi bolj navadni in vsakdanji oddelek, katerega tvorijo porozne posode.

Masa za izdelovanje teh posod sestoji v glavnem iz mastne ilovice. Primešano pa je še večja množina razdrobljivega kremenjaka in krede. Vse to dobro premešamo in zgnetimo, kar se seveda izvrši v posebnih strojih, da dobimo kolikor mogoče enakšno (homogeno) snov. Gotovo oblikovane, sicer pa še mehke predmete denemo v peč, kjer jih pri precej visoki temperaturi (1300—1450° C) žgemo. Nato po potrebi naslikamo ali natiskamo razne okraske. Za slikanje uporabljamo le svinčene mnogo alkalija vsebujoče barve, ker se vsled močnega loma svetlobnih žarkov, katerega ravno te barve povzročujejo, efekt še poveča. Nato dobijo predmeti še lesk. Glazura sestoji iz prozornih svinčenih ali pa neprozornih svinca prostih borovokislih silikatov. Taka glazura dela izdelke podobne porcelanu.

Drugo vrsto tega oddelka tvorijo majolike. Izdelujejo se iz gline, ki vsebuje precej apna. V zmes pa se pridene vedno nekoliko zmletega peska. Oblikovane posode popolnoma posušimo na zraku. Nato pridejo v peč, kjer se le napol žgo v temperaturi 1000° C.

Ko pridejo ti izdelki iz peči, so toliko gotovi, da lahko dobe glazuro. Predno pa dobijo to, jih po potrebi še poslikamo. Za to uporabljamo iste barve kakor za slikanje na porcelan in sicer okside raznih kovin kakor: železa, bakra, kobalda, urana, mangana. Pri tisku na posode se barve naneso najprej na bakreno ali jekleno ploščo. Ta se odtisne na fin, mehak papir, katerega po odtisku ovijemo okoli predmeta. Nato papir zmočimo in polagoma od posode odločimo, barve pa ostanejo na predmetu. Sedaj dobe predmeti še glazuro, nato pa pridejo zopet v peč v temperaturo 1000° C. Ko pridejo iz peči, so gotovi. Da pa predmete v peči obvarujemo pred pepelom in sajami, jih denemo v posebne glinaste lonce, katere dobro zapremo. Po končanem žganju pa glinasti lonec previdno razbijemo, da ne poškodujemo v njem se nahajajočega predmeta.

Sedaj pa preidemo k zadnjem pododdelku, ki nam je najbolj vsakdanji in domač. To so navadni glinasti lonci, katere izdelujemo iz raznih vrst glin. Raditega pa ravnotako kakor majolika ne smejo priti v previsoko temperaturo. Niti toliko ne kakor majolika. Žgemo te predmete samo enkrat v posebnih pečeh. Maksimum temperature je 400—550° C. Radi nizke temperature pri žganju pa je taka posoda zelo luknjičava (porozna) in radi tega neuporabna. Uporabna postane šele, ko dobi glazuro. Dno pa ne sme imeti nobene glazure, ker bi se ta v hudi vročini stalila in s podstavkom spoprijela. Taki lonci prenašajo velike in hitre toplotne izpremembe. Njihova uporaba v vsakdanjem življenju je nebrojna.

To bi bil kratek pregled keramične industrije, vrst in načinov izdelovanja. Sicer nepopoln, vendar pa bo za naše razmere po mojem mnenju, zadostoval.

—:—

Čudno tesno in radostno mu je bilo pri srcu. Predvsem se je bal, da ga ne bi dohiteli, preden izvrši svoj namen; za tem čuvstvom pa se je skrivala nezavedna in radi tega tem večja groza nad strahotnostjo njegovega zločina. Toda radost je daleko prevladovala strah. Še noben anarhist pred njim se ni bil povzpel do te misli. Ravachol, Vaillant in vse imenitne osebnosti, ki jim je vedno zavidal slavo, so se krčile poleg njega v siromašen nič! Trebalo mu je le poiskati vodovod in zdrobiti cevko nad kakim rezervoarjem. Kako krasno je bil zasnoval svoj načrt — da je ponaredil priporočilno pismo ter se vrinil v laboratorij, in kako sijajno je takoj izrabil priliko! Vendar, vendar že se raznese glas o njem po vsem širnem svetu! Smrt, smrt, smrt! Vedno so ga odrivali kot človeka, ki nima povedati ničesar posebnega. Ves svet se je bil zarotil, da ga hoče pritiskati k tlom. Toda on jim pokaže, jim že pokaže, kaj se pravi tako zametavati človeka! A kakšna znana ulica je to? Great Saint Andrews Street — seveda! In kako stoji pravzaprav vsa stvar? Oprezno je pokukal skozi okence. Bakteriolog je bil jedva še petdeset korakov za njim. To je bilo slabo. Morda ga vendar še ujamejo in zadrže. Segel je v žep, iščoč denarja; in res je našel zlatnik. Pomolil ga je vozniku skozi sprednjo lino. »Bolj naglo!« je kliknil. »Le dalje — brž!« Rumenjak je bliskoma izginil iž njegove roke. »Da!« je dejal kočijaž. Okence se je spet zaloputnilo in bič je švistnil konju po znojnih lakotnicah. Voz se je zamajal; anarhist, ki še ni bil sedel nazaj, je upri roko, s katero je držal cevko, v zastorno usnje, da bi ohranil ravnotežje. Čutil je, kako se je krhko steklo zdrobilo in so zažvenketali koščki na izvoščkova tla. S kletvico na ustnicah se je sesedel nazaj in žalostno izbuljil oči na dvoje, troje kapljic, ki so se držale usnja. Mraz ga je stresel.

»Nu da. Kakor kaže, bom i a z prvi! Eh, kaj! Mučenik bom. Tudi to je nekaj. A vendar — klavrn konec se obeta. Kdo ve, ali res tako boli, kakor pravijo?«

Takoj nato ga je prešinila misel. Potipal je po tleh med svojimi nogami. V odlomljenem končku cevke je bila ostala še majhna kapljica; izpil jo je — da bi držalo tem bolj. Recite kar hočete — zvest človek je bil!

Nato se mu je zdajci zasvitalo, da pravzaprav nima več počemu bežati pred bakteriologom. Na Wellington Street je velel vozniku ustaviti in je stopil z voza; pri tem mu je izpodrsnilo. Tako nekam motno mu je bilo pri duši. Kako naglo je učinkoval ta kolerni strup! Odmahnil je izvoščku in obstal nato križemrok na pločniku, da bi počakal bakteriologa. Nekaj tragičnega je bilo v njegovi pozi. Zavest neizbežne smrti mu je dajala izraz, ki ni bil brez dostojanstva. Z izzivalnim smehom je pozdravil zasledovalca.

»Vive l' Anarchie! Prepozni ste, prijatelj! Sem že izpil! Kolera je na pohodu!«

Bakteriolog je radovedno pogledal nanj iz svojega izvoščka. »Tak ste izpili! Anarhist! Nu, zdaj razumem — slava Bogu!« Še nekaj je hotel reči, a je obmolknil. Smehljaj mu je zaigral okrog ust. Odprl je vratca svojega voza, kakor bi hotel stopiti na cesto; tisti hip pa je anarhist tragično mahnil v slovo in odhitel proti Waterlooskemu mostu, pazeč pri tem, da bi se zaletel spotoma v kar največ ljudi. Bakteriolog je bil tako zaverovan v ta prizor, da je pokazal le malo začudenja, ko se je zdajci pojavila zraven njega Minnie s klobukom, površnikom in čevlji. »Kako si ljubezniva, da si prinesla stvari za menoj!« je dejal, še vedno ves zagledan v prikazen izginjajočega anarhista.

»Sedi k meni, na voz!« je velel, strmeč nepremično za tujcem. Minnie je bila zdaj dodobra prepričana, da je znorel, in je dala vozniku na svojo lastno odgovornost domači naslov. »Obujem naj se? I seveda, dragica!« je dejal, ko se je voz obrnil in mu je bežeča temna postava, ki se je zdela v daljavi čudno majhna, izginila izpred oči. Toda mahoma ga je napadla smešna misel; zasmejal se je na glas. »A vendar!« je pripomnil nato, »stvar je zelo resna! Vidiš — ta človek je prišel k meni kot navaden gost. V resnici pa je anarhist. Oh ne — nikar se ne onesvesti! Drugače ti sploh ne morem povedati. Hotel sem mu nekoliko imponirati — saj nisem vedel, da je anarhist — in sem vzel kulturo tiste nove sorte bakterij, o katerih sem ti pripovedoval — ki povzročajo pri nekaterih vrstah opic višnjeve lise in se za nič ne dado odpraviti; in v svoji neumnosti sem rekel, da je azijska kolera. On pa jo je takoj nato popihal s strupom; ukral ga je, da bi ž njim otroval londonski vodovod. — Nu, lepo komedijo bi bil lehko napravil v tem mestu civilizacije! In zdaj je vse sam pogoltnil! Kaj se mu bo pravzaprav zgodilo, seveda ne morem reči naprej — a saj veš, kako je bilo takrat s tisto mlado muco in s psički in z vrabcem — vsi so postali višnjevi — polni višnjevih lis — najlepše nebesne barve. Grdobija pri vsej stvari je le ta, da me bo stalo nevemkoliko časa in denarja, preden si spet izprepariram nove.

»Kaj, površnik naj oblečem? Sredi takšnega vročega dne? Čemu neki? Ker bi utegnila srečati gospo Japperjevo? Ampak, dušica — gospa Japperjeva vendar ni prepih! Rad bi vedel, čemu naj tičim v površniku — ko je tako vroče — samo zato, da ne bi gospa Jap... Nu da, v božjem imenu!«

Socialni pregled.

Zakon o preseljeniški kvoti podaljšan za dve leti

New York (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Predsednik Harding je dne 11. maja podpisal postavo, sprejeto na kongresu, s katero se veljavnost sedanjega omejitvenega priseljeniškega zakona podaljša za dve nadaljni fiskalni leti. Priseljeniški zakon, ki je stopil v veljavo dne 3. junija 1921 in ki omejuje priseljevanje iz vsake inozemske države na določeni odstotek, ima veljavo le do konca tekočega fiskalnega leta, t. j. do 30. junija 1922. Ako Kongres ne bi bil vzakonil nove postave, bi priseljevanje začetkom prihodnjega julija postalo zopet neomejeno glede števila, kakor je to bilo enkrat. Z novo postavo pa se omejitev priseljevanja podaljša za dve nadaljni leti, t. j. do 30. junija 1924.

Novi zakon je popolnoma enak staremu, izvzemši dve mali spremembi: Ravno kakor do sedaj, sme se tekom enega leta priseliti iz vsake posamezne inozemske države kvečjemu le tri od sto od vseh priseljencev iz dotične države, nastanjenih v Združenih Državah glasom ljudskega štetja od 1. jan. 1910. To maksimalno število dovoljenih priseljencev iz vsake posamezne inozemske države se imenuje letno kvota. V vsakem posameznem mesecu pa ne sme priti več kot petina celokupne kvote; ta petina se imenuje mesečna kvota. Kakor znano je v tekočem fiskalnem letu Jugoslavija izčrpala svojo letno kvoto že meseca novembra, Italija pa meseca januarja, Nemčija in Avstrija pa sploh je ne bosta izčrpali. Radi tega je bilo priseljevanje iz Jugoslavije popolnoma zaustavljeno do konca sedanjega fiskalnega leta, t. j. do 30. junija 1922. Od prvega julija naprej pa smejo se ljudje zopet priseljevati v Ameriko, dokler bo letna kvota izčrpana.

Druga sprememba pa določa globo za parobrodne družbe, ki prevažajo v Združene Države inozemce čez kvoto. V tem slučaju mora parobrodna družba plačati globo 200 dolarjev za vsakega priseljenca in — kar je še bolj važno za priseljenca samega — mu mora povrniti potne stroške iz pristanišča odhoda do Združenih Držav. To svoto mora družba plačati v roke ameriških pristaniških oblasti, ki jo izročijo v roke onega priseljenca, kateremu ni bil dovoljen vstop radi kvote. Le v slučaju, da more parobrodna družba dokazati svojo popolno nedolžnost, sme ji Secretary of Labor odpustiti globo. Po starem zakonu, ni imel priseljenec nikake pravice do povračila potnih stroškov, ako je prišel čez kvoto in se je moral povrniti nazaj.

—:—

Kaj je dobra in kaj slaba hrana?

Človek ne more živeti niti malo časa brez vode. Mogel bi živeti nekoliko dlje brez jedi, ali smatra se, da ob sami vodi, a brez jedi ni mogel živeti kvečjemu 30 do 40 dni.

Hrana je potrebna telesu iz treh razlogov. Prvič, hrana preskrbuje vso energijo, ki jo telo potrebuje za izvrševanje vseh opravil. Drugič, hrana zalaga telo s potrebnim gradivom za rast in popravo telesa. Tretjič, hrana vsebuje snovi, ki regulirajo organe in dele telesa, tako da vsak del vrši svojo dolžnost.

Človeško telo se dostikrat priravnava parnemu stroju. Parni stroj in človeško telo potrebujeta kurivo za svoj obrat. Hrana je za telo ono, kar je premog za stroj. Ravnotako kakor ne morete zahtevati dobro delo od stroja, ki ga zalagate s slabim premogom, ravnotako ne morete pričakovati dobro delo od telesa, ki ga zalagate s slabo hrano. Nadalje, strojni deli se neprestano obrabljajo, in obrabljene dele treba od časa do časa nadomestiti. Deli telesa tudi potrebujejo take nadomestitve; hrana zalaga s potrebnim materijalom, s katerimi se te poprave na telesu izvršujejo. Končno, vsak del stroja je reguliran; vsi deli so pravilno nanizani in urejeni, da more stroj gladko delovati. Ravnotako morajo biti deli telesa regulirani, da naj življenje gladko poteka in da uživamo dobro zdravje. Ako telo ne dobiva zadostne hrane ali ako zavživate neprimerne jedi, ovira se pravilna regulacija telesa. Ako je ta ovira resna ali dolgotrajna, nastanejo bolezni.

Vse bolezni niso seveda posledica podhranjenja ali slabe prehrane. Vendarle podhranjeno ali neprimerno hranjeno telo izgubi svojo naravno odporno silo proti škodljivim bakterijem. Radi tega lahko trdimo, da pravilna hrana v zadostni količini je potrebna in učinkovita, da se preprečijo bolezni.

Izmed najvažnejših odkritij zadnjih let smemo navajati one, ki so jih znanstveniki napravili glede hranilne vrednosti raznovrstnih jedi. Na podlagi znanstvenih preizkušenj in dokazov je mogoče dandanes povedati z večjo točnostjo, kot kedaj poprej, kaj je dobra in kaj je slaba hrana.

Najprej treba znati, da ne smemo zaupati svojemu instinktu glede količine ali kakovosti hrane, ki naj bi jo uživali. V Ameriki preti več nevarnosti iz prenajedanja, kot iz podhranjenja. Ljudje tu preveč jedo. Bržkone več ljudi onemaga po starosti 40 let vsled prenajedanja kot radi prenapenjanja. Jedila, ki jih telo potrebuje v zalaganje gorkote in energije, so živalske masti, rastlinska olja in take skrobaste jedi, kot so krompir, kruh, riž ali fižol. Delo z možgani ne zahteva več hrane kot fizično delo. Kar se tiče živalske hrane, človek bi moral kvečjemu zauživati mesa le enkrat na dan. Riba in jajce imajo v glavnem isti vpliv na telo kakor meso. Vse te mesne jedi zapuščajo odpadke v telesu, ki jih telo mora izločiti. Preveč zavžitega mesa preobiaga z delom telesne izločilne organe. Prenapenjanje istih pa ni dobro za zdravje.

Večina ljudi ne jedo zadosti zelenjav. Ako je mogoče, bi moral človek jesti vsaj tri zelenjave na dan. Zelenjave dajejo telesu hrano, ki je bistveno potrebna; razun tega napolnjujejo želodec, kar je jako važno.

Takozvane vitamine so elementi hrane, jako bistveni za življenje. Kuhanje jih dostikrat vničuje. Radi tega kaka surova jed mora biti del dnevne prehrane. Sadje, salata in »celery« spadajo med te vrsti jedi. Zlasti pa bi moralo sadje tvoriti vedno važen del prehrane. Sadje pomaga proti zapretju, ohranjuje zobe in daje telesu potrebne mineralne soli.

Zdrava prehrana bi morala vsebovati eno porcijo mesa na dan, najmanj tri zelenjave, polno surovih jedi, kot so sadje, salata, radič itd. Nekatere jestvine, ki so jako po ceni, dajejo dostikrat več hrane kot druge, ki so jako drage. Navadna domača hrana je najbolj zdrava. Krompir, meso in mleko so večje vrednosti kot pecivo, slaščice in luksuzne jedi.

Zlasti pri otrocih se veliko greši, kar se tiče prehrane. Otroci radi jedo slaščice in sladkarije. Ko so se jih najedli, ne marajo za krompir, meso, mleko ali katero drugo jed, ki jim daje moč in energijo. Zgubljajo svoj tek, postanejo bledi, nervozni in bolehavi. To je pripisati v veliki meri napačni prehrani, nepravilnim jedilnim navadam, zavživanju nepravilne hrane in napačnemu ravnotežju med poedinimi vrstami jedi. Pravimo tedaj, da so otroci podhranjeni.

Preiskovanja tekom poslednjih let so jasno pokazala veliko število podhranjenih šolskih otrok. Manj se govori o podhranjenju med odraslimi, ker oni uhajajo kontroli. Ali ako pomislimo, kako napačno sestavljena je navadna prehrana poedincev in kako enostranska, kako malo mleka in malo zelenjav ista vsebuje, potem se ni čuditi, da povprečna prehrana ni taka, kakor bi morala biti. Tej napačni prehrani je pripisati mnogo onih večnih pritožb med odraslimi, da se nasploh dobro ne počutijo, da imajo nek čut splošne utrujenosti, da so nervozni, da ne morejo spati, da imajo slabo prebavo, glavobol itd.

Zdravilo je enostavno: več mleka in več zelenjav. Vsak otrok bi moral piti vsaj poldrugi »pajnt« mleka na dan in tudi za odrasle bi bilo dobro, da bi dnevno zavživali en »pajnt« tega neprecenljivega živeža v eni ali drugi obliki. Razun mleka, posebno pa ako ni zadosti tega, naj vsebuje hrana mnogo zelenjave razne vrste.

—:—

Boj proti spolnim boleznim.

Ameriška vlada ima poseben urad, t. zv. U. S. Interdepartmental Social Hygiene Board, ki vodi vladino borbo proti nenravnosti, v kolikor se tiče zdravja mož v vojski in mornarici. Na čelu tega urada je neka zdravnica, dr. Valeria H. Parker.

Iz nedavnega poročila tega urada je razvidno, da se je po prizadevanju istega zaprlo tekom zadnjih dveh let 83 bordelskih obmestij v raznih mestih Združenih Držav. Uspeh te stalne borbe proti spolnim boleznim je razviden iz dejstva, da se je razmerje spolno bolnih vojakov in mornarjev zmanjšalo tekom enega leta od 91 na 62 od tisoč. Vsled tega upala si je vlada samo za eno leto prihraniti čez milijon dolarjev na stroških za lečenje. Stroški vlade za zdravljenje spolnih bolezni v vojni in mornarici so proračunjeni za tekoče fiskalno leto na štiri milijone in pol. Leta 1919 so ti stroški znašali 15 milijonov in tekom vojne 72 milijonov delarjev.

Razmerje spolnih bolezni v ameriški vojski v Evropi, kjer obstojajo povsod javne hiše, je znašalo 165 za vsakih tisoč mož, torej bilo je skoraj trikrat več slučajev spolnih bolezni med vojaki, kot sedaj v Ameriki.

Prometno skladište d. d. u Vinkovcima.

POZIV NA PODPISOVANJE DELNIC.

Podpisani so se odločili, da z ozirom na izvanredno ugodno lego mesta Vinkovce kot prometno oz. prehodno središče, osnujejo delniško družbo, imenovano

Prometno skladište d. d. u Vinkovcima.

Namen družbe je, da zgradi v Vinkovcih moderna skladišča, katera bodo v tehničnem oziru odgovarjala vsem tozadevnim modernim zahtevam, ter bodo za dolgo vrsto let uporabljiva. Pozneje bo ta družba zgradila poleg skladišč tudi moderni mlin. Zemljišče, na katerem se bodo vpostavila skladišča in pozneje mlin, leži ob postaji Vinkovci med progama Vinkovci—Vukovar—Dalj—Osijek in Vinkovci—Beograd—Zagreb, ter ob že vpostavljeni spojni progi. To progo, katera se je ohranila v dobrem stanju, bodemo za naš posel tudi izkoristili.

Družba se bo bavila:

a) z prevzemanjem raznovrstnega blaga za vskladiščenje ter manipulacijo;
b) z ocarinjenjem, vskladiščenjem in reekspedicijo raznovrstnega blaga, došlega iz inozemstva;
c) s trgovino z žitom, koruzo in z vsemi drugimi deželnimi pridelki na debelo;
d) z vpostavitvijo enakih skladišč v Vukovaru in v drugih važnih prometnih točkah bližnje in daljne okolice;
e) z špediterskimi in transportnimi posli vobče in
f) pozneje, ko bo mlin vpostavljen, tudi z mlinsko industrijo.

Osnovna glavnica znaša

Din 1,500.000.— (enmilijonpetsto tisoč dinarjev)

ter je razdeljena na

3.000 delnic glasečih se na prinositelja po Din 500.— nominale,

katere oddajo podpisani ustanovitelji v javno subskripcijo pod sledečimi pogoji:

1. Vplačati se ima iznos po Din 500.— za komad prištevši po Din 25.— za stroške izdaje za vsako delnico.
2. Kolikor znaša izkupilo za izdane delnice več kot njihova nominalna vrednost, pripade po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu družbe, ter je to v rešenje pridržano ustanovnemu občnemu zboru.
3. Podpisovanje delnic se vrši v času od 15. maja do 15. junija 1922.
4. Vsak podpisovalec dobi začasno potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku, za katerega prejme pozneje v zameno originalne delnice.
5. Ustanoviteljem je pridržana pravica reparticije subskribiranih delnic in imenovanja prvega upravnega sveta za dobo treh let.
6. Za nedodeljene delnice se bo subskribentom vrnil vplačani znesek z 5 % obresti
7. Prijave sprejemajo blagajne: Vinkovačke Štedionice v Vinkovcih, Srpske Centralne Banke d. d. v Osijeku in Srpske Kreditne Banke d. d. v Vukovaru.

Za vspeh te subskripcije jamči sindikat.

V Vinkovcih, dne 1. maja 1922.

USTANOVITELJI:

IZ OSIJEKA:

Srpska centralna banka d. d. Osijek z podružnicama v Slatini in Dardi
Dr. Jovan Kockar, advokat in nar. posl., l. r.
Jovan Djurdjević, glavni ravnatelj Srpske Centralne banke d. d. v Osijeku, l. r.
Inž. Kosta Cutuković, gradbeni svetnik, l. r.
Dr. Jovan Božić, veliki župan, l. r.
Ignjo Novaković, postajenačelnik, l. r.
Marko Tamaš, obrtnik, l. r.

IZ VINKOVCA

Vinkovačka Stedionica Vinkovci.
Jovan Veselinović, posestnik, l. r.
Miloš Vehelinović, posestnik, l. r.
Jovan Bosnić, major v p., l. r.
Veselin Mitrović, posestnik in industrijalec, l. r.
Marko Paunović, ekonom, l. r.
Aleksander Schwarz, trgovec z žitom l. r.
Alfred Mogan, trgovec, l. r.
Milenko Jovanović, ravnatelj Vinkovačke Štedionice, l. r.

Dr. Parker priporoča, naj bi stariši in šole obračali večjo pozornost na pravilni pouk o spolnih stvareh. »Saj otroci navsezadnje vendarle poizvejo o teh stvareh« — pravi dr. Parker — »Ali dostikrat prihajajo do popolnoma napačnega znanja o spolnih stvareh. Iz tega izvira mnogo zla med fanti in deklicami in mnogo zločinstva med mladino. Veliko trpljenja in nesreče se bo odpravilo, ako bodo stariši pogumno zrli tem dejstvom v oči in ne skušali izbegavati svoji odgovornosti radi napačne sramežljivosti.«

—:—

III. Mednarodni kongres za moralno vzgojo.

III. mednarodni kongres za moralno vzgojo bo v Ženevi zboroval koncem julija 1922 ter namerava vzeti v pretres vprašanja, ki so se nadaljni razvoj današnjega človeštva največje važnosti. Pripravljalni odbor kongresa želi, da naše občinstvo seznanimo s poročili in poročevalci, ki so do sedaj priglašeni. Zato naj slede nekatera imena poročevalcev (po abecednem redu) in pa naslov njihovih predavanj:

Y. *Ali* (Indija) — Zgodovinski pouk v Indiji.

R. *Beden-Powell* (Anglija) — Vzgoja s pomočjo ljubezni, namesto vzgoje s pomočjo strahovanja.

P. *Barth* (Nemčija) — Moralni napredek človeštva kot predmet moralnega pouka.

P. *Bureau* (Francija) — Psihologija izkušnjave.

C. *Brereton* (Anglija) — Vprašanje zgodovine v srednji šoli.

R. *Cousinet* (Francija) — Načela za zgodovinski pouk v ljudski šoli.

Alice *Descoeudres* (Švica) — Kako otroka osvobodimo nasilja, ki ga nanj izvršuje denar?

O. *Ewald* (Avstrija) — Splošna religija in vzgoja.

Fr. W. *Foerster* (Nemčija) — Pomen zgodovine za moralno in socijalno vzgojo v občečloveškem in nadnarodnem smislu.

P. *Gooch* (Anglija) — Zgodovinski pouk kot pripomoček za »Zvezo človeštva«.

O. *Halecki* (Varšava) — Družba narodov in v pouku zgodovinskih ved.

S. *Kawerau* (Nemčija) — Kako ustvariti mednarodno delo o zgodovini?

S. *Loenberg* (Švedska) — Verski pouk in moralna vzgoja.

E. *Pieczynska* (Švica) — Socijalno vzgajanje prirodnega čuta za materinstvo.

H. *Tebler* (Švica) — Od šolske zajednice do socijalne zajednice.

L. *Veenstra* (Nizozemska) — Delovne zajednice in delovni problem v svojih odnošajih do moralne vzgoje.

F. *Zollinger* (Švica) — Kako bi naj bil organiziran mednarodni urad za vprašanje pouka in vgoje, da bi obenem bil središče propagande za nepredek človeške civilizacije.

Akad. Soc.-Ped. Krožek.

—:—

Domači problemi.

Nove težkoče male antante.

Že ob priliki, ko se je začelo pisati, da stopi Romunija v zvezo z nami in Češko, smo izrazili na tem mestu svoje težke pomišleke proti tej zvezi in smo navajali sledeče razloge:

Jugoslavija in njen severni del, t. j. Slovenija, leži, kakor je rekel nekoč Watson na »nesrečnem mestu«, tako da se mora, če hoče živeti, nasloniti na kako močno državo. To pa je za nas samo Rusija, do katere vodi pot preko Bolgarske.

Med nami in Bolgari vladajo danes odnošaji, ki so vse preje nego prisrčni. Ker pa vendar upamo, da bo imelo sčasoma nekaj besede v zunanji politiki tudi naše ljudstvo in ne samo zunanji minister in njegov pomočnik, upamo, da se bo naše nasprotstvo z Bolgari sčasoma spravilo s sveta. Ampak zdaj pride v zvezo z nami Romunija, ki ima tudi račun z Bolgarsko, in postaja s tem stvar precej bolj komplicirana, neglede na to, da je naš glavni nasprotnik Italija, ki živi v jako dobrih odnošajih z Romunijo.

Najhujše pa je to-le: Romuni so anektirali del Besarabije, kjer žive Rusi in ki jih bo Rusija skušala osvoboditi ob prvi priložnosti. Torej namesto, da bi nam Rusija pomagala v danem trenutku, se lahko zgodi slučaj, da bomo šli skupno z Romunijo proti — Rusiji. To se glasi skoro kot dovtip, dasi je genovska konferenca pokazala, da so bila naša izvajanja pravilna.

Za nameček pride pa naslednje: Francozi so o razmerah v mali antanti jako dobro informirani — kar ni čudno, če se pomisli, da dela mala antanta v bistvu francosko politiko in svojo le v toliko, kolikor to milostno dovoli Francija. Majhno izjemo delajo v tem Čehi. In francoski listi vedo povedati tole:

Ko se je sklenila rusko-nemška pogodba in zlasti, ko se je začela Poljska bolj približevati mali antanti, je del romunskega naroda kratko izjavil, da ne mara ničesar slišati o Poljakih, ampak da hoče zvezo z Nemčijo. Ta del romunskega ljudstva imenujejo Francozi »zakrknjene germanofile«.

Drugi del, in to je kmečka stranka, sicer ne sili k Nemčiji, hoče pa na vsak način zvezo in prijateljstvo — z Rusijo! Tej kmetski stranki tudi ruski gospodarski režim mnogo bolj ugaja kot pa romunski.

In Francozi se s strahom vprašujejo, kaj bo z malo antanto, če zmagajo enkrat na Romunskem te struje, ki so že sedaj precej močne. Isto vprašanje in isto bojazen izražamo tudi mi našemu zunanjemu ministru, ki se je v Genovi tako ogibal Rusov.

Varstvo naših manjšin.

(Izviren dopis.)

»Slovenski Narod« je v posebnem uvodniku ostro obsodil vsestransko brezbrižnost za varstvo naših manjšin. Pravi, da je bil v Monakovem shod delegatov, kjer so bili zastopani vsi narodi, le Jugoslovanov ni bilo. Nadaljevanje bo v Pragi, pa tudi tjakaj se še nikdo ne pripravlja itd.

Toda »Slov. Narod« ni povedal, da je vsemu temu v prvi vrsti kriva jugoslovanska vlada, ki v tem pogledu ničesar ne stori, oziroma še več: ki vse manjšinsko delo celo ovira kjerkoli in kadarkoli ga more. V Genovo so Čehi poslali obširno spomenico o zatiranju slovanskih manjšin; v tej spomenici so obširno naslikali razmere na Koroškem in Gradskem (Burgenlandu). Mislite, da je bilo našim vladnim krogom prav? Ah, kaj še! Sami niso ničesar storili, a proti Čehom so zabavljali, češ, čemu se vtikajo v naše stvari! Kako smešno! Čehi tvorijo v Avstriji izdatno slovansko manjšino, ki ima velik interes na tem, da koraka skupno s sorodnimi Jugoslovani v Avstriji. Tega pa seveda naši velediplomati nikakor ne morejo razumeti.

Čehi so v Avstriji izborno organizirani. Od njih se lahko mnogo naučimo in nanje se lahko naši koroški rojaki vselej z zaupanjem naslonijo. To gibanje se od strani Češkoslovaške tudi popolnoma pravilno umeva in uživa od njene strani vso podporo. Kaj pa se je storilo v tem oziru od naše strani? Ali je naša vlada sploh poučena o razmerah, v katerih žive Slovenci in Hrvati v Avstriji? Dvomim, da bi imela na Dunaju posebnega referenta za te zadeve. In vendar bi morala imeti naša vlada vsak dan točna poročila o položaju naših manjšin v vsakem oziru, da bi mogla pomoliti pod nos raznim poslanikom tujih držav dejstva, kadar bi leti hoteli intervenirati v korist nemške al madžarske manjšine pri nas. Nemci in Madžari vedno kričijo o zatiranju svojih sorojakov v Jugoslaviji. Zakaj naša vlada ni v položaju ali pri volji, da more odgovoriti: Eto, tako in tako se godi Slovencem in Hrvatom v Avstriji in Italiji in mi bi bili zadovoljni, ako bi se jim godilo tako, kakor vašim Nemcem ali Madžarom pri nas. Da bo pa vlada vedno v položaju, prav zavrniti tuja vmešavanja v naše odnošaje, mora imeti vedno sveže točne informacije. Take informacije pa more imeti edino od svojega stalnega referenta, katerega naloga in dolžnost je, da ima vsak čas zbran ves materijal, da vsak dan beleži nove dogodke in vlado točno informira. Zdi se mi, da naša vlada nima takega človeka ne na Dunaju, ne v Trstu in ne v Rimu.

Poglejte, kaj počenjajo Lahi! Pri nas je kakih 5000 takozvanih Lahov, ki so skoro sami renegatje, pa kako se laška vlada vsak hip poteza za to svojo — *»manjšino?«* V rapallski pogodbi jim je zagotovila posebne pravice. Kaj je storila naša vlada v tistem času za polmilijonsko našo manjšino v Italiji?! Ničesar! Izročila jo je brez pardona laški brezobzirnosti. Lahi so poslali v Genovo posebno spomenico v varstvo teh 5000 renegatov pri nas in Facta je bil tako drzen, da je hotel spraviti to vprašanje na dnevni red. Kaj je storila naša vlada? Ničesar in zopet ničesar!

Vprašanje naših manjšin spada pred Zvezo narodov. Tja mora priti in tam mora biti pravično rešeno. Moralna dolžnost naše vlade je, da se to zgodi. Kako — to ne spada v javno diskusijo.

Goričan.

RAČUNSKE STROJE

The Rex Co, Ljubljana.

Sportne prireditve na Černomerskem dirkališču v Zagrebu.

Slovenci zmagovalci v kolesarskih in motociklističnih dirkah.

Nedeljska prireditev Jug. Kol. Saveza je po sporočilih hrvatskih sportnih listov najkrasneje uspela in je prinesla slovenskim kolesarjem in motociklistom sijajno zmago. Že obisk občinstva, kateri je tisoče obsegal, dokazal je izvanredno zanimanje za kvaliteto kolesarstva in motociklistov. Hrvatski listi objavljajo, da so pri tej priliki Slovenci mojstri v dirkah na dirkališču. Povdarjajo posebno kolosalni boj pri glavni točki našega prvaka Šolarja, kot vsem ostalim vozačem. Istotako omenjajo posebno pohvalno zmago g. Kosmatina i Škrajnarja.

V motociklistiki je bil junak g. Barešič. S svojim 5 HP Wanderer motorjem je premagal vse višje kategorije. Stil njegove vožnje je fasciniral vso publiko, tako da ga slovijo kot najpopolarnega motornega vozača Jugoslavije. K tej izvanredno laskavi hrvatski sportni oceni pridružimo se tudi mi in konstatiramo z največjim zadovoljstvom, da sta se naše kolesarstvo in motociklistika povspela do one kvalitetne višine, katera vsi naše vozače usposablja, da tudi v bodoča internacionalnih prireditvah častno naš narod zastopajo. Tudi mi se pridružimo tem hrvatskim čestitkam in bode slovensko kolesarstvo kot znak hvaležnosti v prihodnjih dneh na čast zmagovalcem v Zagrebu priredil poseben časten večer.

Število vozačev pri tej prireditvi je doseglo štev. 104, in so bile posamezne kategorije močne do 30 vozačev, tako da smemo reči, da Zagreb zopet zavzema isto stališče v sportu, kakor ga je pred 25 leti v najsijajnejših časih kolesarstva.

Našim vozačem je pripadlo 5 prvih in 1 drugo mesto. To je seveda najkrasnejši uspeh, katerega so zamogli slovenski kolesarji in motociklisti doseči do sedaj pri dirkah Jug. Kol. Saveza. Ta krasen uspeh naj spodbuja še vse ostale vozače, da nam bo tudi v bodoče začete uspehe mogoče nadaljevati.

Naslednje prinašamo detajlne rezultate dirke:

Utrka juniora na 1800. I. Škrajnar (Ilirija, Ljubljana.) 2:56 i dvije petine, II. Cingulin (Sokol, Zagreb), III. Bogović (Sokol, Zagreb).

Utrka motociklista do 3 HP na 3600 m. I. Škrban, (Hrv. klub motociklista za 4:34 i dvije petine, II. Neudhardt (Gradjanski) 4:44 i III. Huzjak 5:24,1 (Hrv. klub motociklista.)

Koturaška medjaklubska utrka na 1800 m. I. Kosmatin (Ilirija, Ljubljana), za 2:55 i četiri petine, II. Dukanović (Sokol, Zagreb), 2:56, III. Žnidarić (Sokol, Zagreb), za 2:56 i četiri petine.

Utrka seniora na 1800 m. I. Mladić (Sokol, Zagreb), 3:23,1 petina, II. Fistrić, III. Novak (obojica Sokol, Zagreb).

Utrka motociklista kategorije 3—5 HP na 4500 m. I. Bačić (Viktorija, Sušak), 5:03 i dvije petine, II. Štrban (Sokol, Zagreb), 5:46, III. Gavrilović (Gradjanski) 5:46.3.

Glavna savezna utrka na 4500 m. I. Šolar (Ilirija) 7.39, II. Nardin (Ilirija) 7.40 i jedna petina, III. Šoštarsko (Gradjanski) 7:41 i tri petine.

Utrka motociklista 5—7 HP na 4500 m. I. Barešič (Ljubljana) 4:54, II. Bačić (Sušak) 5:04, III. Sottler (I. Hrv. motocikl. klub, Zagreb).

Utješna koturaška utrka na 1800 m. I. Bogović 3:50 i četiri petine, II. Vrbanc 4:01, III. Cingulin 4:03 (svi Sokol, Zagreb).

Utrka podoficirske škole na 5400 m. I. Ivanović 4:18, II. Radović 4:53, III. Babić 5:20.

Utrka motociklista najjače kategorije: I. Barešič (Ljubljana) 7:55 i tri petine, II. Sottler (I. Hrv. motocikl. klub, Zagreb) 8.07 i četiri petine, III. Bačić (Viktorija, Sušak) 8.21.

Utrka automobila: I. Jurčeč (na automobilu Ožegovića) za 10.55.

Za našo deco: Pravljica

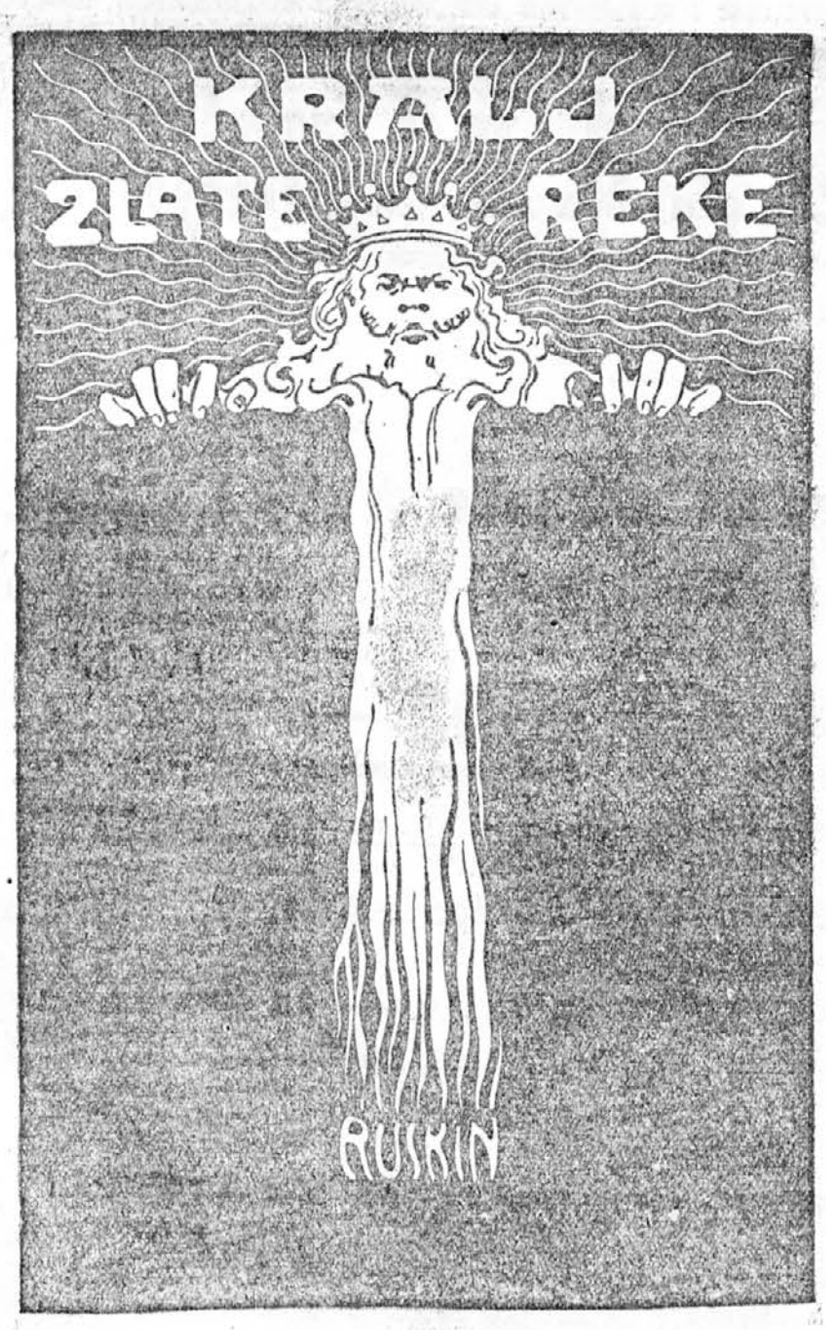

:: 6 celostranskih in 7 polstranskih ilustracij A. Koželja. ::

Iz angleščine prevedel Lj. Furlani. -- Na prodaj v vseh knjigarnah.

ali ČRNA BRATA.

Cena 10 Din. — Dobi se v „Zvezni knjigarni“ v Ljubljani, Marijin trg štev. 8.

Novost! Novost!

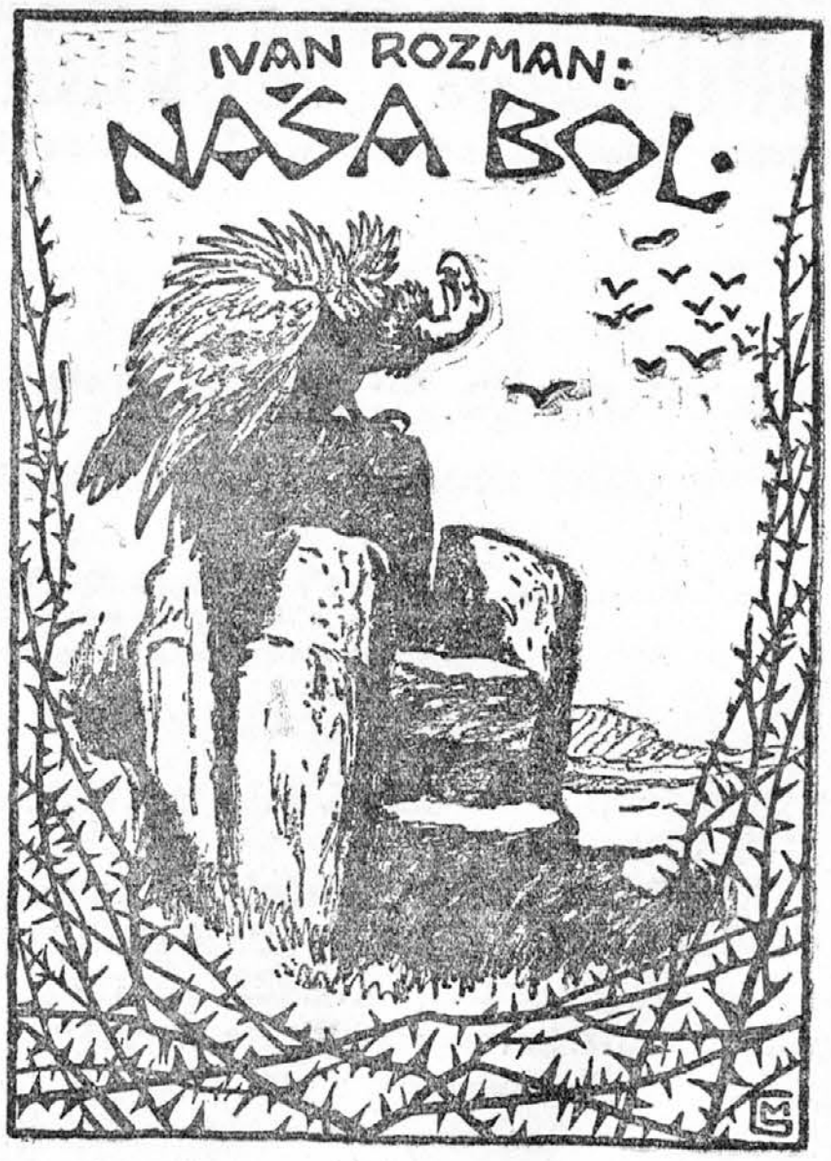

Po izjavah raznih poznavalcev je to prva, v resnici objektivno, logično in nestrankarsko pisana razprava programatičnega značaja, vsebujoča do sedaj še neobjavljene vzroke našega poraza na Koroškem. — Cena izvodu Din 8·—. Naroča se v

„Zvezni knjigarni“, Ljubljana, Marijin trg 8.

Po svetu.

Po Genovski konferenci.

VI.

Delavstvo.

Danes se ne da več razpravljati o političnih dogodkih, ne da bi se pri tem vprašali, kako vlogo je igralo delavstvo. In da je bila Genovska konferenca politični dogodek prve vrste, o tem pač nihče ne dvomi.

Delavstvo je v industrijskih deželah srednje in zapadne Evrope političen faktor, preko katerega ne more nobena vlada. In vendar je pokazal potek Genovske konference, **da je delavstvo kapitalističnih dežel brez vsakega upliva v vnanji politiki.** Tu so kapitalistične vlade absolutni gospodarji. Niti najmanje se ni čutil upliv delavstva kapitalističnih držav pri posvetovanjih na Genovski konferenci. Ministri, ki so nastopali v Genovi, so zastopali samo interese svojih gospodarjev — finančne in industrijske aristokracije. **Internacijonalni predstavnik delavstva zapadne in srednje Evrope je Amsterdamska strokovna Internacijonala.** Tu so organizirane skoro vse strokovne organizacije velikih industrijskih držav. Delegati te Internacijonale so celo zborovali v Rimu istočasno kakor so se vršila posvetovanja v Genovi. Amsterdamska Internacijonala delavskih strokovnih organizacij je predložila Genovski konferenci tudi posebno spomenico. Toda rimski kongres je minul skoro neopaženo, niti delavstvo mu ni sledilo in mednarodni tisk je prinesel le kratka in suha poročila. Spomenico pa so vrgli v Genovi v koš, nihče se ni ž njo pečal. Kaj pomeni to?

Najdejo se gotovi ljudje, ki vodijo politiko ptiča noja in bodo rekli, kaj pa delavstvo briga, kaj se je razpravljalo v Genovi. Kdor tako misli, je na napačni poti. Predvsem je treba ugotoviti, da je **še ni bilo mednarodne konference, za katero je vladalo med delavstvom celega sveta toliko zanimanja kakor ravno za Genovsko konferenco.** Razumljivo je to. **Prvič se je zgodilo v zgodovini, da je nastopila poleg meščanskih držav proletarska država.** Oči vsega delavstva so bile obrnjene na delegacijo ruske socijalistične federativne sovjetske republike, da vidijo, kako bo ta delegacija sredi sovražnega sveta zastopala interese proletarijata sploh in načela socijalizma proti kapitalizmu. Drugič se je zavedalo delavstvo celega sveta, **da pojde v Genovi za njegovo kožo.** Vsled svetovne gospodarske krize je kapitalizem v ofenzivi proti delavstvu. Kapitalistične države so se zbrale v Genovi, da upostavijo zopet normalno kapitalistično svetovno gospodarstvo. To pa se ima izvršiti na račun delavstva. Tega dejstva se delavstvo zaveda in je tudi zaradi tega posvečalo vso pozornost Genovski konferenci.

Že iz tega razloga ni mogla iti nobena delavska organizacija molče mimo Genovske konference. Poleg tega pa mora pakazati vsaka delavska organizacija, zlasti mednarodne organizacije največjo aktivnost in zavzeti napram vsakemu političnemu dogodku svoje stališče. In ne samo to, prava delavska organizacija mora stremeti za tem, da odločujoče upliva na potek političnega dogodka.

Tega pa ne moremo trditi o najmogočnejši — vsaj po številu! — mednarodni delavski organizaciji kapitalističnh držav, o Amsterdamski strokovni Internacijonali. Njen glas se ni slišal, še manj pa se je čutil njen upliv.

Kljub temu, da baje ovlada ogromno večino delavstva, ni umela poklicati to delavstvo, da bi bilo stopilo v akcijo za delavske interese. In zbrani zastopniki kapitalističnih vlad ne bi bili mogli iti preko delavstva. Da amsterdamska Internacijonala tega ni storila in se zadovoljila na rimskem kongresu z vodenimi resolucijami in papirnato spomenico, to kaže, da voditelji te organizacije ne vodijo delavske politike, marveč da podpirajo svoje kapitalistične gospodarje. Obenem pa kaže to, da Amsterdamska Internacijonala ni zmožna aktivno z dejanji nastopiti za delavske interese.

Ali ne samo to, da proletarijat v odločilnih splošnih vprašanjih ni imel ničesar vreči v tehtnico. Tudi delavska vprašanja v ožjem smislu so se obravnavala na konferenci na način, ki je nevreden delavstva. Sestavila se je sicer podkomisija za delavska vprašanja, zlasti za nezaposlenost, ali njeno delo se je končalo brez pozitivnega rezultata.

Kakšen duh je vladal na konferenci glede delavskih vprašanj, to izhaja najbolje iz poročila italijanskega delegata Cabrinija, ki poroča o tem naslednje:

»Ogromen prepad zija med resolucijami te delavske podkomisije in onimi konferenc mednarodnega delavskega biroja v Washingtonu in v Ženevi. Gospodarska komisija je smatrala celo za potrebno, da izrecno konstatira, da ne živimo več v časih, ko se je ustanovil mednarodni delavski biro in so nastale resolucije v Washingtonu in v Ženevi. Predlogi strokovnih organizacij, da se te resolucije ratificirajo, so se odločno zavrnili. Za delavske zahteve, kakor jih je postavil mednarodni delavski biro, sta se zavzela samo nemški in italijanski delegat — Rusija v tej komisiji ni bila zastopana. V plenarni seji gospodarske komisije je bil ruski zastopnik Rakovski edini, ki je zahteval, da se vlade zavežejo, predložiti resolucije, sprejete v Washingtonu parlamentom. In bil je edino Rakovski, ki je glasoval za ta predlog.«

Nobeno dejstvo pač ne more jasneje govoriti o sedanji brezmoči delavstva kapitalističnih držav.

En del proletarijata je skušal že pred Genovsko konferenco ukreniti vse potrebno, da se proti konferenci kapitalističnih držav skliče svetovni delavski kongres. Zato se je tudi v prvi vrsti vršila konferenca treh Internacijonal v Berlinu, zato se je tudi sestavil poseben odbor. Toda zastopniki Druge Internacijonale, ki je povsodi podpirala svetovno vojno in sedela povsodi v kapitalističnih vladah, ti so onemogočili sklicanje. S tem pa je seveda postal tudi v Berlinu sestavljen odbor odveč in se je razšel, ker delavstvo ne potrebuje odborov, ki bi samo govorili med sabo.

Poljska v francoskih vodah.

Mirnim srcem se lahko trdi, da ovlada francoska politika danes evropski kontingent tja do mej sovjetske Rusije, kjer se pričenja nov svet, nov gospodarski in politični sistem. Temeljni steber francoske politike je Versajski diktat. Z njim stoji in pade nadvladje Francije v Evropi. Zato se tudi Francija tako krčevito drži tega diktata, ki drži v šahu 70 milijonski nemški narod, edino kompaktno veliko maso v centralni Evropi. Za Verzajskim diktatom pa stoji francoska armada, najsilnejša vojaška organizacija na svetu. Ta armada je zmiraj na straži, da stopi v akcijo v obrambo Verzajskega miru. Drugi mogočen steber francoske politike je strah malih nasledstvenih držav — v srednji Evropi in na severnem Balkanu pred Nemčijo in ruskih obrobnih držav pred Rusijo in Nemčijo. Ta strah je znala izrabiti francoska politika. Poleg tega pa so omenjene države gospodarsko silno slabotne in njihova ozemlja nudijo sijajen eksploatacijski objekt za francoski kapital. Strah za svojo eksistenco in gospodarska razrvanost je zbrala te države in državice okoli Francije, ki si je znala pridobiti povsodi odločilni vpliv, ki gre tako daleč, da se nahajajo nekatere teh držav v popolnem vazalnem razmerju napram Franciji.

Obrniti hočemo danes glavno pažnjo Poljski, ki stoji v najožji zvezi z malo antanto in ki tvori nekak posredovalni član in most med malo antanto in baltiškimi državami.

Pretekle dni je poljski sejm razpravljal o celi vrsti pogodb, ki so se sklenile med Francijo in Poljsko.

Predvsem je tu važna tajna vojaška pogodba, po kateri se je zavezala Poljska, da uvede dvoletno vojaško službo. Ta pogodba je že izvedena. Poljska armada naj zavaruje Francijo. Ulogo, ki jo je igrala svojčas Rusija za Francijo proti Nemčiji, to ulogo je sedaj prevzela Poljska. Poljaki naj branijo francoske interese ob Renu. Poleg tega pa naj bodo Poljaki straža proti Rusiji in naj onemogočijo neposredni teritorijalni stik med Nemčijo in Rusijo.

Druga pogodba je politične narave in se tiče politike v srednji in iztočni Evropi. Predvsem zagarantira ta pogodba ohranitev stanja status quo, kakor ga je ustvaril Verzajski mir. Predno se sklene kaka pogodba glede politike v srednji in vzhodni Evropi, je izmenjati prej medsebojna mnenja, na kar je seveda vezana samo Poljska kot politično slabejša. Ta pogodba hoče onemogočiti vsako presenečenje, Franciji naj zagarantira kontrolo nad poljsko vnanjo politiko in ohrani tako Poljsko v svoji odvisnosti.

Gospodarski pogodbi, ki sta bili predloženi sejmu, se tičeta trgovine in nafte. Obe pogodbi sta enostranski, ki dajeta Franciji največje ugodnosti, dočim nalagata Poljski samo obveze.

Posebno značilna je pogodba glede nafte, ki daje francoskemu kapitalu najdalekosežnejše koncesije, kakršne more dobiti evropski kapital samo v kaki kolonijalni zemlji. Francoski kapital dobi neomejeno koncesijo za eksploatacijo poljskih petrolejskih vrelcev. Eksport nafte je neomejen. Edini pogoj je, da se najprej pokrijejo notranje potrebe. Kar se pa tiče cene nafte, ki se komunizira doma, ne sme biti ta cena nižja kakor pa je za obrestovanje investiranega francoskega kapitala potrebno. Investiran francoski kapital je prost vsakega morebitnega premoženjskega davka in prisilnega posojila. Ta pogodba izroča petrolejske vrelce v popolno oblast francoskega kapitala, kateremu se daje pravice neomejenega izkoriščanja.

Trgovinska pogodba daje samo Franciji klavzulo največje ugodnosti, dočim Francija Poljski ne daje te ugodnosti. Pri 103 tarifnih postavkah dovoljuje Poljska Francozom posebne popuste.

Francija hoče trdno zadrgniti vrvi, s katerimi je pripela nase nove države, da si zasigura oblast za dolgo dobo let. Posebno velik interes pa ima na Poljski.

Finance sovjetske Rusije.

Znani angleški nacijonalni ekonom Keynes je na podlagi informacij, ki jih je dobil od ruske genovske delegacije, podal o tem predmetu par člankov, iz katerih posnemamo naslednje v svrho informacije naših čitateljev:

Pod silo revolucijonarnih dogodkov in intervencijonističnih kontrarevolucijonarnih vojn so uvedli boljševiki brezdenarno gospodarstvo. Sovjetski rubel je sicer krožil, ali njegovo vrednost so sistematično uničevali z izdajanjem vedno novih množin. Danes kroži v Rusiji preko 70 trilijonov papirnatih sovjetskih rubljev.

Odkar pa je nehala doba revolucijonarnega komunizma in se sovjetska Rusija pripravlja na dobo mirnega sožitja s kapitalističnimi državami, dokler zopet ne nastopi revolucijonarna situacija, pa se zopet vrača v denarno gospodarstvo. V nekaterih gospodarskih panogah že vlada popolno denarno gospodarstvo, drugod pa še vladajo stare razmere.

V ozki zvezi z novim načinom gospodarstva je tudi, da je sovjetska vlada sestavila za l. 1921 reden državni proračun. Da se finančni komisarijat ogne silnemu kolebanju papirnatega rublja, računa z enoto, ki ga označuje za »zlati rubel«. Ta »zlati rubel« predstavlja kupno vrednost zlatega rublja za l. 1913 in je v resnici samo računski rezultat. Tedensko se zračuna indeks-številka, koliko papirnatih rubljev je

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

POZIV

na subskripcijo IV. emisije delnic Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.

II. redni občni zbor Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani, je sklenil povišati delniško glavnico

od K 24,000.000·— na K 48,000.000·—

z izdajo 60.000 novih delnic po K 400·— nom. vrednosti pod sledečimi pogoji:

1.) Dosedanji delničarji imajo pravico, da prevzamejo za vsako staro delnico eno novo po ceni K 520·— za komad.
2.) Neoptirane delnice dodeli upravni svet novim delničarjem po kurzu K 580·— za komad.
3.) Subskripcija se začne 22. maja 1922 in konča 14. junija 1922. Nove delnice so deležne dobička za drugo polletje l. 1922.
4.) Opcija oz. subskripcija se izvrši:

pri blagajni Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani,
" " " " " podr. Djakovo,
" " " " " " Maribor,
" " " " " " Sarajevo,
" " " " " " Split,
" " " " " " Sombor,
pri blagajni Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani
podr. Šibenik,
" " " " " ekspoziture Bled,
" " Sveopće zanatlijske banke d. d. v Zagrebu,
" " " " " podr. Karlovac,
" " Gospodarske banke d. d. v Novem Sadu.

5.) Protivrednost podpisanih delnic se vplača takoj pri subskripciji.

Ljubljana, 16. maja 1922.

Upravni svet.

treba, da se dobi ona množina blaga, ki jo je bilo dobiti l. 1913 za en zlati rubel. Naslednje številke kažejo, kako silno je padala vrednost papirnatega rublja:

1. 12. 1921	. .	107.000
1. 1. 1922	. .	170.000
1. 2. 1922	. .	420.000
1. 3. 1922	. .	1,060.000
1. 4. 1922	. .	2,100.000

Poleg tega pa zahteva prehodni čas, ko se uvaja v industrijo zopet denarni sistem, mnogo večjo izdajo denarja. Sovjetski rubel pa danes še stalno ne notira. Od 1. aprila 1922 se je pričelo zamenjavanje starega rublja z novim v razmerju 1 : 10.000.

Mesečni državni izdatki v papirnatih rubljih se cenijo na skupno vrednost 100 milijonov predvojnih rubljev. Ako se vzame, da so cene danes povprečno za 50% višje kakor pred vojno, potem znači to, da znašajo letni državni izdatki 150—180 milijonov funtov šterlingov. Kar se tiče kritja izdatkov, tvorijo glavni dohodek naturalni davki poljedelstva, ki znašajo 40 odstotkov vseh dohodkov, kar znači, da znaša vrednost današnje poljedelske produkcije v Rusiji 700 milijonov funtov šterlingov. V tem letu gladu se ceni poljedelska produkcija na polovico predvojne. 15% dohodkov dajejo indirektni davki na petrolej, vžigalice, tobak, sol, sladkor in čaj; 15% dajo trusti. Davki pokrijejo torej 70% vseh izdatkov.

Ogromna množina papirnatega denarja je tako zelo omajala zaupanje v denar, da je razvrednotenje naraslo štirikrat tako hitro kakor pa naraščanje inflacije. In značilno je, da kljub ogromni množini denarja vlada pomanjkanje denarja. Inflacija pomeni v svojem bistvu tajni davek, ki ga plača ljudstvo. Vsled inflacije si je država odtegnila naslednje vsote:

1918	525	milijon. zlat. rub.
1919	380	» » »
1920	180	» » »
1921	143	» » »
1922 (I.—III.)	58	» » »

Valutna politika, ki jo zasleduje danes sovjetska vlada, gre za tem, da se zopet upostavi zlata valuta. Ustanovila se je posebna banka za bankovce. Njena naloga je predvsem, da trguje na borzi z inozemskimi valutami in da financira uvoz in izvoz. Ta banka ima izdati nove bankovce, ki se lahko izmenjajo proti inozemskim valutam na podlagi stalnih cen in sicer za one, ki dokažejo potrebo po inozemskih sredstvih v trgovske svrhe. Kar se kritja teh bankovcev tiče, sta dva nazora:

Eden nazor gre za tem, da se izdajo bankovci samo proti zlatu, proti tujim valutam, ki pridejo v deželo od eksporta in proti blagu, ki je pripravljeno za eksport.

Drugi nazor pa gre za tem, da se izdajo manjši bankovci s sprejemljivim tečajem, ki se lahko izmenjajo proti sovjetskim rubljem.

Boji na Kitajskem.

Na Kitajskem se borita dva generala za nadvlado in vsak ima svojo armado. Vu-Pei-Fu in Čang-Tso-Lin se borita pri Pekingu. Čang-Tso-Lin je generalni guverner velike province Mandžurije in pravi gospodar na celem severnem Kitajskem, obenem pa je največji bogataš na Kitajskem. Vu-Pei-Fu pa je guverner srednje kitajskih provinc in istotako mogočen bogataš.

Kitajska je republika. Pred desetimi leti je padla fevdalna monarhija. In od tistih dni se zemlja še ni pomirila. Ogromno ozemlje Kitaja je pozorišče najlutejših notranjih bojev. Nekdaj enotna država je razpadla v posamezna neodvisna ozemlja, ki jih upravljajo vojaški guvernerji, ki nosijo ime Čučün. Ti Čučüni združujejo vso politično oblast. Izrabljujoč svojo ogromno oblast so v poslednjih letih razvili mrzlično gospodarsko delovanje. Potom davkov, izrabe železnic, državne lastnine, pospeševanja industrijalizacije dežele, oddajanja koncesij inozemskim kapitalistom in podkupnin so postali čučüni polagoma tudi najmogočnejši gospodarski oblastniki. V svojih rokah združujejo politično oblast kot guvernerji, obenem pa imajo tudi vso gospodarsko oblast kot najbogatejši kapitalisti in fabrikanti.

S padcem kitajske fevdalne monarhije je padel kitajski srednji vek — fevdalizem. Kapitalistični gospodarski sistem si je siloma odprl vrata tudi v to deželo. Na Kitajskem se v težkih notranjih bojih rodi kitajski kapitalizem, katerega predbojevniki so čučüni.

Pod fevdalno monarhijo so poznali v Kitajski samo inozemske kapitaliste. Domači kapitalisti so se pričeli razvijati šele v zadnjem desetletju. Nastanek posebne kitajske buržuazije bo imel najdalekosežnejše pol. posledice. Predvsem bo stremljenje po nacionalni konsolidaciji t. j. po zopetni združitvi razpadlega ozemlja bivšega kitajskega carstva pod centralizirano politično oblastjo v rokah kitajske buržuazije vedno silneje. To stremljenje najde predvsem izraza v boju med posameznimi čučüni za nadvlado v celi državi. Eden teh bo končno brez dvoma dosegel nadvlado. In tako bo dana pot na notranjo konsolidacijo, ki bo spravila Kitajsko na isto pot, ki jo je pred desetletji nastopila Japonska. Kitajska nastopi pot ogromnega gospodarskega, političnega in vojaškega razvoja, pot izpodrivanja inozemskega kapitala, pot razvoja lastnega kolonijalnega imperijalizma.

Trenotno sta v Kijevu dva taka čučüna, ki se borita za nadoblast. Čang-Tso-Lin je eden, Vu-Pei-Tu je drugi.

Čang-Tso-Lin je konstitucionelni monarhist in prijatelj Japonske — vsaj tako dolgo, dokler potrebuje japonsko pomoč. Za njim stoji tudi »Anfu« — stranka v Kitaju, ki deluje v japonskem interesu. Vu-Pei-Tu se imenuje republikanec in je prijatelj Amerike— dokler potrebuje njeno pomoč. Po dosedanjih poročilih sklepati bo Vu-Pei-Fu zmagovalec v boju. Oseba zmagovalca ne pomeni dosti. Važno je le to, da vodi današnji notranji boj k zopetni upostavitvi Kitaja in to pod centralizirano oblastjo nove kitajske buržuazije.

Prva naloga nove vlade bo brez dvoma pričetek boja za nacijonalno osamosvojitev napram inozemskemu kapitalu. Že sedaj so se oprijeli oni Kitajci, ki so študirali na ameriških univerzah parole »Kitaj Kitajcem«, katero parolo tudi sistematično razširjajo.

Na Kitajskem ima največji upliv danes japonski kapital. On zelo močno upliva na kitajsko vnanjo trgovino, kitajsko industrijo in transport. Gospodarstvo obvlada japonski kapital celo Mandžurijo in pod njegovim vplivom stoji »Anfu« — stranka. Vzbujajoči se kitajski kapitalizem bo imel svojega glavnega konkurenta in nasprotnika v Japonski. Ko se bo kitajska buržuazija utrdila, bo prišlo brez dvoma do otvorenega boja. To bo imelo za posledico ameriško-kitajsko zbližanje, ker je tudi Amerika nasprotnica Japonske.

Razvoj kapitalizma na Kitajskem bo še poslabšal stanje kitajskega delavca, znanega pod imenom »kuli«. Že danes je ta delavec najslabše plačan in zasluži komaj eno četrtino zaslužka ameriškega delavca. Draginja raste tudi tam od meseca do meseca, a zaslužek ostane isti. Organizirano delav. gibanje je rajvito samo na južnem Kitajskem. Po kitajskih pristaniščih je danes okoli 200.000, v notranjosti dežele pa okoli 185.000 organiziranih delavcev. Ali prebivalstva šteje Kitaj 400 milijonov.

Priobčenja Zagrebačkog zbora.

Željeznički popust za posjetioce Zagrebačkog Zbora. Ministarstvo saobraćaja u Beogradu i prometno ravnateljstvo Južne željeznice u Ljubljani, dozvolili su posjetiocima Zagrebačkog Zbora-Velesajma polovičnu vožnju u svim razredima putničkih vlakova na željeznicama kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Polovičnu voznu željezničku kartu za polazak u Zagreb i natrag imati će samo oni posjetnici »Zbora«, koji si nabave Legitimaciju i znak »Zbora«.

Legitimacija sa znakom vrijedi kao permanentna ulaznica, a dobiva se kod uprave »Zbora«, Trg 29. listopada, broj 1, a u pokrajini kod svih podružnica Prve hrvatske štedionice.

Permanentne i dnevne ulaznice za »Zagrebački Zbor«. Izdane su permanentne ulaznice za »Zagrebački Zbor« za cijelo vrijeme trajanja Zbora. Nabavljaju se uz cijenu od K 200:— kod uprave Zbora, Trg 29. listopada, broj 1, i u papirnici i knjižari Auer, Ilica 16.

Francuski paviljon. Od stranih država sagradile su svoje vlastite paviljone na izložbi Zagrebačkog Zbora Francuska i Čeho-Slovačka. Francuski paviljon sagradjen je u stilu sredovječnog francuskog baroka. U njemu će biti izloženi ovi francuski proizvodi: Šampanjac »Royal Marenil«. Zastupstvo za Jugoslaviju: Istočno trgovačko društvo u Zagrebu. Marsilijska proizvodnja sapuna, parfumerija, knjige i novine, manufakturna roba i trikotaža. U paviljonu će biti smještena i velika garaža tvornice automobila »Renault« iz Pariza, kao i najmoderniji poljoprivredni strojevi.

Gdje se u pokrajini mogu nabaviti legitimacije za 50 postotni željeznički popust za posjetioce Zbora.

Legitimacije za 50% željeznički popust za sve putničke vlakove državne i južne željeznice sa znakom Zbora, koje ujedno vrijede kao permanentne ulaznice za vrijeme trajanja Zbora uz cijenu od K 200:— mogu posjetioci Zbora nabaviti u pokrajini i to:

U Sarajevu: U uredu Trgovačko-obrtničke komore (kod činovnika komore g. Novica Teržić i kod Podružnice Prve hrvatske štedionice.

U Karlovcu: kod podružnice Prve hrvatske štedionice i kod trgovca g. Mika Kozine.

U Djakovu: kod podružnice Zadružne gospodarske banke.

U Rumi: kod Banke za trgovinu i industriju.

U Slatini: kod Hrvatske štedionice d. d.

U Subotici: kod podružnice Skladišnog i odpremnog društva.

Novi Sad: Kod podružnice Skladišnog i odpremnog društva.

U Osijeku: kod Trgovačke obrtničke komore i trgovca g. Ivana Janjića.

U Mariboru: kod Skladišnog i odpremnog d. d.

U Beogradu: kod Expedita d. d. podružnica skladišnog i odpremnog društva i kod podružnice Prve Hrvatske Štedionice.

I u svim ostalim mjestima, u kojima se nalaze podružnice Prve hrvatske štedionice.

Strana trgovina, zastupana u Zboru po domaćim trgovcima.

Artikli strane proizvodnje, koje prodaju domaći trgovci, koji se bave prometom inostrane robe, biti će izloženi u *»Trgovačkom paviljonu«.* Izložbeni predmeti razdijeljeni su po skupinama. Razne predmete izložilo je oko 120 tvrdki. Osobito su brojno zastupani trgovci tekstilnom robom.

Pregled industrije strojeva.

Veoma će zanimiva biti industrija strojeva na Zagrebačkom Zboru. Smještena je u »Trgovačkom trijemu«. Ovdje izložene strojeve izložili su domaći trgovci. Imade izloženih strojeva počam od najjednostavnijih do najzamršenijih. Izloženi su većim dijelom obrtni i poljoprivredni strojevi. U trgovačkom trijemu izložilo je oko 50 tvrdki.

Strana industrija na Velikom Sajmu, smještena je u Medjunarodnom paviljonu, u kojem će posjetnik moći vidjeti proizvode raznih država, koja su izložile prvorazredne inostrane industrijalne firme. Razdjeiba u ovom paviljonu nije udešena prema skupinama, već prema državama.

Izložili su industrijalci ovih narodnosti: Talijani, Nijemci, Austrijski Nijemci, Švicari i Poljaci, dok će Česi i Francuzi izložiti u vlastitim zgradama.

Domaća proizvodnja na zagrebačkom Velikom Sajmu.

Domaća proizvodnja biti će smještena u *Industrijskoj Palači* i u industrijskom paviljonu. Izložba će pružati veoma zanimivu sliku stanja naše poljoprivrede. U glavnoj palači biti će smještene u prizemlju ove industrijalne grane: Industrija kože, drva, pokućtva, živežnih namirnica, papir i grafika. U prvom katu nalazi se smještena tekstilna industrija, umjetni obrt, krznarstvo i galanterijska roba. U industrijskom paviljonu rastavljaju se izložci domaće proizvodnje i biti će izložene ove grupe: Kemijski proizvodi, gradjevinarstvo, zdravstvena industrija, željezni proizvodi i elektrotehnika. Ove skupine so veoma raznolike. Osim u »Industrijskoj palači« i »Industrijskom paviljonu« nalazi se smještena domača industrija desno od glavnog ulaza u »Trgovački paviljon«, ovdje se smestio veći broj domaćih proizvadjača, koji su za izložbu prekasno prijavili.

Industrija banske Hrvatske na velikom sajmu. Na ovogodišnjoj izložbi uzoraka Zagrebačkog Zbora, biti će zastupane ove industrijske grane Hrvatske: *1. Industrija željeza i kovina,* koja obuhvaća 15 tvornica za izradbu željeza. *2. Industrija strojeva i prometala* izkazuje 31 poduzeće tvorničkog karaktera. Od tega 10 tvornica strojeva i 2 brodogradilišta. *3. Industrija kamenja, gline i stakla,* zastupana je sa 85 poduzeća. *4. Industrija drva* sa 66 pilana i dloničarskih društava tvorničkog karaktera te tvornica štapova i pokućtva. *5. Industrija kože,* zastupana je sa 5 poduzeća. *6. Industrija papira i grafike* zastupana je sa 29 podužeća. *7. Tekstilna industrija obuhvaća* 19 tvornica. *9. Kemijska industrija* obuhvaća 28 poduzeća.

Naša industrija, koja se u zadnje vrijeme počela rapidno razvijati, prvi puta će sada kompletno izložiti industrijske proizvodnje, razveseliti će svakog posjetnika Zborove izložbe.

Popust na njemačko-austrijskim pragama Južne željeznice. Ravnateljstvo Južne željeznice u Beču dozvolilo je za skupne izlete posjetnicima Zagrebačkog velesajma kod osobnih, brzih i D-vlakova 50 postotni popust.

Botri pozor!

V zalogi imamo vsakovrstne obleke za birmance, kakor tudi vsakovrstne moške obleke, vsakovrstno tu- in inozemsko sukno, obleke po meri izvršujem v najkrajšem času.

LOŽAR & BIZJAK

Ljubljana, Sv. Petra c. 20

Trgovino

mešanega blaga na prometni točki na deželi ali v mestu se vzame v najem, event. se kupi hiša. Ponudbe na upravo pod ‚Promet'.

Elektrotehnik

Nemško-avstrijski državljan, 25 let star, samski, zmožen nekoliko slovenščine, z večletno prakso obrat. monterja, samostojen v vseh elektrotehnih obratih, visokem in srednjem toku. Absolvent 2. letnikov tehnične strokovne šole za elektrotehniko s koncesijoniranim izpitom na tehnolog. obrt. muzaju na Dunaju išče primerno službo. — Dopise se prosi na Fr. Nemec, Wien XI. 2, Dreherstr. 33.

Več vajencev

za ključavničarstvo, kovinsko strugarstvo, strojno mizarstvo, in lesno strugarstvo sprejme takoj

tovarna Bašin i drug

Ljubljana, Sv. Petra cesta 75

s septembrom, lastna šola za vajence pod vodstvom inženerja - profesorja.

Otvoritev vrta in kegljišča

se vrši na binkoštno nedeljo, v gostilni pri „KORLNU" (prej Peter). Za dobra jedila in izborno pijačo je preskrbljeno. K obilni udeležbi vabi

Karl Cigler, gostilničar.

Proda se enonadstropna hiša

z 8 stanovanji in obsežnim vrtom

na periferiji Ljubljane ob Tržaški cesti. Kupec dobi na jesen stanovanje v hiši. Naslov pove upravništvo „Jugoslavije".

Več ključavničarjev

sprejmejo

Kranjske tvornice „TITAN"

RAMNIK pri Ljubljani.

Med 40 raznimi sistemi pisalnih strojev, ki so se upurabljali v mojih nekdanjih trgovskih šolah LEGAT v MARIBORU in Dr. FINK v GRADCU, se je izkazal najboljši in najprikladnejši sistem

pisalni stroj ‚Continental'

ANT. RUD. LEGAT

MARIBOR

Slovenska ul. 7 • • Telef. 100 in 97

Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami.

Samoprodaja pisalnega stroja „CONTINENTAL" za vso Slovenijo.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Zahvala.

Podpisana Gospodarska zveza se tem potom javno zahvaljuje požarnim brambam Trebnje, Ponikve, Mirnapeč, Velika Loka in Mirna za njihovo nadvse požrtvovalno pomoč o priliki požara v parketni tovarni v Trebnjem.

Ljubljana, dne 1. junija 1922.

Gospodarska zveza v Ljubljani.

RESTAVRACIJA

dobroidoča z lepim senčnatim vrtom in veliko dvorano na prometnem kraju v Ljubljani se po ugodni ceni radi družinskih razmer proda. Ponudbe na an. zav. Dr. Beseljak in dr. Ljubljana, Sodna ulica številka 5.

Velika hiša

v mestu, dvonadstropna, ozir. 2 hiši s dvema pročeljema z velikim skladiščem, obokane kleti, se po ugodni ceni proda. Ponudbe pod „TOVARNA" na An. zav. Drago Beseljak in dr. Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Električne stroje proizvod A. E. G.

za vrtlini in enakomerni tok, za pogon in luč (dinamo) 1—6 k. s. in vse elektrotehnične potrebščine v zalogi po ugodnih cenah.

Elektrotehnična tvrdka Karol Florijančič, Celje.

Elektroinženjere in trg. uradnike

išče velika delniška družba za strojarsko in elektrotehnično industrijo v Jugoslaviji. Obširne ponudbe na upravo lista pod štev. 12345.

OBJAVA.

Jadranska banka d. d. v Beogradu naznanja, da izplačuje vsled sklepa občnega zbora z dne 27. maja 1922 za leto 1921 12%-no dividendo v znesku Din 12.- za delniški kupon št. 16.

Kupone vnovčujejo pričenši z dnem 10. junija 1922, Jadranska banka v Beogradu in njene podružnice v Cavtatu, Celju, Dubrovniku, Hercegnovome, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu. Jadranska banka v Trstu in njene podružnice na Dunaju, v Opatiji in Zadru. Banka i Štediona za Primorje na Sušaku in njene podružnice na Reki in v Bakru.

V Ljubljani, dne 31. maja 1922.

RAVNATELJSTVO.

OGLAŠUJTE V „JUGOSLAVIJI"!

Slovenski književni trg.

S političnim osvobojenjem iz avstrijskega in nemškega jarma smo se Slovenci kolikortoliko osvobodili tudi kulturno. Slovensko šolstvo, slovensko upravanje — kratkomalo priznanje slovenstva in slovenščine je tudi slovenski književnosti omogočilo širši razmah. V razveseljivem številu so se pričela kmalu po prevratu pojavljati na književnem trgu izvirna in prevodna dela razmeroma dobro, pogosto tudi prvovrstne vsebine. Tudi odjem knjižnih produktov je bil spočetka zadovoljiv. Ob vedno rastoči draginji papirja, tiskarskih potrebščin, tiska in dela pa so postale tudi knjige drage in občinstvo — predvsem uradništvo, učiteljstvo, dijaštvo in delavstvo, ki tvori večino knjižnih odjemalcev — ni več v toliki meri zmoglo cen knjigam kakor sprva. Nastala je kriza, ki bi bila skoro uničila lep razvoj slovenske književnosti, da se ni posrečilo umnemu in požrtvovalnemu gospodarstvu založništev, krizo vsaj kolikortoliko omiliti s tem, da so vkljub horendno povišanim produktivnim stroškom izdali knjige za skoro isto ceno kakor pred krizo. Neprijetna situacija, v katero je postavila vsa založništva vedno naraščajoča draginja, traja seveda še danes in baš to onemogoča oni lepi in mogočni razvoj slovenske književnosti, ki se je obetal spočetka. Založništva dandanes riskirajo mnogo: ako tiskajo visoke naklade (5 ali celo 10 tisoč izvodov), da bi s tem omogočili cenejšo izdajo knjige, investirajo ogromne zneske, ki dosegajo četrt in tudi pol milijona kron. Pri vsem osvobojenju pa je nas Slovencev tako malo, da se visoka naklada prodaja dolga, dolga leta, predno je razprodana.

Kakšna pa bo situacija na knjižnem trgu čez 5 ali 10 let, pa ne more nihče vedeti. In tu tiči založnikov riziko. Vsakdo ve, da se mora v današnjih nestalnih razmerah denar in blago hitro obračati, če se hoče izogniti skoroda sigurni izgubi. Iz tega razloga ravno pa so investicije založništev, ki se morejo raztezati na dolgo dobo let, zelo riskantne. Če pa založnik izda prav majhno naklado knjige, ga knjiga tem več stane in je torej toliko dražja. Draga knjiga pa se — če ni morda strokovna in kot taka gotovim krogom absolutno potrebna — ob teh obubožanih razmerah prodaja zelo slabo in obleži založniku še tista nizka naklada za dolgo časa v zalogi. Menda je umestno, da smo nekoliko obširneje razložili to dejstvo, ker se še ni nihče potrudil, da bi občinstvo opozoril na to. Človek gre mimo knjigarne, pogled mu obvisi na ceni knjige in zdi se mu, da je knjiga neramno draga. Ne pomisli pa prav nič, koliko tisočih knjig je še v zalogi in koliko tiči v tisti zalogi efektivnega denarja! In končno menda lahko mirno trdimo, da so knjige še najcenejši produkt današnjega časa z ozirom na predvojne cene.

Kar tiče slovenskega založništva, pa moramo odkrito in z veseljem priznati, da vrši vkljub silno težavnim razmeram svojo visoko kulturno nalogo požrtvovalno, z vso vnemo in tudi z lepimi uspehi. Pri tem moramo seveda poudariti tudi zasluge čitajočega občinstva, ki obstoje v tem, da vkljub vsem nešteviln̂im nevoljam vsakdanjega življenja še ni zgubilo smisla in ljubezni za lepo knjigo in dobro čtivo. Še po skoroda vsaki ediciji slovenskih založništev je občinstvo poseglo rado in vsaj tako številno, da je bilo založništvom omogočeno, nadaljevati z novimi izdajami. Kako bi tudi drugače bilo mogoče, da bi v dobrih treh letih izšlo gotovo nad 300 slovenskih knjig in brošur izvirne in prevodne literature večjega in manjšega obsega!

Pri tem pa niti ne upoštevamo množico glasbenih edicij in strok. oz. društvenih izdaj. To je pač vsega priznanja in vse pohvale vredna marljivost založništev.

Slovensko založništvo tvorijo deloma posamezniki (Schwentner, do predlani Kleinmayr & Bamberg itd.) deloma društva (Omladina, Prosveta itd) razne tiskovne zadruge in tiskarne (Jugoslovanska, Zvezna, Učiteljska, Narodna). Med najagilnejše smemo prištevati Jugoslovansko, Zvezno in Tiskovno zadrugo. Ker pa se prva peča povečini z edicijami nabožne vsebine, zavzemata prvo mesto slovanskih založništev v beletristiki Zvezna tiskarna in knjigarna, d. z o. z. v Volčovi ulici in Tiskovna zadruga v Prešernovi ulici. Slednja datira menda iz l. 1916 ter pridno zalaga izvirno in prevodno literaturo. Doslej je izdala okoli 40 knjig in brošur. Založba »Zvezne tiskarne« pa se je osnovala šele po prevratu in je v še ne treh letih izdala ca 50 knjig in brošur, od teh 30 izvirnih, ostalo pa prvovrstnih prevodov iz svetovne literature. Razun tega je izdala 12 številk malih pesmaric najpriljubljenejših slovenskih pesmi v zelo priročni žepni obliki, s čemur je zelo ustregla pevcem in zborom.

Založništvo »Zvezne tiskarne« je razdelilo svoje izdaje v a) Založbo, b) Narodno knjižnico, c) brošure, d) knjižnico dnevnika »Jugoslavija«, e) Pesmarice.

a) Založba.

V tem oddelku izdaja »Zvezna« povečini izvirno prozo in poezijo.

Albreht Iv.: *Slatnje*, pesmi.
Albreht Iv.: *Mlada greda*, otroške pesmi z bogatimi ilustracijami M. Gasparija.
Gruden Igo: *Narcis*, pesmi.
Gruden Igo: *Primorske pesmi*, obe z lepimi naslovnimi risbami I. Vavpotiča.
Glaser Jan.: *Pohorske poti*, pesmi.
Golar Cv.: *Kmečke povesti*, zbirka črtic.
Komanova M.: *Šopek samotarke*, zbirka črtic.
Pugelj M.: *Mimo ciljev*, zbirka črtic.
Seidel J.: *Rastlinstvo naših alp*, prispevek k spoznavanju slovenske zemlje.
Stuhec J.: *Slovenska narodna mladina.*
Macchiavelli N.: *Vladar*, prevel Abditus.
Skrbinšek M.: *Dilletantski oder* (»Nova Talija« I. navodila).
Navinšek E.: *Lepa maska* (»Nova Talija« I. navodila).
Govekar Fr.: *Svitanje*, zgodov. roman izza francoske zasedbe Slovenije. Ilustrovano.
Ruskin John: *Črna brata*, pravljica za mladino, prevel Lj. Furlani, bogato ilustrovano.
R. Tagore: *Vrtnar*, pesmi ljubezni, prevel dr. A. Gradnik.
Ogrin Fr.: *Slike iz Belokrajine*, potopisne črtice.
Rozman Iv.: *Naša bol*, o vzrokih našega poraza na Koroškem.

V tisku pa se nahaja Ks. Meškova mladinska knjiga »*Volk spokornik in druge povesti*«, bogato ilustrovana, nadalje R. Tagore: »*Gitanjali*«, žriveni spevi v prevodu dr. Gradnika in kot nadaljnji zvezki »Nove Talije« v redakciji Milana Skrbinška: »Oče«, »*Mariša*«, »*Zemlja*«, »*Borba*«, »*Uboštvo*«, »*Vrag*«, »*Ženitev*« in »*Mrak*«. — V oddelku

b) Narodna knjižnica,

za katero sprejema založba tudi stalne naročnike, je doslej izšlo 33 snopičev prvovrstne izvirne in prevodne literature:

1.— 2. zv.: *Val. Vodnika zbrani spisi.*
3.— 5. zv.: *Gaudeamus*, komedija L. Andrejev-Gionar.
6.— 9. zv.: *Gadje gnezdo*, povest iz dni trpljenja in nad, Vladimir Levstik.
10.—12. zv.: *Bele noči — mali junak*, I. Dostojevski-Borštnik.
13.—15. zv.: *Moje življenje*, avtobiografija, Iv. Cankar.
16. zv.: *Paberki iz Roža*, koroške pravljice, Iv. Albreht.
17.—18. zv.: *Bilke*, novele Mar. Kmetove.
19.—23. zv.: *Kuhinja pri kraljici Gosji nožici*, roman Anatol France-a — O. Župančič.
24. zv.: *Pikova dama*, S. Puškin-Borštnik.
25.—27. zv. *Slovenska narodna lirika*, izbral Janko Glaser.
28.—29. zv.: *Malenkosti*, črtice Iv. Albrehta.
30.—31. zv.: *Helena*, povest M. Kmetove.
32.—33. zv.: *Karmen*, P. Merimée — Vl. Levstik.

Tudi to knjižnico bo »Zvezna knjigarna nadaljevala z novimi najboljšimi prevodi in izvirnimi deli, ki jih ima v rokopisu že pripravljene.

V »Knjižnici »Jugoslavije«

izhajajo ponatisi najboljših podlistkov tega lista. — V

»brošurah«,

ki so bile in so še velevažne z ozirom na naš težavni obmejni položaj, so izšli večinoma propagandni spisi.

Posebno dobra misel založništva pa je bila izdaja

»Male pesmarice«,

ki je hipoma našla neštevilno odjemalcev. S priročno žepno obliko je založništvo odpomoglo občutnemu pomanjkanju pesmaric. Kako silno postreženo je bilo z izdajo Male pesmarice, je dokaz, da nekaterih pesmaric že primanjkuje, dasi so se tiskale v precej visoki nakladi in bo treba misliti na drugo izdajo. Razun doslej izišlih 12 pesmaric je izdalo založništvo Zorko Prelovca »Dve pesmi« (»Kam škrjanček moj hitiš« — in »Zapoj mi pesem...«) ter istega skladatelja »*Rdeče rože*« za klavir. V tisku pa se nahaja E. Adamičevih »*10 moških zborov*« in E. Adamičevih »*16 jugoslovenskih narodnih pesmi*«.

Tako tudi v materialnem oziru založništvo pridno izdaja lepo literaturo, ki smo jo Slovenci bili doslej deležni le v skromni meri.

Priznati moramo, da so vse izdaje založništva »Zvezne« razmeroma najcenejše od vseh slovenskih založništev. Tudi zunanja oprema njenih izdaj je prav prijetna in okusna, nekatere njene edicije tako osobito v zadnjem času so res prvovrstne zunanje oblike.

Kolikor nam je znano, ima založništvo »Zvezne« nakupljenih že nadaljnih 30 rokopisov za izdajo novih knjig. Obeta se nam torej v bližnji bodočnosti na književnem trgu lepa vrsta novitet, ki bodo brez dvoma lepo obogatile našo literaturo.

Kadar izide posamezna knjiga, se pač ne zavedamo, da bi bil s tem storjen bogve kak korak naprej — ki naj bi morda bil še kako uvaževanja vreden. Ako pa se ozremo po preteku pravzaprav kratke dobe treh let nazaj in premotrimo delo te dobe, vidimo, da je založništvo izvršilo naravnost ogromno delo, ki prav gotovo nekaj pomeni v našem kulturnem življenju.

Težave, ki so nekdaj zavirale razvoj slovenske književnosti, so skoroda vse odstranjene. Nastale pa so, kakor smo že opisali, vsled vsesplošne draginje nove, nič manjše, kakor nekdanje. Vsa založništva brez izjeme se trudijo z resno vnemo in trdno voljo, da kolikortoliko brez škode za slovansko literaturo prebole te težave. Pri tem pa jih mora požrtvovalno podpirati slovenska javnost. Dobra knjiga je dandanes edino, kar da človeku tisto, česar je najbolj potreben: notranjega miru in zadovoljstva. Ni treba še posebej povdarjati vsestransko blagodejnega vpliva dobrega čtiva. Ta blagodejni vpliv pa je — če kdaj — tedaj gotovo dandanes skrajno potreben. Zato smo uverjeni, da bo čitajoče občinstvo tudi v bodoče pridno podpiralo slovenska založništva ter jim s svojo podporo pomagalo vršiti visoko kulturno nalogo na polju slovenske književnosti. Storili smo že velik korak naprej — če bi sedaj ostali na mestu, bi to pomenilo nazadovanje. In tega ne smemo!

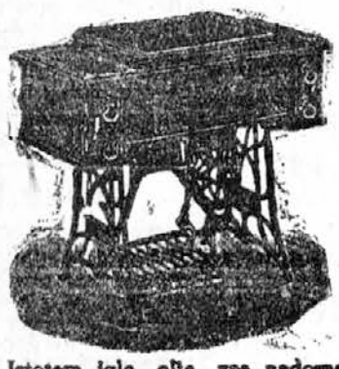

P.n. gospodinje, šivilje, krojače, čevljarje, in sedlarje opozarjamo, da se dobijo zopet najboljši šivalni stroji

„Gritzner"

v vsah opremah materijal predvojni, cene najnižje edino le pri

Josip Petelincu

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Pouk v vezenju brezplačno!

Istotam igle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in kolesa. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.

Galanterija, gumbi, na veliko in malo!

Najnižje cene! Točna postrežba!

Prihranite si mnogo denarja, ako rabite pri pretakanju piva v steklenice mašo pretekalno pipo

„IKA". Brez izhlapevanja ogl. kisline. Vsaka potrata izključena. Popolno jamstvo. Razpošilja proti povzetju S. KORNGUT

Wien XIX. Weinzieg. 3. Abt. 5.

HYDRAWERK

Dr. Louis Röder

Wien VII., Ziegiergasse 7.

Specijaliteta:

Galvanski Hydra-elementi v nedostiživoj kvaliteti.

Originalne Bergman-cijevi (Berlin), inštalacijski materijal, kao cijevi za inštalacije, okovi, pretikači itd.

Sve najfinijega izrada.

Veliko skladište (i transit) izurna dobava.

Lisičje kože

in kože divjačine sprejme v stroj, barvo in izdelavo

krznarsteo ROT, Ljubljana,

Gradišče 7

kupuje kože divjačine po najvišjih cenah — Sprejema moderniziranje.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava:

Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16.

Rabindranat Tagore — dr. Alojz Gradnik

VRTNAR

To krasno pesniško zbirko, ki je preložena v vse svetovne jezike, je založila v izbranem prevodu dr. A. Gradnika

„Zvezna tiskarna in knjigarna"

Ljubljana, Marijin trg 8-

Prevod je prirejen po angleški izdaji, ki jo je pripravil Rabindranat Tagore sam.

VRTNAR

je izšel broširan z naslovno risbo akad. slikarja J. VAVPOTIČA

po ceni . . . . . 16.— Din.
navadno vezan . . . . . 20.— Din.
vezan v satin (temnejša in svetlejša vezava) . . . . 25.— Din.

200 izvodov „Vrtnarja"

pa je natisnjenih na posebno finem papirju in so ti izvodi opremljeni s številkami ter razkošno vezani v usnje rjave, svetlo in temnordeče in svetle (drap) barve z zlato obrezo.

Luksuzna izdaja „Vrtnarja"

je najprimernejše in najelegantnejše darilo, ki je v kras vsaki knjižnici in vsakemu salonu.

Cena luksuzni izdaji . . . . . 50.— Din.

Naprodaj je „VRTNAR" v vseh večjih knjigarnah, luksuzna izdaja samo v „ZVEZNI KNJIGARNI", LJUBLJANA, Marijin trg št. 8.

STROJI za obdelovanje lesa **TURBINE** Transmisije **A**rmature in sesalke, zvonovi **Strojne tovarne in livarne d. d. LJUBLJANA.**

STROJNE TOVARNE D. D.
preje
Breitfeld, Danek in drug
PRAHA-KARLIN
Podružnice: Blansko, (Mor.) Slany in Usti na Labi.
Dobavlja: popolno opremo za sladkorne tovarne, žgalnice špirita, rafinerije, strojne opreme za jame, plavže kakor tudi ostale stroje za pogon, pihalnike, hidravlične opreme, kakor tudi hidravlične stroje za netenje, parne turbine, parne kotle in pokrovke za paro, vsako drugo litino, kopalne banje, vlite, emajlovane, železne, konstrukcije, mostove, lokomotive, lokomobile in dvigala.
Motorji Dieselovega sistema.

Zastopstvo za Jugoslavijo: Strojarsko društvo „SILA" tehniška poslovalnica in strojarska radionica
Bučan, Eršišnik i Handl
Zagreb, Draškovićeva ulica št. 11.

Veliki denarni zavod išče verziranega, v knjigovodstvu popolnoma samostojnega
uradnika
za svojo podružnico v Metkoviću. Nastop službe takoj. Ponudbe s spričevali, referencami in označbo zahtev na: **poštni predal 15 glavne pošte v Ljubljani.**

:: PRVA JUGOSLOVANSKA BARVARIJA, KRZNARSTVO IN STROJARNICA. ::
Sprejemam lisičje in druge kože v barvo; stroj in popolno izdelavo moderniziranje kožuhovin izvršujem točno in po najnižjih cenah. Kupujem vsakovrstne divje kože po najvišjih dnevnih cenah.
P. SEMKO, krznar, Glince 230.

Na prodaj
Vino in žganje
Pristno, liter od 5 Din. naprej prosto trošarine na Jesenicah.
Ivan Poljšak,
Jesenice, hotel Pošta.

Galalit
Koščeni **Biserni**
GUMBI
Prvovrstni **Brez konkurence**
Tovarna za gumbe, Slov. Bistrica

Lepa birmanska darila **Urar Ed. Škopek** Lepa birmanska darila
Ljubljana, Mestni trg št. 8.
Velika zaloga ur, zlatnine, srebrnine in optike. - Popravila se izvršujejo strokovno in pod jamstvom.
Cene nizke.

ODLIKOVANA TVORNICA
„MARASKINA"
I FINIH LIKERA
G. S. MATAVULJ
KR. DVORSKI LIFERANT
ŠIBENIK, DALMACIJA.
Brzojavi: DISTELERIJA.

Jadranska banka
Beograd.
Delniška glavnica: Din 30,000.000. Rezerva: Din 15,000.000.
Podružnice:
Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.
Naslov za brzojave: JADRANSKA. Naslov za brzojave: JADRANSKA.
AFILIRANI ZAVOD:
FRANK SAKSER STATE BANK
82 CORTLAND STREET NEW-YORK CITY.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Za vsa pleskarska dela, lakiranje avtomobilov in lakiranje voznih koles v ognju se priporoča
TONE MALGAJ
stavbeni in pohištveni pleskar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Največja izbira
Različnih pletenin, majic, nogavic in rokavic
pri tvrdki
A. & E. SKABERNE
Ljubljana, Mestni trg Štev. 10.

Prvovrstno, specijelno angleško in češko sukno, modne in športne obleke, pelerine, površnike, raglane, dežne plašče, perilo itd. priporoča tvrdka
DRAGO SCHWAB
(prej Schwab & Bizjak)
Pod Narodno kavarno **Ljubljana** Dvorni trg štev. 3.

Auto
Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila. :-: Mast. — In vožnje. :-: Le prvovrstno blago in delo po solid. cenah nudi
Jugo-Auto d. z o. z. v Ljubljani.

Razno perilo za dame, gospode in deco priporoča tvrdka **A. & E. SKABERNE** Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Tekstilna roba vseh vrst najceneje pri **Fradies, Wien I, Franz Josefs Kai 49.**

Jugoslovanska banka d. d. menjalnica v LJUBLJANI, Kolodvorska ulica stevilka 26.
kupuje in prodaja valute (dolarje itd.) in devize po najugodnejši dnevni ceni in obrestuje vloge bodisi na knjižice bodisi na tekoči račun po najvišji obrestni meri.

JUGOSLOVANSKA UNION-BANKA
preje MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA
USTANOVLJENA L. 1872
Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Velikovec, Maribor, ekspoziturna podružnica Skofjaloka.
Akcijski kapital K 30,000.000
Rezerve K 16,000.000
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Zlatorog milo je najboljše.
Prva mariborska tovarna mila
preje C. Bros, Maribor

Glavno zastopstvo za Slovenijo in zaloga
R. Bunc in drug
Celje - Ljubljana - Maribor

!! Underwood !!
» » pisalni stroji so najboljši » »

THE REX Co.
LJUBLJANA
Tel. 268 - Gradišče št. 10 - Tel. 268

!! Opalograph !!
rezmnoževalni aparati so svetovno- » » » » » » znani » » » » » »

Zahtevajte ponudbe! • • • • • • Zahtevajte ponudbe!

Jugoslovanska Simens d. d.
Direkcija i ZAGREB, Draškovića ulica štev. 23
Zastopstva v Beogradu, Sarajevu in Ljubljani
Zastopstvo v LJUBLJANI, Miklošičeva c. 13
Brzojavni naslov: Jugo Simens, Ljubljana :-: Telefon 102.

Zgradba elektrarn, naprava za proizvajanje in oddajanje električne energije za industrijo, rudarstvo in poljedelstvo, dobavljanje električnih strojev, aparatov in potrebščin za izmenični ter istomerni tok, brez- ▫▫▫▫▫ plačno izdelovanje projektov, primerne cene. ▫▫▫▫▫

HAWO
HAESSLER & WOLF

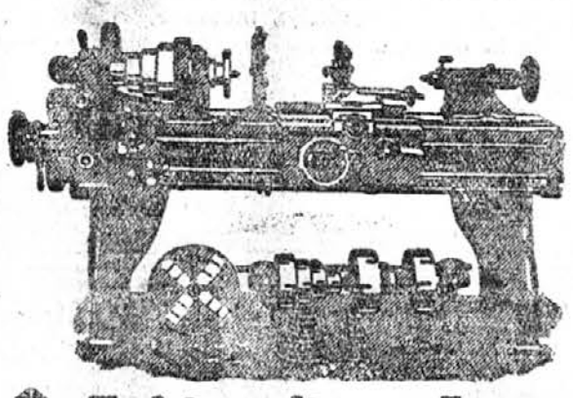

Stroji in orodje za obde- :-: lavo kovin in lesa :-:
WIEN I.,
Bauernmarkt Nr. 24.
Brzojavni naslov: Haesslerwolf, Wien
Podružnice in lastna zastopstva:
Graz, Praga, Budapest, Chemnitz.
◇ Zahtevajte naše ponudbe in kataloge. ◇

SEDLA, KONJSKE OPREME
ter vsakršno sedlarsko in jermenarsko blago dobavlja
GABRIJEL MIKULANDA
tovarn. izdelovanje sedl in konjske opreme
Telefon 3444 **Praga III.** Telefon 3444

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hölzl, Schweighofer, Stingl itd.
Tudi na obroke.
Jerica HUBAD, roj. Dolenc
Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5.

TRANSJUGO, d. d.
ZAGREB
:-: 3 Mazuranićev trg 3 :-:
Brzojavi: TRANSJUGO.
27—60 Telefon 27—60
PODRUŽNICE:
BEOGRAD, Reljina ul. 2.
IZPOSTAVE:
OSIJEK, Široka ul. 8.
SUBOTICA kod Plukovič i drug
I SKOPLJE.

Dobavlja
najceneje
traverse, železo, žeblje, apno, cement, gips, trstiko, žico, deske in ves gradbeni materijal.

Največi davki,
katere plačate Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, zgubite denar in imate poleg tega večkrat še slinosti. Poskušite enkrat z ilustrovanim katalogom tvrdke H. Suttner (Imetnik Henri Maire) v Ljubljani, Mestni trg 8. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specijalne znamke „IKO" iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, nemizno orodje, krstna in birmska darila in vso drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi potrebne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezce, doze za tobak, svalčice in smodke, nežigače in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:
H. Suttner (Imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 8.

Prva odlikovana Dalmatinska Parna Destilarija
V. MORPURGO, SPLIT
Nagradjena na svim izložbama največim odlikovanjima.
Rakije svake vrsti — Svetski „Maraschino — Ekstrakt od Maraške — Ekstrakt od Charry-Brandy — Cognac I^a. Medicinal, prvorazredni produkt — Cognac Dalmatia vieaux, obljubljena marka — Cremes doubles, likeri izvanreene finoče — Svakovrsni najfiniji likeri — Esencije od punča — Sirupi od voća — Limunade.
Cenik na zahtevi! • • • • • • Cenik na zahtevi!

M. KUŠTRIN, LJUBLJANA.
Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehniškimi in elektrotehniškimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in automobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „Walter Martiny". Na razpolago je hydravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.
Centrala: Ljubljana, Rimska cesta štev. 2.
Telefon štev. 588. Brzojavi: Kuštrin, Ljubljana.
Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta štev. 20.
Telefon štev. 470.
Maribor, Jurčičeva ul. štev. 9. Telefon štev. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica broj 3.

: Državno zdravilišče :
toplice Dobrna pri Celju.
Akratoterma 37° C izredno bogata na radiju in ogljikovi kislini. Izvanredni uspehi pri živčnih boleznih, boleznih srca, ledvic, mehurja in revmatizma.
Najstarejše žensko zdravilišče južnih alp.
Priporočljivo za rekonvalescente in slabotne. Gorsko podnebje, smrekovi gozdovi, krasen park, divni izleti.
Predsezija od 25. aprila do 15. junija.
V tem času so vse cene za 25 % znižane. Drž. uslužbenci, častniki in duhovniki imajo v tem času 90 % popusta.

Brata Antičević
uvoz in izvoz dalmatinskega vina na debelo, trgovina z oljem in ribami.
Vino iz lastnih vinogradov.
Glavna zaloga:
Jelsa — Pitve — Plaža — otok Hvar
(Dalmacija).
Podružnica: Dol. Logatec, Slovenija.

Parna žaga **FRAN RAVNIKAR**
mestni tesarski mojster
LJUBLJANA :-: Linhartova ulica štev. 25
kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Delniška glavnica: K 20,000.000·—
SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA, LJUBLJANA
Selenburgova ulica štev. 1.
Rezervni zakladi: K 6,500.000·—
Podružnice: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Telefoni št. 146, 458
Brzojavke: ESKOMPTNA

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA Prešernova ulica št. 50, (v lastnem poslopju.) LJUBLJANA
Brzojavke — KREDIT LJUBLJANA. — Telefon št. 40, 457. in 548
Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits i. t. d.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja konzorcij dnevnika »Jugoslavija«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.